

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ — ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΤΣΕΛΙΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΙ
ΕΛΛΗΝΕΣ
ΛΥΡΙΚΟΙ
ΕΚΛΟΓΑΙ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαίδευτικής Πολιτικής

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1965

Σπύρος Ι. Παπασπύρου
Ζωγράφος
Καθηγητής Εφαρμογών ΤΕΙ/ΗΠ.

ΑΡΧΑΙΟΙ
ΕΛΛΗΝΕΣ
ΛΥΡΙΚΟΙ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ
ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ Γ. ΤΣΕΛΙΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΙ
ΕΛΛΗΝΕΣ
ΑΥΡΙΚΟΙ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1965

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ΓΡΑΠΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι ἀρχαῖοι μας πρόγονοι ἐκαλλιέργησαν θαυμασίως ὅλα τὰ εἰδὴ τοῦ γραπτοῦ λόγου. Τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων δεικνύουν, ὅτι καὶ ἡ ποίησις καὶ ὁ πεζὸς λόγος ἔφθασαν εἰς ὕψιστον βαθμὸν ἀναπτύξεως.

Καὶ ἡ μὲν ποίησις γενικῶς προηγήθη τοῦ πεζοῦ λόγου,

διότι αὕτη εἶναι προϊὸν φαντασίας, τὴν δποίαν εἶχε πλουσίαν ὁ ἐλληνικὸς λαός, ἐνῷ ὁ πεζὸς λόγος ἀπαιτεῖ ώριμάτητα σκέψεως καὶ ἀκρίβειαν ἐκφράσεων.

Εἰδικώτερον δὲ ἡ ἐπική ποίησις εἶναι τὸ ἀρχαιότερον εἶδος, ἀναπτυχθὲν πρὸ τῆς λυρικῆς καὶ τῆς δραματικῆς, διότι οἱ "Ἐλληνες, καθ' ἥν ἐποχὴν ἐπεκράτουν ἀκόμη αἱ παλαιαὶ βασιλεῖαι, ἐτέρποντο ἀκούοντες τὰς μυθικὰς παραδόσεις περὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν κατορθωμάτων τῶν ἡρώων, εἰς τοὺς δποίους ἀνῆγον τὸ γένος των οἱ ἀνακτεῖ.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

"Η λυρικὴ ποίησις ἀνεπτύχθη βραδύτερον τῆς ἐπικῆς. Καὶ εἶχε μὲν καὶ αὐτὴ τὴν ἀρχὴν παλαιότατα εἰς τὰ ἄσματα τοῦ λαοῦ ἐν ἀτέχνῳ ἢ δημώσει ποιήσει (ἰδίως εἰς θρησκευτικὰ ἄσματα πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ Ἀπόλλανος), ἀλλ' ὡς ἔντεχνον εἶδος ἢ λυρικὴ ποίησις ἤρχισεν ἀναφαινομένη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Ή π.Χ. αἰῶνος, ἦτοι πολὺ μετὰ τὴν ἐπικήν.

"Η ἀκδήλωσις καὶ αὐτῆς ἔγινεν εἰς προσήκοντα τόπον καὶ χρόνον. Κάτω ἀπὸ τὸν λαμπρὸν οὐρανὸν τῆς Ἰωνίας «μὲ τὸ γλυκύτερον κλῖμα τοῦ κόσμου» οἱ "Ἐλληνες εἶχον ιδρύσει μεγάλας καὶ πλουσίας πόλεις. Εἰς ἐλευθέρας καὶ ἀκμαζούσας πολιτείας οἱ ποιητικοὶ "Ιωνες ἐπήγαγαν μυρίζοντο ἀπὸ συναισθήματα, τὰ δποῖα ἔζήτουν νὰ ἔξωτερικευθοῦν. "Ησθάνοντο βαθύτατα τὴν ἀνάγκην καὶ εἶχον πλήρη τὴν ἐλεύθερίαν τῆς ἀκδηλώσεως τοῦ πλουσίου ψυχικοῦ των κόσμου.

Κατὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν δημιουργικὴν ἐποχὴν εύρεθησαν ἄνδρες ἔχοντες τὴν ἴκανότητα ν' ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν ἀνάγκην αὐτὴν καὶ ἤρχισαν οὕτω τὴν πρώτην ἔντεχνον λυρικὴν δημιουργίαν. "Απὸ τότε βαθμηδὸν ἢ λυρικὴ ποίησις προήχθη μέχρι τῶν μέσων τοῦ Ε' αἰῶνος, δτε ἔφθασεν εἰς ὑψίστην ἀκμήν, διαδοθεῖσα εἰς δλας τὰς μεγάλας πόλεις τῆς "Ελλάδος.

ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

‘Ο ἐσωτερικὸς ψυχικὸς κόσμος, τὸν ὅποῖον ἐκφράζει ἡ λυρικὴ ποίησις, εἶναι ποικίλος. Σκέψεις, ἰδέαι, συναισθήματα καὶ πάθη διάφορα (χαρά, λύπη, ἐνθουσιασμός, ἀπογοήτευσις, δρμὴ πρὸς δρᾶσιν, ἀπελπισία, θαυμασμός, ἀγάπη, ἔχθρα, τόλμη, φόβος καὶ τόσα δλλα) πλημμυρίζουν τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐξωτερικεύονται διὰ τῶν προϊόντων τῆς ποιήσεώς του. ’Ἐπειτα καὶ οἱ τρόποι τῆς ἐξωτερικεύσεως ποικίλλουν. Τὰ μέτρα, οἱ ρυθμοί, ἡ γλῶσσα, ἡ ἀπαγγελία ἢ ἡ μετὰ μουσικῆς ἐκφραστις τῶν λυρικῶν ποιημάτων ποικίλλουν ἐπίσης.

Τοιουτορόπως ἡ λυρικὴ ποίησις, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς μορφῆς διὰ τῆς ὅποιας ἐκφράζεται, διαχρίνεται εἰς τέσσαρα κύρια εἴδη: εἰς τὴν ἐλεγειακήν, τὴν ἱαμβικήν, τὴν μελικήν καὶ τὴν χορικήν. Τὰ εἴδη ταῦτα διεμορφώθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν ἀλληλοδιαδόχως, ἐκαστον δ’ ἐξ αὐτῶν προϊθλεῖν ἐκ τοῦ προηγουμένου κατὰ φυσικὴν καὶ κανονικὴν πρόοδον μὲν τὴν ἐπέκτασιν καὶ τοῦ νοήματος καὶ ἰδίως τοῦ μέτρου. Διότι τὸ μέτρον, τὸ ὅποῖον εἶναι τὸ κυριώτερον στοιχεῖον εἰς τὴν ἐλληνικὴν ποίησιν, διαδοχικῶς μεταβαλλόμενον καὶ πλατυνόμενον ἔφθασεν ἀπὸ τὸν ἀπλούστατον ἐλεγειακὸν τύπον εἰς τὰ τεχνικώτατα καὶ ποικιλώτατα συστήματα τῆς χορικῆς ποιήσεως.

Α'. ΕΛΕΓΕΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ πρῶτον προϊὸν τῆς λυρικῆς ποιήσεως εἶναι ἡ ἐλεγεία, ἐξ ἣς καὶ ἡ ποίησις λέγεται ἐλεγειακή.

‘Η ἐλεγεία εἶναι δημιούργημα τῶν Ἰώνων καὶ ἐμφανίζεται κατὰ τὸ 700 - 600 π.Χ. ’Ἐλαβε δὲ τὸ δνομά της ἐκ τῆς λέξεως ἐλεγος, ἡ ὅποια ἐσήμαινεν ἄριστην θρηνῶδες, ἀδόμενον πρὸς αὐλόν. ’Ἐπομένως ὁ ἀρχικὸς χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως ταύτης ἦτο μᾶλλον θρηνῶδης. Βραδύτερον ὅμως ὁ κύκλος τῆς ἐλεγείας ἐπεξετάθη καὶ δὲν ἐξέφραζεν αὕτη μόνον

θρῆνον, ἀλλὰ καὶ οἰανδήποτε σφοδρὸν ψυχικὴν συγκίνησιν, ἡτοι χαράν, λύπην, ἔρωτα, ἐνθουσιασμὸν καὶ ἄλλα.

Εἰς τὴν ἐλεγείαν ὑπάγεται καὶ τὸ ἐπίγραμμα, τὸ ὅποῖον εἶναι σύντομος ἐλεγεία, ἀποτελουμένη ἀπὸ ἦν ἢ δύο δίστιχα, σπανίως δὲ ἀπὸ περισσότερα.

Γλῶσσα τῆς ἐλεγείας εἶναι ἡ Ἰωνικὴ διάλεκτος, ὅπως καὶ τοῦ ἔπους, μὲ πολλοὺς αἰολισμούς καὶ δωρισμούς. Κυριώτεροι δὲ ἀντιτρόσωποι τῆς ἐλεγειακῆς ποιήσεως εἶναι ὁ Καλλῖνος, ὁ Τυρταῖος, ὁ Μίμνερμος, ὁ Σόλων, ὁ Ξενοφάνης, ὁ Θεόδηνος, εἰδικῶς δὲ τοῦ ἐπιγράμματος ὁ Σιμωνίδης ὁ Κεῖος. (Περὶ τοῦ βίου αὐτῶν βλέπε εἰς τὰς ἑρμηνευτικὰς σημειώσεις).

B'. IAMBΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Συγχρόνως πρὸς τὴν ἐλεγειακὴν διεμορφώθη εἰς χωριστὸν εἴδος καὶ ἡ **Ιαμβικὴ ποίησις**, δύνομασθεῖσα ἀπὸ τὸν **Ιαμβὸν**, ὁ ὅποῖος ἐσήμαινε σκῶμμα καὶ σκωπτικὸν στίχον. "Ωστε ἀρχικῶς ἡ Ιαμβικὴ ποίησις ἥτο καθαρῶς σκωπτική, χλευαστική καὶ εἰρωνική, προελθοῦσα ἀπὸ παλαιότατα δημόδη σκωπτικὰ ἄσματα, ἀνταλλασσόμενα μεταξὺ τῶν ἑορταστῶν τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διονύσου, οἱ ὅποιοι ἐπετρέπετο νὰ σκώπτουν ἐλευθέρως ἀλλήλους.

Βραδύτερον ὅμως προσέλαβε μεγαλυτέραν εὔρύτητα. Καὶ εἶχε μὲν ὡς βάσιν τὸ σκῶμμα, διὰ τοῦ ὅποίου ἀπέβλεπεν εἰς τὴν διόρθωσιν ἀτομικῶν ἐλαττωμάτων, ἡσχολεῖτο ὅμως καὶ μὲ κοινωνικὰ ἢ πολιτικὰ θέματα, λαμβάνοντας ἀφορμὴν ἀπὸ τὰς τκραχάς καὶ τὰς ἔριδας, ἀπὸ τὸν σάλον καὶ τὴν τρικυμίαν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Καὶ ἡ Ιαμβικὴ ποίησις, ὅπως καὶ ἡ ἐλεγεία, ἀνεπτύχθη εἰς τὴν Ἰωνίαν. 'Ἐνῷ ὅμως ἡ ἐλεγεία, ὅπως προηγουμένως τὸ ἔπος, διεδόθη καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἑλληνικὰ φῦλα καὶ μετερρυθμίσθη κατὰ τὴν ιδιοφυΐαν ἐκάστου τούτων, ἡ Ιαμβικὴ ποίησις παρέμεινεν ὡς τὸ κυρίως χαρακτηριστικὸν Ἰωνικὸν εἴδος, μὴ δυνάμενον ν' ἀναπτυχθῆ παρὰ μόνον εἰς τοὺς ἐλευθεριάζοντας Ἰωνας.

Γλῶσσα καὶ τῆς ιαμβικῆς ποιήσεως εἶναι ἡ Ιωνικὴ διάλεκτος, διάφορος ὅμως τῆς ἐπικῆς καὶ τῆς ἐλεγειακῆς, ὡς μᾶλλον ἔγγυτέρα πρὸς τὴν ἀττικὴν διάλεκτον. Σπουδαιότεροι δὲ ἀντιπρόσωποι τῆς ιαμβικῆς ποιήσεως εἶναι ὁ Ἀρχίλοχος καὶ ὁ Σημωνίδης ὁ Ἀμοργῖνος. (Περὶ τοῦ βίου αὐτῶν βλέπε εἰς τὰς ἑρμηνευτικὰς σημειώσεις).

Γ'. ΜΕΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

‘Η ἐλεγειακὴ καὶ ἡ ιαμβικὴ ποίησις προπαρεσκεύασσαν τὴν ἐμφάνισιν τῆς μελικῆς ποιήσεως, ἡ ὅποια μετὰ τῆς χορικῆς ἀποτελεῖ τὴν κυρίως λυρικὴν ποίησιν. Σὺν τῷ χρόνῳ δηλαδὴ συνεδύσθη ἡ ποίησις μετὰ τῆς ὀλονὲν προαγομένης μουσικῆς καὶ τοιουτοτρόπως ἐδημιουργήθη ποίησις συνοδευομένη ὑπὸ τῆς λύρας ἢ ἄλλου μουσικοῦ ὄργανου.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως ἐκαλλιεργήθη ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ Αἰολέων, δι' ὃ καὶ καλεῖται **αἰολικὴ μελικὴ ποίησις** (ἢ **αἰολικὸν μέλος**). Μὲ τὸ νέον τοῦτο εἶδος ἡ ποίησις ἀνψώθη πολύ, ηὔρυνθη ἔτι περισσότερον ὁ κύκλος τῶν θεμάτων τῆς καὶ τὸ μέτρον ἔλαβε μεγάλην ποικιλίαν.

Γλῶσσα τῆς μελικῆς ποιήσεως εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ **αἰολικὴ διάλεκτος**. Ἐπιφανέστεροι δὲ ἀντιπρόσωποι αὐτῆς εἶναι ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφώ, γράψαντες εἰς Αἰολικὴν διάλεκτον, καὶ ὁ Ἀνακρέων, εἰς Ἰωνικήν.

Δ'. ΧΟΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Παραλλήλως πρὸς τὴν μελικὴν ποίησιν ἀνεπτύχθη καὶ ἡ λεγομένη **χορικὴ ποίησις**, εἰς τὴν ὅποιαν τὸ ἀσμα ἥδετο συνοδείᾳ καὶ μουσικοῦ ὄργανου καὶ χοροῦ ὄρχουμένου. Ἀποτελεῖ δηλαδὴ αὕτη συνδυασμὸν ποιήσεως, μουσικῆς καὶ ὄρχήσεως. Εἶναι ἐπομένως ἔτι τελειότερον εἶδος τῶν προηγουμένων καὶ ἐκφράζει συνθετώτερα συναισθήματα.

‘Η συνοδείᾳ τοῦ χοροῦ προσδίδει εἰς τὴν ποίησιν ὄμαδικάτερον χαρακτῆρα. “Ωστε, ἐνῷ ἡ μελικὴ ποίησις ἔξωτερικεύει τὸ περιεχόμενον τῆς ψυχῆς ἐνὸς ἀτόμου, τοῦ ποιη-

τοῦ, ἡ χορικὴ ποίησις ἐκφράζει σκέψεις, συναισθήματα, πάθη καὶ πόθους τοῦ πλήθους, λαμβάνοντα κυρίως ὡς θέματα τὴν ἔξυμνησιν θεῶν, ἥρωών, νικητῶν καὶ ἐπισήμων ἀνδρῶν, εἰς ἑορτὰς καὶ πανηγυρικὰς ἐκδηλώσεις.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως, προελθὸν ἀπὸ ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν, ἐκαλλιεργήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Δωριέων, οἱ δόποιοι ἐκ χαρακτῆρος ὑπέτασσον τὸ ἀτομον εἰς τὴν ὁλότητα. Ἐκ τοῦ λόγου δὲ τούτου ὡνομάσθη καὶ δωρικὴ μελικὴ ποίησις ἡ δωρικὸν μέλος.

Γλῶσσα τῆς χορικῆς ποιήσεως εἶναι κυρίως ἡ δωρικὴ διάλεκτος, ὄνομαστότεροι δὲ ἐκπρόσωποι ταύτης εἶναι ὁ Σιμωνίδης (ὁ Κεῖος), ὁ Βακχυλίδης καὶ ὁ Πίνδαρος.

ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ

‘Ο ἀναγνώστης τῶν περιεχομένων εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην ποιημάτων θὰ προσκόψῃ ἐκ πρώτης δψεως εἰς τὰς ποικίλας διαφοράς, τὰς δόποιας παρουσιάζουν αἱ ἄλλαι διάλεκτοι ἀπὸ τὴν ἀττικήν. Δύναται δέ μως νὰ ἔξοικειωθῇ εἰς αὐτάς, ἐὰν λάβῃ ὡς βάσιν τὴν ἀττικὴν διάλεκτον καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων προσέξῃ τὰ σημεῖα, εἰς τὰ δόποια παρουσιάζονται αἱ διαφοραὶ αὗται. Πρὸς διευκόλυνσίν του σημειώνομεν κατωτέρω τὰς σπουδαιοτέρας τῶν διαφορῶν τούτων ὡς πρὸς τὴν ἀττικήν.

‘Η Ἰωνικὴ διάλεκτος α) τρέπει τὸ μακρὸν α εἰς η: ἡμέρη (ἀντὶ ἡμέρα), λίγην (ἀντὶ λίσαν), πενήν (ἀντὶ πενία) κλπ.—β) συναιρεῖ συχνὰ τὸ εο εἰς ευ καὶ δχι εἰς ου: μέχρι τεῦ (ἀντὶ μέχρι τοῦ, δηλ. μέχρι τίνος), ἐποίευν (ἀντὶ ἐποίουν) κλπ.—γ) ἀφήνει πολλάκις ἀσυναίρετα τὰ φωνήντα: φάος (ἀντὶ φῶς), νόον (ἀντὶ νοῦν), τῶν δυσμενέων (ἀντὶ τῶν δυσμενῶν) κλπ.—δ) προτιμᾷ τὰ ψιλὰ σύμφωνα: ἀπίκετο (ἀντὶ ἀφίκετο), δέκομαι (ἀντὶ δέχομαι) κλπ. ε) ὀλλάσσει τὸ π διὰ τοῦ κ εἰς τὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἀντών. ἐπιρ: κόσος, ὄκως, κῶς (ἀντὶ πόσος, ὅπως, πῶς), κότε, δικότε (ἀντὶ πότε, διπότε) κλπ.

‘Η αἰολικὴ διάλεκτος α) ἔχει ψιλὴν εἰς ὅλα τὰ φωνήντα: δ, ή, ӯδωρ, ӯπὸ κτλ.—β) ἀναβιβάζει τὸν τόνον ὑπεράνω τῆς ληγούσης: χείμων, μέγαλαι, ἀσπιδες, θӯμος.—γ) σχηματίζει τὰ συνηρημένα βήματα εἰς—μι: δρημι (ἀντὶ δρῶ), φίλημι (ἀντὶ φιλῶ) κλπ.—δ) διατηρεῖ συχνὰ τὸ δίγαμμα: Φέργον, Φίδω, Φέαγε κλπ.—ε) ἐναλλάσσει τὰ φωνήντα: κρέτος (ἀντὶ κράτος), ὥρανος καὶ δρανος (ἀντὶ οὐρανὸς), κῆνος (ἀντὶ ἔκεινος) καὶ ἐπίσης τὰ δόδοντικά σύμφωνα μὲ τὰ χειλικά: πέσσυρα (ἀντὶ τέσσαρα), πέμπε (ἀντὶ πέντε), φήρ (ἀντὶ θήρ) κλπ.

‘Η δωρικὴ διάλεκτος α) ἔχει τὸ α ἀντὶ τοῦ η: ἀμέρα, σελάνα, (ἀντὶ ἡμέρα, σελήνη).—β) συναιρεῖ τὸ αω εἰς α: πολιτᾶν, μωσᾶν (ἀντὶ πολιτῶν, μουσῶν).—γ) ἔχει βήματικάς καταλήξεις παρηλλαγμένας, ὥστε σχηματίζει τύπους: λέγομες (ἀντὶ λέγομεν), τίθητι (ἀντὶ τίθησι), φατὶ (ἀντὶ φησί), φαντὶ (ἀντὶ φασί), διδόμεν (ἀντὶ διδόναι) κλπ. δ) ἔχει πολλοὺς συνηρημένους μέλλοντας: δωσῶ, θεραπευσῶ, ιξοῦμαι (ἀντὶ δώσω, θεραπεύσω, ιξομαι) κλπ. ε) διατηρεῖ τοὺς ἀρχαιοπρεπεῖς τύπους τοῦ ἀρθρου: τοί, ταί (ἀντὶ οἱ, αἱ).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΑΓΤΩΝ
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Δ'

ΕΛΕΓΕΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

1. Η ΕΛΕΓΕΙΑ

ΚΑΛΛΙΝΟΣ

1. ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΣΑΛΠΙΣΜΑ

Μέχρις τεῦ κατάκεισθε; κότ' ἄλκιμον ἔξετε θυμόν,
ῶ νέοι; οὐδ' αἰδεῖσθ' ἀμφιπερικτίονας
ἄδε λίγην μεθιέντες; ἐν εἰρήνῃ δὲ δοκεῖτε
ῆσθαι, ἀτάρ πόλεμος γαῖαν ἄπασαν ἔχει.

.....

καὶ τις ἀποθνήσκων ὑστατ' ἀκοντισάτω.

5

τιμῆν τε γάρ ἔστι καὶ ἀγλαὸν ἀνδρὶ μάχεσθαι
γῆς πέρι καὶ παίδων κουριδίης τ' ἀλόχου
δυσμένεσιν· θάνατος δὲ τότ' ἔσσεται, δικότε κεν δὴ
Μοῖραι ἐπικλώσωσαν· ἀλλά τις ιθὺς ἵτω
ἔγχος ἀνασχόμενος καὶ ὑπ' ἀσπίδος ἄλκιμον ἥτορ
ἔλσας, τὸ πρῶτον μειγνυμένου πολέμου.

10

οὐ γάρ κως θάνατόν γε φυγεῖν είμαρμένον ἔστιν
ἀνδρ', οὐδ' εἰ προγόνων ἦ γένος ἀθανάτων.
πολλάκι δηιοτῆτα φυγῶν καὶ δοῦπον ἀκόντων
ἔρχεται, ἐν δ' οἴκῳ μοῖρα κίχεν θανάτου.

15

ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἔμπης δήμω φίλος οὐδὲ ποθεινός,
τὸν δ' ὀλίγος στενάχει καὶ μέγας, ἦν τι πάθη.

λαῶ γάρ σύμπαντι πόθος ορατερόφρονος ἀνδρὸς
θνήσκοντος, ζώων δ' ἄξιος ἡμιθέων·
20 ὥσπερ γάρ μιν πύργον ἐν ὁφθαλμοῖσιν ὅρῶσιν·
ἔρδει γάρ πολλῶν ἄξια μοῦνος ἐών.

ΤΥΡΤΑΙΟΣ

2 (1). ΥΠΟΘΗΚΗ

Τεθνάμεναι γάρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα
ἀνδρ' ἀγαθὸν περὶ ή πατρίδι μαρνάμενον.
τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας ἀγροὺς
πτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνιηρότατον,
5 πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι
παισί τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.
ἐχθρὸς μὲν γάρ τοῖσι μετέσσεται, οὓς κεν ἵκηται
χρησμοσύνῃ τ' εἴκων καὶ στυγερῇ πενίῃ,
αἰσχύνει τε γένος, κατὰ τ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει,
10 πᾶσα δ' ἀτιμίῃ καὶ κακότης ἔπεται.

εὶ δ' οὔτως ἀνδρός τοι ἀλωμένου οὐδεμί' ὕρη
γίγνεται, οὔτ' αἰδὼς οὔτ' ὅπις οὔτ' ἔλεος,
θυμῷ γῆς πέρι τῆσδε μαχώμεθα καὶ περὶ παίδων

θνήσκωμεν ψυχέων μηκέτι φειδόμενοι.

ὦ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,

15

μηδὲ φυγῆς αἰσχρῆς ἄρχετε μηδὲ φόβου,

ἀλλὰ μέγαν ποιεῖσθε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν,

μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι·

τοὺς δὲ παλαιιστέρους, ὅν οὐκέτι γούνατ' ἐλαφρά,

μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς.

20

αἰσχρὸν γάρ δὴ τοῦτο, μετὰ προμάχοισι πεσόντα

κεῖσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον,

ἥδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιόν τε γένειον,

θυμὸν ἀποπνείοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,

καὶ χρόα γυμνωθέντα· νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,

25

ὅφρ' ἐρατῆς ἀγλαὸν ἄνθος ἔχη·

ἀνδράσι μὲν θηητὸς ἴδεῖν, ἐρατὸς δὲ γυναιξίν,

ζωὸς ἐών, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών.

ἀλλά τις εὖ διαβάς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν

στηριγθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὁδοῦσι δακών.

30

3 (2). ΥΠΟΘΗΚΗ

Οὕτ' ἀν μνησαίμην οὔτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην

οὔτε ποδῶν ἀρετῆς οὔτε παλαισμοσύνης,

οὐδὲ εἰ Κυκλώπων μὲν ἔχοι μέγεθός τε βίην τε,

νικώῃ δὲ θέων Θρηίκιον Βορέην,

οὐδὲ εἰ Τιθωνοῖ φυὴν χαριέστερος εἴη,

πλουτοίη δὲ Μίδεω καὶ Κινύρεω μάλιον,

οὐδὲ εἰ Τανταλίδεω Πέλοπος βασιλεύτερος εἴη,

γλῶσσαν δ' Ἀδρήστου μειλιχόγηρυν ἔχοι,

5

- οὐδ' εἰ πᾶσαν ἔχοι δόξαν, πλὴν θούριδος ἀλκῆς·
 10 οὐ γάρ ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ,
 εἰ μὴ τετλαίη μὲν ὁρῶν φόνον αἴματόεντα
 καὶ δηίων ὀρέγοιτ' ἐγγύθεν ἴσταμενος.
- ἢδ' ἀρετή, τόδ' ἀεθλον ἐν ἀνθρώποισιν ἀριστον
 κάλλιστόν τε φέρειν γίγνεται ἀνδρὶ νέῳ.
 15 ἕυνὸν δ' ἐσθλὸν τοῦτο πόληι τε παντὶ τε δήμῳ,
 ὅστις ἀνὴρ διαβάτης ἐν προμάχοισι μένη
 νωλεμέως, αἰσχρῆς δὲ φυγῆς ἐπὶ πάγχυ λάθηται,
 ψυχὴν καὶ θυμὸν τλήμονα παρθέμενος,
 Θαρσύνῃ δ' ἐπεσιν τὸν πλησίον ἄνδρα παρεστώς·
 20 οὕτος ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ·
 αἴψα δὲ δυσμενέων ἄνδρῶν ἔτρεψε φάλαγγας
 τρηχείας, σπουδῇ τ' ἐσχεθε κῦμα μάχης·
- αὐτὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσὼν φίλον ὠλεσε θυμόν,
 ἄστυ τε καὶ λαοὺς καὶ πατέρ' εὐκλεῖσας,
 25 πολλὰ διὰ στέρνοιο καὶ ἀσπίδος ὄμφαλοέσσης
 καὶ διὰ θώρηκος πρόσθεν ἐληλαμένος.
 τὸν δ' ὀλοφύρονται μὲν ὅμῶς νέοι ἡδὲ γέροντες,
 ἀργαλέω τε πόθῳ πᾶσα κέκηδε πόλις·
 καὶ τύμβος καὶ παῖδες ἐν ἀνθρώποισ' ἀρίσημοι
 30 καὶ παίδων παῖδες καὶ γένος ἐξοπίσω,
 οὐδέ ποτε κλέος ἐσθλὸν ἀπόλλυται οὐδ' ὄνομ' αὐτοῦ,
 ἀλλ' ὑπὸ γῆς περ ἐών γίγνεται ἀθάνατος,
 ὅντιν' ἀριστεύοντα μένοντά τε μαρνάμενόν τε
 γῆς πέρι καὶ παίδων θοῦρος "Αρης ὄλεση·
- 35 εἰ δὲ φύγη μὲν κῆρα τανηλεγέος θανάτοιο,
 νικήσας δ' αἰχμῆς ἀγλαὸν εῦχος ἔλη,

πάντες μὲν τιμῶσιν ὅμῶς νέοι ἡδὲ παλαιοί,
πολλὰ δὲ τερπνὰ παθὼν ἔρχεται εἰς Ἀΐδην·
γηράσκων ἀστοῖσι μεταπρέπει, οὐδέ τις αὐτὸν
βλάπτειν οὕτ' αἰδοῦς οὔτε δίκης ἐθέλει,
πάντες δ' ἐν θώκοισιν ὅμῶς νέοι οἱ τε κατ' αὐτὸν
εἴκουσιν χώρης οἱ τε παλαιότεροι.

40

ταύτης νύν τις ἀνὴρ ἀρετῆς εἰς ἄκρον ἵκεσθαι
πειράσθω θυμῷ, μὴ μεθιεὶς πολέμου.

4 (3). EMBATHRION

"Αγετ', ὃ Σπάρτας εὐάνδρω
κῶροι πατέρων πολιατᾶν,
λαιᾷ μὲν ἵτυν προβάλεσθε,
δόρυ δ' εὐτόλμως ἀνσχεσθε
μὴ φειδόμενοι τᾶς ζωᾶς·
οὐ γάρ πάτριον τᾶς Σπάρτας.

5

Δ Ρ Χ | Λ Ο Χ Ο Σ

5 (1). Η ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ ΑΣΠΙΣ

'Ασπίδι μὲν Σαῖων τις ἀγάλλεται, ἦν παρὰ θάμνῳ
ἔντος ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων·

αὐτὸς δ' ἔξέφυγον θανάτου τέλος· ἀσπὶς ἐκείνη
ἔρρετω· ἔξαῦτις κτήσομαι οὐ κακίω.

6 (2). ΔΕΝ ΩΦΕΛΟΥΝ ΟΙ ΘΡΗΝΟΙ

Κήδεα μὲν στονόεντα, Περίκλεες, ούτε τις ἀστῶν
μεμφόμενος θαλίγης τέρψεται οὐδὲ πόλις·
τοίους γάρ κατὰ κῦμα πολυφλοίσβοι θαλάσσης
ἔκλυσεν· οἰδαλέους δ' ἀμφ' ὁδύνησ' ἔχομεν
5 πνεύμονας· ἀλλὰ θεοὶ γάρ ἀνηκέστοισι κακοῖσιν,
ῶ φίλ', ἐπὶ κρατερὴν τλημοσύνην ἔθεσαν
φάρμακον· ἀλλοτε δ' ἀλλος ἔχει τάδε· νῦν μὲν ἐς ἡμέας
ἔτράπεθ', αἰματόεν δ' ἔλκος ἀναστένομεν,
ἔξαῦτις δ' ἔτέρους ἐπαμείψεται· ἀλλὰ τάχιστα
10 τλῆτε γυναικεῖον πένθος ἀπωσάμενοι.

M I M N E P M O Ξ

7 (1). Η ΝΕΟΤΗΣ

‘Ημεῖς δ’ οἴλα τε φύλλα φύει πολυάνθεμος ὄρη
ἔσαρος, δτ’ αἴψ’ αὐγῆσ’ αὔξεται ἡελίου,
τοῖσ’ ἵκελοι πήχυιον ἐπὶ χρόνον ἀνθεσιν ἥβης

τερπόμεθα, πρὸς θεῶν εἰδότες οὔτε κακὸν
οὔτ' ἀγαθόν. Κῆρες δὲ παρεστήκασι μέλαιναι,
ἢ μὲν ἔχουσα τέλος γήρατος ἀργαλέου,
ἢ δ' ἐτέρη θανάτοι· μίνυνθα δὲ γίγνεται ἥβης
καρπός, ὅσον τ' ἐπὶ γῆν κίδναται ἥέλιος.

5

αὐτάρ ἐπὴν δὴ τοῦτο τέλος παραμείψεται ὥρης,
αὐτίκα τεθνάμεναι βέλτιον ἢ βίοτος·
πολλὰ γάρ ἐν θυμῷ κακὰ γίγνεται· ἄλλοτε οἶκος
τρυχοῦται, πενίης δ' ἔργ' ὁδυνηρὰ πέλει·
ἄλλοις δ' αὖ παίδων ἐπιδεύεται, ὃν τε μάλιστα
ἴμειρων κατὰ γῆς ἔρχεται εἰς Ἀίδην·
ἄλλοις νοῦσον ἔχει θυμοφθόρον· οὐδέ τις ἔστιν
ἀνθρώπων, φέρεται Ζεὺς μὴ κακὰ πολλὰ διδοῖ.

10

15

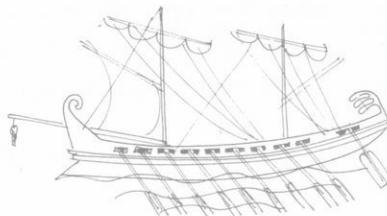
8 (2). ΤΟ ΓΗΡΑΣ

Αὐτίκα μοι κατὰ μὲν χροιὴν ῥέει ἀσπετος ἰδρώς,
πτοιῶμαι δ' ἐσορῶν ἄνθος ὁμηλικίης
τερπνὸν ὁμῶς καὶ καλόν, ἐπεὶ σκλέον ὕφελεν εῖναι·
ἄλλ' ὀλιγοχρόνιον γίγνεται ὥσπερ ὄναρ
ἥβη τιμήεσσα· τὸ δ' ἀργαλέον καὶ ἀμορφον
γῆρας ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτίχ' ὑπερκρέμαται,
ἐχθρὸν ὁμῶς καὶ ἀτιμον, δ' τοις ἀγνωστον τιθεῖ ἄνδρα.
βλάπτει δ' ὀφθαλμοὺς καὶ νόον ἀμφιχυθέν.

5

Σ Ο Λ Σ Ν

9 (1). ΣΑΛΑΜΙΣ

Αύτὸς κήρυξ ἥλθον ἀφ' ἵμερτῆς Σαλαμῖνος
κόσμον ἐπέων ὡδὴν ἀντ' ἀγορῆς θέμενος.

εἶην δὴ τότ' ἐγὼ Φολεγάνδριος ἢ Σικινήτης
ἀντὶ γ' Ἀθηναίου πατρίδ' ἀμειψάμενος·

5 αἴψα γὰρ ἀν φάτις ἥδε μετ' ἀνθρώποισι γένοιτο·
«Ἀττικὸς οὗτος ἀνὴρ τῶν Σαλαμιναφετῶν!».

ἴομεν ἐξ Σαλαμῖνα μαχησόμενοι περὶ νήσου
ἵμερτῆς, χαλεπὸν τ' αἰσχος ἀπωσόμενοι.

10 (2). ΥΠΟΘΗΚΗ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ

‘Ημετέρη δὲ πόλις κατὰ μὲν Διὸς οὐ ποτ' ὀλεῖται
αἴσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων·
τοίη γὰρ μεγάθυμος ἐπίσκοπος ὁ βριμοπάτρη
Παλλὰς Ἀθηναίη χεῖρας ὑπερθεν ἔχει·

5 αὔτοὶ δὲ φθείρειν μεγάλην πόλιν ἀφραδίησιν
ἀστοὶ βούλονται χρήμασι πειθόμενοι,
δῆμου θ' ἡγεμόνων ἄδικος νόος, οἷσιν ἔτοιμον

βριος ἐκ μεγάλης ἄλγεα πολλὰ παθεῖν·
οὐ γάρ ἐπίστανται κατέχειν κόρον οὐδὲ παρούσας
εὐφροσύνας κοσμεῖν δαιτὸς ἐν ἡσυχίῃ.

10

πλουτοῦσιν δ' ἀδίκοισ' ἔργασι πειθόμενοι.

οὗθ' Ἱερῶν κτεάνων οὕτε τι δημοσίων
φειδόμενοι κλέπτουσιν ἐφ' ἀρπαγῇ ἄλλοθεν ἄλλος,
οὐδὲ φυλάσσονται σεμνὰ θέμεθλα Δίκης,
ἢ σιγῶσα σύνοιδε τὰ γιγνόμενα πρὸ τ' ἐόντα,
τῷ δὲ χρόνῳ πάντως ἥλθ' ἀποτεισομένη.

τοῦτ' ἥδη πάση πόλει ἔρχεται ἔλκος ἀφυκτον·
ἐξ δὲ κακὴν ταχέως ἥλυθε δουλοσύνην,
ἢ στάσιν ἔμφυλον πόλεμόν θ' εὔδοντ' ἐπεγείρει,
ὅς πολλῶν ἐρατήν ὠλεσεν ἥλικίην·
ἐκ γάρ δυσμενέων ταχέως πολυήρατον ἀστυ
τρύχεται ἐν συνόδοις τοῖσ' ἀδικοῦσι φίλαις.

ταῦτα μὲν ἐν δήμῳ στρέφεται κακά· τῶν δὲ πενιχρῶν
ἰκνοῦνται πολλοὶ γαῖαν ἐξ ἀλλοδαπήν
πραθέντες δεσμοῖσι τ' ἀεικελίοισι δεθέντες,
καὶ κακὰ δουλοσύνης στυγνὰ φέρουσι βίᾳ.
οὕτω δημόσιον κακὸν ἔρχεται οἴκαδ' ἐκάστῳ,
αὔλειοι δ' ἐπ' ἔχειν οὐκ ἐθέλουσι θύραι,
ὑψηλὸν δ' ὑπὲρ ἔρκος ὑπέρθορεν, εὗρε δὲ πάντως,
εἰ καὶ τις φεύγων ἐν μυχῷ ἢ θαλάμου.

25

ταῦτα διδάξαι θυμὸς Ἀθηναίους με κελεύει,
ώς κακὰ πλεῖστα πόλει δυσνομίη παρέχει,
εύνομίη δ' εὔκοσμα καὶ ἀρτια πάντ' ἀποφαίνει
καὶ θ' ἀμα τοῖσ' ἀδίκοισ' ἀμφιτίθησι πέδας.

30

- 35 τραχέα λειαινει, παύει κόρον, ὕβριν ἀμαυροῖ,
 αὐαίνει ἀτης ἄνθεα φυόμενα,
 εὐθύνει δὲ δίκας σκολιὰς ὑπερήφανά τ' ἔργα
 πραῦνει, παύει δ' ἔργα διχοστασίης,
 παύει δ' ἀργαλέης ἔριδος χόλον, ἔστι δ' ὑπ' αὐτῆς
 40 πάντα κατ' ἀνθρώπους ἄρτια καὶ πινυτά.

11 (3). ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

- Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἀγλαὰ τέκνα,
 Μοῦσαι Πιερίδες, κλῦτέ μοι εὔχομένω·
 ὅλβον μοι πρὸς θεῶν μακάρων δότε καὶ πρὸς ἀπάντων
 ἀνθρώπων αἰεὶ δόξαν ἔχειν ἀγαθήν·
- 5 εἶναι δὲ γλυκὺν ὅδε φίλοισ', ἔχθροῖσι δὲ πικρόν,
 τοῖσι μὲν αἰδοῖον, τοῖσι δὲ δεινὸν ἰδεῖν.
 χρήματα δ' ἴμείρω μὲν ἔχειν, ἀδίκως δὲ πεπᾶσθαι
 οὐκ ἐθέλω πάντως ὕστερον ἤλθε δίκη.
 πλοῦτον δ' δν μὲν δῶσι θεοί, παραγίγνεται ἀνδρὶ¹
 10 ἔμπεδος ἐκ νεάτου πυθμένος ἐς κορυφήν·
 δν δ' ἀνδρες μετίωσιν ὑφ' ὕβριος, οὐ κατὰ κόσμον
 ἔρχεται, ἀλλ' ἀδίκοισ' ἔργμασι πειθόμενος
 οὐκ ἐθέλων ἔπεται, ταχέως δ' ἀναμίσγεται ἀτη·
 ἀρχὴ δ' ἐξ ὀλίγου γίγνεται ὥστε πυρός,
 15 φλαύρη μὲν τὸ πρῶτον, ἀνιηρὴ δὲ τελευτᾶ·
 οὐ γάρ δὴν θνητοῖσ' ὕβριος ἔργα πέλει·
 ἀλλὰ Ζεὺς πάντων ἐφορᾷ τέλος, ἐξαπίνης δὲ
 ὥστ' ἀνεμος νεφέλας αἴψα διεσκέδασεν

ἡρινός, ὃς πόντου πολυκύμονος ἀτρυγέτοιο
 πυθμένα κινήσας, γῆν κάτα πυροφόρου
 δηγώσας καλὰ ἔργα, θεῶν ἔδος αἰπὺν ἵκάνει
 οὐρανόν, αἰθρίην δ' αὔτις ἔθηκεν ἴδεῖν·
 λάμπει δ' ἡελίοιο μένος κατὰ πίονα γαῖαν
 καλόν, ἀτὰρ νεφέων οὐδὲν ἔτ' ἐστὶν ἴδεῖν·
 τοιαύτη Ζηνὸς πέλεται τίσις, οὐδ' ἐφ' ἑκάστῳ,
 ὥσπερ θητὸς ἀνήρ, γίγνεται δξύχολος·
 αἱεὶ δ' οὐ ἐ λέληθε διαμπερές, ὅστις ἀλιτρὸν
 θυμὸν ἔχει, πάντως δ' ἐς τέλος ἔξεφάνη·
 ἀλλ' ὃ μὲν αὐτίκ' ἔτεισεν, ὃ δ' ὕστερον· οἴ δὲ φύγωσιν
 αὐτοὶ μηδὲ θεῶν μοῖρον ἐπιοῦσα κίχη,
 ἥλυθε πάντως αὔτις ἀναίτιοι ἔργα τίνουσιν,
 ἢ παῖδες τούτων ἢ γένος ἔξοπίσω.

20

25

30

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ

12. ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

Νῦν γάρ δὴ ζάπεδον καθαρὸν καὶ χεῖρες ἀπάντων
 καὶ κύλικες· πλεκτοὺς δ' ἀμφιτιθεῖ στεφάνους

25

ἄλλος δ' δ' εὐώδεις μύρου ἐν φιάλῃ παρατείνει
κρητήρο δ' ἔστηκεν μεστὸς ἐνφροσύνης
5   ἄλλος δ' οἶνος ἑτοῖμος, δις οὖ ποτε φησὶ προδώσειν,
μείλιχος ἐν κεράμῳσ', ἄνθεος ὀσδόμενος·
ἐν δὲ μέσοισ' ἀγνήν ὀδμὴν λιβανωτὸς ἵησιν·
ψυχρὸν δ' ἔστιν ὅδωρ καὶ γλυκὺ καὶ καθαρόν·
πάρκεινται δ' ἄρτοι ξανθοὶ γεραρή τε τράπεζα
10   τυροῦ καὶ μέλιτος πίονος ἀχθομένη·
βωμὸς δ' ἄνθεσιν ἀν τὸ μέσον πάντη πεπύκασται,
μολπὴ δ' ἀμφὶς ἔχει δώματα καὶ θαλίη.

χρὴ δή πρῶτον μὲν θεὸν ὑμνεῖν εὔφρονας ἄνδρας
εὐφῆμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις·
15   σπείσαντας δὲ καὶ εὐξαμένους τὰ δίκαια δύνασθαι
πρήσσειν — ταῦτα γὰρ ὡν ἔστι προχειρότερον —
οὐχ ὕβρις πίνειν ὁπόσον κεν ἔχων ἀφίκοιο
οἴκαδ' ἀνευ προπόλου, μὴ πάνυ γηραλέος·
ἀνδρῶν δ' αἰνεῖν τοῦτον, δις ἐσθλὰ πιῶν ἀναφαίνει,
20   ώς οἱ μνημοσύνη καὶ πόνος ἀμφ' ἀρετῆς·
οὕτι μάχας διέπειν Τιτήνων οὐδὲ Γιγάντων,
οὐδ' αὖ Κενταύρων, πλάσματα τῶν προτέρων,
ἢ στάσιας σφεδανάς· τοῖς' οὐδὲν χρηστὸν ἔνεστιν·
θεῶν δὲ προμηθείην αἰὲν ἔχειν ἀγαθόν.

Θ Ε Ο Γ Ν | Ξ

13. (1). ΕΙΣ ΑΠΟΛΛΩΝΑ

”Ω ἄνα, Λητοῦς υἱέ, Διὸς τέκος, οὐποτε σεῖο
λήσομαι ἀρχόμενος, οὐδ’ ἀποπαυόμενος,
ἀλλ’ αἰεὶ πρῶτον σὲ καὶ ὕστατον ἐν τε μέσοισιν
ἀείσω· σὺ δέ μοι κλῦθι καὶ ἐσθλὰ δίδου.

Φοῖβε ἄναξ, ὅτε μέν σε θεὰ τέκε πότνια Λητώ,
φοίνικος ῥαδινῆς χερσὶν ἐφαψαμένη,
ἀθανάτων κάλλιστον, ἐπὶ τροχοειδέι λίμνῃ,
πᾶσα μὲν ἐπλήσθη Δῆλος ἀπειρεσίη
δόμης ἀμβροσίης, ἐγέλασσε δὲ γαῖα πελώρη,
γήθησεν δὲ βαθὺς πόντος ἀλὸς πολιῆς.

5

10

ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΚΥΡΝΟΝ

I

14 (2). ΟΥΔΕΝ ΦΙΛΤΕΡΟΝ ΠΑΤΡΗΣ

”Ηλθον μὲν γὰρ ἔγωγε καὶ ἐς Σικελήν ποτε γαῖαν,
ἥλθον δ’ Εύβοίης ἀμπελόνεν πεδίον
Σπάρτην τ’ Εύρωτα δονακοτρόφου ἀγλαὸν ἄστυ

καὶ μ' ἐφίλευν προφρόνως πάντες ἐπερχόμενον·
5 ἀλλ' οὕτις μοι τέρψις ἐπὶ φρένας ἥλθεν ἔκείνων.
οὕτως οὐδὲν ἄρ' ἦν φίλτερον ἄλλο πάτρης.

II

15 (3). ΗΝ ΔΕ ΚΑΚΟΙΣΙΝ ΣΥΜΜΙΣΓΗΣ...

Ταῦτα μὲν οὕτως ἴσθι· κακοῖσι δὲ μὴ προσομίλει
ἀνδράσιν, ἀλλ' αἰεὶ τῶν ἀγαθῶν ἔχεο·
ἢ σθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ μαθήσεαι· ἢν δὲ κακοῖσιν
συμμίσγης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἔόντα νόον.
5 τοὶ κακοὶ οὐ πάντως κακοὶ ἐκ γαστρὸς γεγόνασιν,
ἀλλ' ἀνδρεσσι κακοῖς συνθέμενοι φιλίην
ἔργα τε δείλ' ἔμαθον καὶ ἐπη δύσφημα καὶ ὕβριν,
ἐλπόμενοι κείνους πάντα λέγειν ἔτυμα.

III

16 (4). Ο ΔΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΦΙΛΟΣ

Εἴ τις ἐπαινήσῃ σε τόσον χρόνον, ὅσσον ὁρώης,
νοσφισθεὶς δ' ἄλλη γλῶσσαν ιῆσι κακήν,
τοιοῦτός τοι ἑταῖρος ἀνὴρ φίλος οὕτι μάλ' ἐσθλός,
ὅς κ' εἴπη γλώσση λώια, φρονῇ δ' ἔτερα.
5 ἀλλ' εἴη τοιοῦτος ἔμοι φίλος, ὃς τὸν ἑταῖρον
γινώσκων ὄργην καὶ βαρὺν ὅντα φέρει
ἀντὶ καστιγνήτου· σὺ δέ μοι, φίλε, ταῦτ' ἐνὶ θυμῷ
φράζεο, καὶ ποτέ μευ μνήσεαι ἔξοπλίσω.

IV

17 (5). ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ

Μὴ μ' ἐπεσιν μὲν στέργε, νόον δ' ἔχε καὶ φρένας ἄλλας,
εἴ με φιλεῖς καί σοι πιστὸς ἔνεστι νόος,

ἀλλὰ φίλει καθαρὸν θέμενος νόον, ἢ μ' ἀποειπών
ἔχθαιρ', ἀμφαδίην νεῦκος ἀειράμενος.
ὅς δὲ μῆτη γλώσσῃ δίχ' ἔχει νόον, οὗτος ἐταῖρος
δειλός, Κύρον', ἔχθρὸς βέλτερος ἢ φίλος ὁν.

5

V

18 (6). ΣΠΑΝΙΟΣ Ο ΠΙΣΤΟΣ ΦΙΛΟΣ

Παύρους δ' εύρήσεις, Πολυπατῶν, ἄνδρας ἐταίρους
πιστοὺς ἐν χαλεποῖς πρήγμασι γιγνομένους,
οἵτινες ἂν τολμῶν, ὅμοφρονα θυμὸν ἔχοντες,
ἴσον τῶν ἀγαθῶν τῶν τε κακῶν μετέχειν.
τόσσους δ' οὐ κ' εὔροις διζήμενος οὐδ' ἐπὶ πάντας
ἄνθρωπους, οὓς ναῦς μὴ μία πάντας ἄγοι,
οἷσιν ἐπὶ γλώσσῃ τε καὶ δόφθαλμοῖσιν ἐπεστιν
αἰδώς, οὐδ' αἰσχρὸν χρῆμ' ἐπὶ κέρδος ἄγει.

5

VI

19 (7). Η ΠΕΝΙΑ

Μήποτέ τοι πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ χολωθεὶς
μηδ' ἀχρημοσύνην οὐλομένην πρόφερε.
Ζεὺς γάρ τοι τὸ τάλαντον ἐπιρρέπει ἄλλοτε ἄλλως,
ἄλλοτε μὲν πλουτεῖν, ἄλλοτε μηδὲν ἔχειν.

VII

20 (8). Η ΕΛΠΙΣ

Ἐλπὶς ἐν ἀνθρώποις μούνη θεός ἐσθλὴ ἔνεστιν,
ἄλλοι δ' Οὐλυμπόνδ' ἐκπρολιπόντες ἔβαν.
ῷχετο μὲν Πίστις, μεγάλη θεός, ὥχετο δ' ἀνδρῶν

Σωφροσύνη· Χάριτες τ', ὡ φίλε, γῆν ἔλιπον.
 5 εὔσεβέων δ' ἀνδρῶν γένος ἔφθιτο, οὐδὲ θέμιστας
 οὐκέτι γιγνώσκουσ', οὐδὲ μὲν εὔνομίας.
 ἀλλ' ὅφρα τις ζώει καὶ δρᾶ φάσις ἡελίοιο,
 εὔσεβέων περὶ θεοὺς Ἐλπίδα προσμενέτω,
 εὐχόμενος δὲ θεοῖσι καὶ ἀγλαὰ μηρία καίων
 10 Ἐλπίδι τε πρώτῃ καὶ πυμάτῃ θυέτω.

Σ | Μ Ω Ν | Δ Η Σ
 (· ο κ ε | ο ξ)

21. ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΝΕΟΝ

Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποισι μένει χρῆμ' ἔμπεδον αἰεί·
 ἐν δέ, τὸ κάλλιστον, Χῖος ἔειπεν ἀνήρ·
 «οἵη περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν».·
 παῦροι μὲν θητῶν οὕασι δεξάμενοι
 5 στέρνοισι ἐγκατέθεντο· πάρεστι γάρ ἐλπὶς ἐκάστῳ
 ἀνδρῶν, ἦ τε νέων στήθεσιν ἐμφύεται.

θητῶν δ' ὅφρα τις ἄνθος ἔχη πολυηράτου ἥβης,
 κοῦφον ἔχων θυμὸν πόλλα ἀτέλεστα νοεῖ.

ούτε γάρ ἐλπίδ' ἔχει γηρασέμεν οὐδὲ θανεῖσθαι,
οὔθ', ὑγιὴς ὅταν ἦ, φροντίδ' ἔχει καμάτου.

10

νήπιοι, οἵς ταύτη κεῖται νόος, οὐδὲ ἵσασιν
ώς χρόνος ἔσθ' ἥβης καὶ βιότοι' ὀλίγος
θνητοῖς· ἀλλὰ σὺ ταῦτα μαθὼν βιότου ποτὶ τέρμα
ψυχῆς τῶν ἀγαθῶν τλῆθι χαριζόμενος.

2. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Σ | Μ - Ν | Δ Η Σ

22 (1). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΡΑΘΩΝΟΜΑΧΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ

Ἐλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

23 (2). ΕΙΣ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΣ

Μυριάσιν ποτὲ τῆδε τριακοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

24 (3). ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ ΕΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΙΣ

Ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

25 (4). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΜΕΤΑ ΛΕΩΝΙΔΟΥ

Εύκλέας αῖα κέκευθε, Λεωνίδα, οἵ μετὰ σεῖο
τῆδ' ἔθανον, Σπάρτης εύρυχόρου βασιλεῦ,
πλείστων δὴ τόξων τε καὶ ὠκυπόδων σθένος ἵππων
Μηδείων τ' ἀνδρῶν δεξάμενοι πολέμῳ.

26 (5). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

Ὦ ξεῖν', εὔυδρόν ποτ' ἐναίσμεν ἀστυ Κορίνθου,
νῦν δ' ἀμ' Αἴαντος νᾶσος ἔχει Σαλαμίς·
ἐνθάδε Φοινίσσας νῆας καὶ Πέρσας ἐλόντες
καὶ Μήδους ίεράν 'Ελλάδα ρυσάμεθα.

27 (6). ΕΙΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ ΗΡΩΑΣ

Ασβεστον κλέος οἶδε φίλη περὶ πατρίδι θέντες
κυάνεον θανάτου ἀμφεβάλοντο νέφος·
οὐδὲ τεθνᾶσι θανόντες, ἐπεὶ σφ' ἀρετὴ καθύπερθεν
κυδαίνουσ' ἀνάγει δώματος ἔξ 'Αίδεω.

28 (7). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΗΔΙΚΩΝ
ΠΕΣΟΝΤΑΣ ΗΡΩΑΣ

Εἰ τὸ καλῶς θηγάσκειν ἀρετῆς μέρος ἐστὶ μέγιστον,

ήμιν ἐκ πάντων τοῦτ' ἀπέμεινε τύχη·
Ἐλλάδι γάρ σπεύδοντες ἐλευθερίην περιθεῖναι
κείμεθ' ἀγηράντῳ χρώμενοι εὐλογίη.

29 (8). ΣΚΩΠΙΚΟΝ
ΕΙΣ ΤΙΜΟΚΡΕΟΝΤΑ ΡΟΔΙΟΝ

Πολλὰ φαγῶν καὶ πολλὰ πιῶν καὶ πολλὰ κάκ' εἰπῶν
ἀνθρώπους κεῖμαι Τιμοκρέων Ρόδιος.

30 (9). ΕΥΤΡΑΠΕΛΟΝ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Σῶσος καὶ Σωσώ, Σῶτερ, σοὶ τόνδ' ἀνέθηκαν,
Σῶσος μὲν σωθείς, Σωσὼ δ' ὅτι Σῶσος ἐσώθη.

Π Λ Α Τ Ζ Ω Ν

31 (1). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΚΡΑΝ
ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΑΠΑΧΘΕΝΤΑΣ
ΕΡΕΤΡΙΕΙΣ

Εύβοίης γένος ἐσμὲν Ἐρετρικόν, ἄγχι δὲ Σούσων
κείμεθα, φεῦ, γαίης ὁσσον ἀφ' ἡμετέρης!

32 (2). ΕΙΣ ΦΙΑΟΝ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΔΙΦΗΝ
ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ

Ἄστηρ ποὶν μὲν ἔλαμπεις ἐνὶ ζωοῖσιν Ἔῶος,
νῦν δέ θανών λάμπεις "Εσπερος ἐν φθιμένοις.

33 (3). ΕΙΣ ΣΑΠΦΩ

Ἐννέα τὰς Μούσας φασίν τινες· ὡς ὀλιγώρως!
ἡνίδε καὶ Σαπφὼ Λεσβόθεν ἡ δεκάτη.

34 (4). ΕΙΣ ΑΠΟΛΕΣΑΝΤΑ ΧΡΥΣΟΝ
ΚΑΙ ΕΥΡΟΝΤΑ ΒΡΟΧΟΝ

Χρυσὸν ἀνήρ εὔρων, ἔλιπε βρόχον· αὐτὰρ ὁ χρυσόν
ὅν λίπεν οὐχ' εὔρων, ἥψεν ὅν εὔρε βρόχον.

Θ ο Υ κ Υ Δ Ι Δ Η Σ

35. ΕΙΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΝ

Μνῆμα μὲν 'Ελλὰς ἄπασ' Εύριπίδου, ὁστέα δ' ἵσχει
γῇ Μακεδών· τῇ γὰρ δέξατο τέρμα βίου.

πατρὶς δ' Ἐλλάδος Ἐλλάς, Ἀθῆναι πλεῖστα δὲ μούσαις
τέρψας, ἐκ πολλῶν καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει.

ΑΝΑΚΡΕΩΝ

36. Η ΜΥΚΩΜΕΝΗ ΒΟΥΣ

Βουκόλε, τὰν ἀγέλαν πόρρω νέμε, μὴ τὸ Μύρωνος
βούδιον ὡς ἔμπνουν βουσὶ συνεξελάσῃς.

Φ | Α Η | Π Π Ο Σ

37. ΕΙΣ ΦΕΙΔΙΑΝ ΠΟΙΗΣΑΝΤΑ ΤΟΝ ΟΛΥΜΠΙΟΝ ΔΙΑ

Ἡ θεὸς ἥλθ' ἐπὶ γῆν ἐξ οὐρανοῦ εἰκόνα δείξων,
Φειδία, ἡ σὺ γ' ἔβης τὸν θεὸν ὁψόμενος.

Π Α Η Λ Λ Α Δ Α Σ

38. ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΥΠΟΜΟΝΗΝ

Εἰ τὸ φέρον σε φέρει, φέρε καὶ φέρου· εἰ δ' ἀγανακτεῖς,
καὶ σ' αὐτὸν λυπεῖς καὶ τὸ φέρον σὲ φέρει.

Α Δ Ε Σ Γ Ο Τ Α

39. ΕΙΣ ΝΕΑΡΑΝ ΠΑΡΘΕΝΟΝ

Παρθένος οὗσα τέθηκα Λεοντὼ ὡς νέον ἄνθος
ώρης παντοθαλοῦς πρωτοφανῆς καλύκων·
καὶ μέλλουσα γάμῳ δεκαπενταετῆς μείγνυσθαι
ἐν φθιμένοις κεῖμαι ὅπον ἔχουσα μακρόν.

40. ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΑΚΡΟΒΙΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΝ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑΝ

Εἴκοσι Καλλικράτεια καὶ ἐννέα τέκνα τεκοῦσα
οὐδ' ἐνὸς οὐδὲ μιῆς ἐδρακόμην θάνατον,
ἀλλ' ἐκατὸν καὶ πέντε διηγησάμην ἐνιαυτούς,
σκίπωνι τρομερὰν οὐκ ἐπιθεῖσα χέρα.

41. ΕΙΣ ΑΓΑΛΜΑ ΝΙΟΒΗΣ ΥΠΟ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ ΠΟΙΗΘΕΝ

Ἐκ ζωῆς με θεοὶ τεῦξαν λίθον· ἐκ δὲ λίθοιο
ζωὴν Πραξιτέλης ἔμπαλιν ἡργάσατο.

42. ΕΙΣ ΑΓΑΛΜΑ ΣΑΤΥΡΟΥ
ΥΠΟ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ
ΠΟΙΗΘΕΝ

"Η Σάτυρος τὸν χαλκὸν ὑπέδραμεν ἢ διὰ τέχνης
χαλκὸς ἀναγκασθεὶς ἀμφεχύθη Σατύρω.

43. ΕΠΙ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Εἴπερ ἵσην γνώμῃ ῥώμην, Δημόσθενες, εἶχες,
οὐ ποτ' ἀν 'Ελλήνων ἤρξεν "Αρης Μακεδών.

Ι Δ Μ Β Ι Κ Η Π ο Ι Η ξ Ι ξ

ΔΡΧΙΛΑΟΧΟΣ

A'. ΤΡΙΜΕΤΡΑ ΙΑΜΒΙΚΑ

44 (1). ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΘΑΣΟΥ

...ἥδε δ' ὥστ' ὅνου ῥάχις
ἔστηκεν ὕλης ἀγρίης ἐπιστεφής·
οὐ γάρ τι καλὸς χῶρος οὐδὲ ἐφίμερος
οὐδὲ ἔρατός, οἶος ἀμφὶ Σίριος ῥοάς.

45 (2). ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΕΓΚΟΣΜΙΑ

Οὐ μοι τὰ Γύγεω τοῦ πολυχρύσου μέλει,
οὐδὲ εἴλε πώ με ζῆλος, οὐδὲ ἀγαίομαι
θεῶν ἔργα, μεγάλης δ' οὐκ ἔρέω τυραννίδος·
ἀπόπροθεν γάρ ἐστιν ὀφθαλμῶν ἔμῶν.

B'. ΤΕΤΡΑΜΕΤΡΑ ΤΡΟΧΑΪΚΑ

46 (3). Η ΜΕΓΑΛΑΥΧΙΑ

Οὐ φιλέω μέγαν στρατηγὸν οὐδὲ διαπεπλιγμένον
οὐδὲ βοστρύχοισι γαῦρον οὐδὲ ὑπεξυρημένον,
ἀλλά μοι σμικρός τις εἴη καὶ περὶ κνήμας ἵδεῖν
ῥοικός, ἀσφαλέως βεβηκώς ποσσί, καρδίης πλέως.

47 (4). ΕΚ ΘΕΩΝ ΤΑ ΠΑΝΤΑ

Τοῖς θεοῖς τίθει τὰ πάντα πολλάκις μὲν ἐκ κακῶν
ἀνδρας ὀρθοῦσιν μελανή κειμένους ἐπὶ χθονί,
πολλάκις δ' ἀνατρέπουσι καὶ μάλ' εὗ βεβηκότας
ὑπτίους κλίνουσ'. ἔπειτα πολλὰ γίγνεται κακὰ
5 καὶ βίου χρήμη πλανᾶται καὶ νόου παρήόρος.

48 (5). ΘΑΡΡΟΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ

Θυμέ, θύμ', ἀμιχάνοισι κήδεσιν κυκώμενε,
ἀνάδυ, δυσμενῶν δ' ἀλέξευ προσβαλῶν ἐναντίον
στέρνον, ἐν δοκοῖσιν ἔχθρῶν πλησίον κατασταθεὶς
ἀσφαλέως· καὶ μήτε νικῶν ἀμφάδην ἀγάλλεο,
5 μήτε νικηθεὶς ἐν οἴκῳ καταπεσὼν ὀδύρεο,
ἀλλὰ χαρτοῖσιν τε χαῖρε καὶ κακοῖσιν ἀσχάλα
μὴ λίην· γίνωσκε δ' οἶς ἑυσμὸς ἀνθρώπους ἔχει.

49 (6). ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΠΙΘΑΝΑ

Χρημάτων ἄελπτον οὐδὲν ἔστιν οὐδ' ἀπώμοτον,
οὐδὲ θαυμάσιον, ἐπειδὴ Ζεὺς πατήρ Ὁλυμπίων
ἐκ μεσημβρίης ἔθηκε νύκτ' ἀποκρύψας φάος
ἡλίου λάμποντος· λυγρὸν δ' ἥλθ' ἐπ' ἀνθρώπους δέος.
5 ἐκ δὲ τοῦ καὶ πιστὰ πάντα κάπιελπτα γίγνεται
ἀνδράσιν· μηδεὶς ἔθ' ὑμέων εἰσορῶν θαυμαζέτω,
μηδ' ὅταν δελφῖσι θῆρες ἀνταμείψωνται νομὸν
ἐνάλιον καὶ σφιν θαλάσσης ἡχέεντα κύματα
φίλτερ' ἡπείρου γένηται, τοῖσι δ' ἥδυς ἦν ὄρος.

Ξ ο Α Ζ Ν

Α'. ΤΡΙΜΕΤΡΑ ΙΑΜΒΙΚΑ

50 (1). Ο ΣΚΟΠΟΣ
ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΤΟΥ

'Εγώ δέ, τῶν μὲν οὕνεκα ξυνήγαγον
δῆμον, τί τούτων πρὶν τυχεῖν ἐπαυσάμην;
συμμαρτυροίη ταῦτ' ἀνὲν δίκη χρόνου
μήτηρ μεγίστη δαιμόνων Ὁλυμπίων
ἀριστα, Γῆ μέλαινα, τῆς ἔγώ ποτε
ὅρους ἀνεῖλον πολλαχῇ πεπηγότας
πρόσθεν δὲ δουλεύουσα νῦν ἐλευθέρα·
πολλοὺς δ' Ἀθήνας πατρίδ' εἰς θεόκτιτον
ἀνήγαγον πραθέντας, ἄλλον ἐκδίκως,
ἄλλον δικαίως, τοὺς δ' ἀναγκαίης ὅπο
χρειοῦς φυγόντας, γλῶσσαν οὐκέτ' Ἀττικὴν
ἰέντας, ὡς ἀν πολλαχῇ πλανωμένους.
τοὺς δ' ἐνθάδ' αὐτοῦ δουλίην ἀεικέα
ἔχοντας, ἥθη δεσποτῶν τρομευμένους,
ἐλευθέρους ἔθηκα. ταῦτα μὲν κράτει
νόμου, βίην τε καὶ δίκην συναρμόσας,
ἔρεξα καὶ διηλθον, ὡς ὑπεσχόμην.
Θεσμοὺς δ' ὁμοίως τῷ κακῷ τε κάγαθῷ,

5

10

15

εύθειαν εἰς ἔκαστον ἀρμόσας δίκην,
20 ἔγραψα. κέντρον δ' ἄλλος ὡς ἐγώ λαβών,
κακοφραδής τε καὶ φιλοκτήμων ἀνήρ,
οὐκ ἂν κατέσχε δῆμον· εἰ γάρ ἥθελον
ἀ τοῖς ἐναντίοισιν ἥνδανεν τότε,
αὐθις δ' ἀ τοῖσιν οὔτεροι φρασαίατο,
25 πολλῶν ἣν ἀνδρῶν ἥδ' ἔχηρώθη πόλις.
τῶν ούνεκ' ἀλκὴν πάντοθεν ποιεύμενος
ὡς ἐν κυσὶν πολλῆσιν ἐστράφην λύκος.

B'. ΤΕΤΡΑΜΕΤΡΑ ΤΡΟΧΑΪΚΑ

51 (2). ΑΦΙΛΟΚΕΡΔΕΙΑ

(Κερδοσκόπος)

«Ούκ ἔφυ Σόλων βαθύφρων οὐδὲ βουλήεις ἀνήρ·
έσθιλα γάρ θεοῦ διδόντος αὐτὸς οὐκ ἐδέξατο·
περιβαλὼν δ' ἄγραν, ἀγασθεὶς οὐκ ἐπέσπασε μέγα
δίκτυον, θυμοῦ θ' ἀμαρτῇ καὶ φρενῶν ἀποσφαλεῖς·
5 ἥθελον γάρ κεν κρατήσας, πλοῦτον ἀφθονον λαβὼν
καὶ τυραννεύσας Ἀθηνῶν μοῦνον ἡμέραν μίαν,
ἀσκὸς ὑστερον δεδάρθαι καπιτετρῖφθαι γένος».
(Σόλων) ... Εἰ δὲ γῆς ἐφεισάμην
πατρίδος, τυραννίδος δὲ καὶ βίης ἀμειλίχου
10 οὐ καθηψάμην μιάνας καὶ καταισχύνας κλέος,
οὐδὲν αἰδεῦμαι· πλέον γάρ ὥδε νικήσειν δοκέω
πάντας ἀνθρώπους...»

Σ Η ΜΩΝΙΔΗΣ
(Δ Μ Ο Ρ Γ Ι Ν Ο Σ)

52 (1). ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ

“Ω παῖ, τέλος μὲν Ζεὺς ἔχει βαρύκτυπος
πάντων, ὅσ’ ἔστι, καὶ τίθησ’ ὄκη θέλει·
νοῦς δ’ οὐκ ἐπ’ ἀνθρώποισιν ἀλλ’ ἐπήμεροι
ἄ δὴ βοτὰ ζώουσιν, οὐδὲν εἰδότες,
ὄκως ἔκαστον ἔκτελευτήσει θεός.

5

ἔλπις δὲ πάντας κἀπιπειθείη τρέφει
ἄπρηκτον ὁρμαίνοντας· οἴ μὲν ἡμέρην
μένουσιν ἐλθεῖν, οἴ δ’ ἐτέων περιτροπάς·
νέωτα δ’ οὐδεὶς ὅστις οὐ δοκεῖ βροτῶν
πλούτῳ τε κάγαθοῖσιν ἵξεσθαι φλύων.

10

φθάνει δὲ τὸν μὲν γῆρας ἀζηλον λαβόν,
πρὶν τέρμ’ ἵκηται· τοὺς δὲ δύστηνοι νόσοι
φθείρουσι θηντῶν· τοὺς δ’ “Ἄρει δεδμημένους
πέμπει μελαίνης Ἀίδης ὑπὸ χθονός·
οἵ δ’ ἐν θαλάσσῃ λαίλαπι κλονεύμενοι
καὶ κύμασιν πολλοῖσι πορφυρέης ἀλός
θηγήσκουσιν, εὗτ’ ἀν ἥδū νώσωνται ζόειν·
οἵ δ’ ἀγχόνην ἄψαντο δυστήνῳ μόρῳ

15

καντάγρεστοι λείπουσιν ἡλίου φάος.

20

Ούτω κακῶν ἀπ' οὐδέν· ἀλλὰ μυρίαι
βροτοῖσι κῆρες κἀνεπίφραστοι δύοι
καὶ πήματ' ἔστιν· εἰ δ' ἐμοὶ πιθοίατο,
οὐκ' ἂν κακῶν ἐρῶμεν οὐδ' ἀπ' ἄλγεσιν
κακοῖσ' ἔχοντες θυμὸν αἰκιζοίμεθα.

53 (2). ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Χωρὶς γυναικὸς θεὸς ἐποίησεν νόον
τὰ πρῶτα· τὴν μὲν ἐξ ὑδος τανύχτριχος,
τῇ πάντῃ ἀν οἴκον βορβόρῳ πεφυρμένα
ἄκοσμα κεῖται καὶ κυλινδεῖται χαμαί·
5 αὐτῇ δ' ἀλούτος ἀπλύτοις τ' ἐν εἴμασιν
ἐν κοπρίησιν ἡμένη πιαίνεται.

5

τὴν δ' ἐξ ἀλιτρῆς θεὸς ἔθηκ' ἀλώπεκος
γυναικα, πάντων ἰδριν· οὐδέ μιν κακῶν
λέληθεν οὐδέν, οὐδὲ τῶν ἀμεινόνων.
τὸ μὲν γάρ αὐτῶν εἶπε πολλάκις κακόν,
10 τὸ δ' ἐσθλόν· ὅργην δ' ἄλλοτ' ἀλλοίην ἔχει.

10

τὴν δ' ἐκ θαλάσσης, ἢ δύ' ἐν φρεσὶν νοεῖ.
τὴν μὲν γελᾶ τε καὶ γέγηθεν ἡμέρην·
ἐπαινέσει μιν ξεῖνος ἐν δόμοισ' ἰδών·
15 « Οὐκ ἔστιν ἄλλη τῆσδε λωίων γυνὴ
ἐν πᾶσιν ἀνθρώποισιν οὐδὲ καλλίων ».
τὴν δ' οὐκ ἀνεκτὸς οὔτ' ἐν δόφθαλμοῖσ' ἰδεῖν
οὔτ' ἄσσον ἐλθεῖν, ἀλλὰ μαίνεται τότε
ἄπλητον, ὥσπερ ἀμφὶ τέκνοισιν κύων.

ἀμείλιχος δὲ πᾶσι κάποθυμίῃ
ἐχθροῖσιν ἵσα καὶ φίλοισι γίγνεται·
ῶσπερ θάλασσα πολλάκις μὲν ἀτρεμῆς
ἔστηκ', ἀπήμων, χάρμα ναύτησιν μέγα,
θέρεος ἐν ὥρῃ, πολλάκις δὲ μαίνεται
βαρυκτύποισι κύμασιν φορευμένη·
ταύτη μάλιστ' ἔοικε τοιαύτη γυνή.

20

τὴν δ' ἵππος ἀβρὴ χαιτέεσσ' ἐγείνατο
ἢ δούλι' ἔργα καὶ δύην περιτρέπει·
κοῦτ' ᾧν μύλης ψαύσειεν, οὕτε κόσκινον
ἄρειεν, οὕτε κόπρον ἐξ οἴκου βάλοι . . .
λοῦται δὲ πάσης ἡμέρας ἀπὸ ῥύπον
δίς, ἄλλοτε τρίς, καὶ μύροισ' ἀλείφεται·
ἀεὶ δὲ χαίτην ἐκτενισμένην φορεῖ
βαθεῖαν, ἀνθέμοισιν ἐσκιασμένην.
καλὸν μὲν ὃν θέημα τοιαύτη γυνὴ
ἄλλοισι, τῷ δ' ἔχοντι γίγνεται κακόν,
ἢν μή τις ἢ τύραννος ἢ σκηπτοῦχος ἢ,
ὅστις τοιούτοις θυμὸν ἀγλαΐζεται.

30

τὴν δ' ἐκ μελίσσης τὴν τις εὔτυχεῖ λαβών·
κείνη γάρ οἶη μῶμος οὐ προσιζάνει,
θάλλει δ' ἀπ' αὐτῆς κάπαξεῖται βίος·
φίλη δὲ σὺν φιλεῦντι γηράσκει πόσι,
τεκοῦσα καλὸν κούνομάκλυτον γένος·
κάριπρεπής μὲν ἐν γυναιξὶ γίγνεται.
πάσησι, θείη δ' ἀμφιδέδρομεν χάρις.

35

40

45

Γ'
ΜΕΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΑΛΚΑΙΟΣ

54 (1). Η ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ

Μαρμαίρει δὲ μέγας δόμος χάλκῳ παιᾶσα δ' Ἀρη κεκόσμηται στέγα
λάμπραισιν κυνίαισι, κατὰ τὰν λεῦκοι κατύπερθεν ἵππιοι λόφοι
νεύοισιν, κεφάλαισιν ἀνδρῶν ἀγάλματα χάλκιαι δὲ πασσάλοις
κρύπτοισιν περικείμεναι λάμπραι κνάμιδες, ἄρκοις ἰσχύρω βέλευς,
θώρακές τε νέω λίνω κούλαί τε κατ' ἀσπιδες βεβλήμεναι· 5
πάρ δὲ Χαλκίδικαι σπάθαι, πάρ δὲ ζώματα πόλλα καὶ κυπάσσιδες.
τῶν οὐκ ἔστι λάσθεσθ', ἐπειδὴ πρώτιστ' ὑπὸ Φέργον ἔσταμεν τόδε.

55 (2). Η ΠΟΛΙΣ ΕΝ ΤΡΙΚΥΜΙΑ

Ἄσυνέτημι τῶν ἀνέμων στάσιν·
τὸ μὲν γάρ ἔνθεν κῦμα κυλίνδεται,
τὸ δ' ἔνθεν ἄκμες δ' ὃν τὸ μέσσον
νᾶι φορήμεθα σὺν μελαίνᾳ,
χείμωνι μοχθεῦντες μεγάλῳ μάλᾳ·
πὲρ μὲν γάρ ἄντλος πίστοέδαν ἔχει,
λαῖφος δὲ πὰν ζάδηλον ἥδη
καὶ λάκιδες μέγαλαι κατ' αὗτο·
χόλαισι δ' ἄγκυλαι.

56 (3). ΧΑΙΡΕΚΑΚΙΑ

Νῦν χρὴ μεθύσθην καὶ τινὰ πρὸς βίαν
πώνην, ἐπειδὴ κάτθανε Μύρσιλος.

57 (4). ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΟΣ

"Γει μὲν ὁ Ζεύς, ἐκ δ' ὄράνω μέγας
χείμων, πεπάγαισιν δ' ὑδάτων ρόαι.

κάββαλλε τὸν χείμων', ἐπὶ μὲν τίθεις
πῦρ, ἐν δὲ κέρναις οἶνον ἀφειδέως

5 μέλιχρον, αὐτὰρ ἀμφὶ κόρσα
μάλθακον ἀμφιβαλῶν γνόφαλον.

58 (5). ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΆΣΜΑ

Πίνωμεν· τί τὰ λύχν' ὅμμένομεν; δάκτυλος ἀμέρα.
καὶ δ' ἀερρε κυλίχναις μεγάλαις, ἀίτα, ποικίλαις
οἶνον γὰρ Σεμέλας καὶ Δίος υἱος λαθικάδεα
ἀνθρώποισιν ἔδωκ'. ἔγχεε κέρναις ἔνα καὶ δύο
5 πλέαις κὰκ κεφάλας, ἢ δ' ἐτέρα τὰν ἐτέραν κύλιξ
ώθήτω...

Ξ   Δ   Π   Φ   Λ

59 (1). ΩΔΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ

Ποικιλόθρον' ἀθάνατ' Ἀφρόδιτα,
παῖ Δίος, δολόπλοκε, λίσσομαί σε,

μὴ μ' ἀσαισι μηδ' ὄνιαισι δάμνα,
πότνια, θῦμον.

ἀλλὰ τυῖδ' ἔλθ', αἱ ποτα κατέρωτα
τᾶς ἔμας αὔδως ἀίοισα πήλυι
ἔκλυες, πάτρος δὲ δόμον λίποισα
χρύσιον ἥλθες

ἄρμ' ὑπασδεύξαισα· κάλοι δὲ σ' ἄγον
ῶκεες στροῦθοι περὶ γᾶς μελαίνας
πύκνα δίννεντες πτέρ' ἀπ' ὠράνω αἴθε-
ρος διὰ μέσσω.

αἴψα δ' ἐξίκοντο· τὸ δ', ὦ μάκαρα,
μειδιάσαισ' ἀθανάτῳ προσώπῳ
ἥρε', ὅττι δηῦτε πέπονθα κώττι
δηῦτε κάλημι,

κώττι ἔμω μάλιστα θέλω γένεσθαι
μαινόλα θύμω· «Τίνα δηῦτε Πείθω
μαῖσ' ἄγην ἐς σὰν φιλότατα; τίς σ', ὦ
Ψάπφ', ἀδικήει;

καὶ γὰρ αἱ φεύγει, ταχέως διώξει,
αἱ δὲ δῶρα μὴ δέκετ', ἀλλὰ δώσει,
αἱ δὲ μὴ φίλει, ταχέως φιλήσει
κωύκ ἐθέλοισαν ».

ἔλθε μοι καὶ νῦν, χαλεπᾶν δὲ λῦσον
ἐκ μεριμνᾶν, ὅσσα δέ μοι τέλεσσαι
θῦμος ἴμέρρει, τέλεσον· σὺ δ' αὕτα
σύμμαχος ἔσσο.

5

10

15

20

25

— — ἀπὸ Σαρδίων

— πόλλακι τυῖδε νῶν ἔχοισα

ώς πεδεζώμεν, βεβάως ἔχεν

σὲ θέα ἵκελαν Ἀρί-

γνωτα, σᾶ δὲ μάλιστ' ἔχαιρε μόλπα.

51

νῦν δὲ Λύδαισιν ἐμπρέπεται γυναῖ-

κεσσιν, ὡς ποτ' ἀελίω

δύντος ἢ βροδοδάκτυλος σελάννα

πάντα περιέχοισ' ἀστρα, φάος δ' ἐπί-

40

σχει θάλασσαν ἐπ' ἀλμύραν

ἵσως καὶ πολυανθέμοις ἀρούραις.

ἀ δ' ἔέρσα κάλα κέχυται, τεθά-

λαισι δὲ βρόδα κάπταλ' ἄν-

θρυσκα και μελιλωτος ἀνθεμώδης.

15

πόλλα δὲ ζαφοίταισ' ἀγάνακτος ἐπι-

μνάσθεισ' Ἀτθιδος, ἵμέρω

λέπταν ποι φρένα, κηρ δ' ἄσα βόρηται.

20

γαρύει δι' ἄλος ..

Κατθάνοισα δὲ κείσεαι οὐδέ ποτα μναμοσύνα σέθεν
ἔσσετ’ οὐδ’ ἔρος εἰς Ὁστερον· οὐ γὰρ πεδέχεις βρόδων

τῶν ἐκ Πιερίας· ἀλλ' ἀφάνης κήν 'Αίδα δόμοις
φοιτάσεις πεδ' ἀμαύρων νεκύων ἐκπεποταμένα.

62 (4). ΕΙΣ ΩΡΑΙΑΝ ΚΟΡΗΝ,
ΑΚΟΜΗ ΑΝΥΠΑΝΔΡΟΝ

Οἶον τὸ γλυκύμαλον ἔρεύθεται ἄκρῳ ἐπ' ὕσδῳ,
ἄκρον ἐπ' ἀκροτάτῳ, λελάθοντο δὲ μαλοδρόπητες,
οὐ μάλα ἐκλελάθοντ', ἀλλ' οὐκ ἐδύναντ' ἐπίκεσθαι.

63 (5). «ΥΠΕΡΟΧΗ»

"Αστερες μὲν ἀμφὶ κάλαν σελάνναν
ἀψ ἀπυκρύπτοισι φάεννον εἰδος,
ὅπποτα πλήθοισα μάλιστα λάμπῃ
γᾶν ἐπὶ παῖσαν
ἀργυρέα...

64 (6). PEMBH

... ἀμφὶ δ' ὕδωρ
ἴψοθεν ψῦχρον κελάδει δι' ὕσδων
μαλίνων, αἰθυσσομένων δὲ φύλλων
κῶμα καταρρεῖ.

ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΑ
65 (7). ΓΑΜΒΡΟΣ

"Τύψοι δὴ τὸ μέλαθρον
— 'Υμήναον —
ἀέρρετε τέκτονες ἄνδρες·
— 'Υμήναον —
γάμιθρος ἐσέρχεται Ἰσσος "Αρευι,
— 'Υμήναον —
ἄνδρος μεγάλω πόλυ μείζων.

66 (8). Ο ΘΥΡΩΡΟΣ

Θυρώρω πόδες ἐπτορόγυιοι,
τὰ δὲ σάμβαλα πεμπεβόηα,
πίσυγγοι δὲ δέκ' ἐξεπόνασαν.

A N A K P E Σ N

67 (1). ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ
ΔΙΑ ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

"Αγε δὴ φέρ' ἡμίν, ὥ παῖ,
κελέβην, ὅκως ἄμυστιν
προπίω, τὰ μὲν δέκ' ἐγγέας

ündatος, τὰ πέντε δ' οἴνου
κυάθους, ὡς ἀνυβρίστως
ἀνὰ δηῦτε βασσαρήσω.

5

ἄγε δηῦτε μηκέθ' οὔτω
πατάγῳ τε κάλαλητῷ
Σκυθικὴν πόσιν παρ' οἴνῳ
μελετῶμεν, ἀλλὰ καλοῖς
ἡποπίνοντες ἐν ὕμνοις.

10

68 (2). ΣΤΕΝΑΓΜΟΙ ΓΗΡΑΤΟΣ

Πολιοὶ μὲν ἥμιν ἥδη κρόταφοι κάρη τε λευκόν,
χαρίεσσα δ' οὐκέθ' ἥβη πάρα, γηραλέοι δ' ὁδόντες.
γλυκεροῦ δ' οὐκέτι πολλὸς βιότου χρόνος λέλειπται.
διὰ ταῦτ' ἀνασταλύζω θαμὰ Τάρταρον δεδοικώς:
'Αίδεω γάρ ἔστι δεινὸς μυχός, ἀργαλέη δ' ἐς αὐτὸν
κάθοδος· καὶ γάρ ἔτοιμον καταβάντι μὴ ἀναβῆναι.

5

69 (3). ΓΕΡΟΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ

Σφαίρῃ δηῦτε με πορφυρέῃ
βάλλων χρυσοκόμης "Ἐρως
νήνι ποικιλοσαμβάλω
συμπαίζειν προκαλεῖται·
ἢ δ', ἔστιν γὰρ ἀπ' εὔκτίτου
Λέσβου, τὴν μὲν ἐμήν κόμην,
λευκὴ γάρ, καταμέμφεται,
πρὸς δ' ἄλλην τινὰ χάσκει.

5

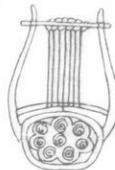

Δ'
ΧΟΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΣ

70. ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

’Απ. 1.

Ζεῦ, πάντων ἀρχά, πάντων ἀγήτωρ,
Ζεῦ, σοὶ πέμπω ταύταν ὕμνων ἀρχάν.

’Απ. 2.

Ἐνθ' αἰχμά τε νέων θάλλει καὶ μῶσα λίγεια
καὶ δίκα εὐρυάγυια, καλῶν ἐπιτάρροθος ἔργων.

’Απ. 3.

Σοὶ δ' ἡμεῖς τετράγηρυν ἀποστέρξαντες ἀοιδὰν
ἐπτατόνῳ φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους.

Δ Λ Κ Μ Δ Ν

71 (1). ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΗΡΕΜΙΑ

Εὔδουσιν δ' ὄρέων κορυφαί τε καὶ φάραγγες
πρώονές τε καὶ χαράδραι,

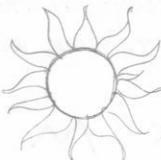
φῦλα θ' ἔρπετά, τόσσα τρέφει μέλαινα γαῖα,
θῆρές τ' ὄρεσκῶι καὶ γένος μελισσᾶν
5 καὶ κνώδαλ' ἐν βένθεσσι πορφυρέας ἀλός·
εῦδουσιν δ' οἰωνῶν
φῦλα ταχυπτερύγων.

72 (2). ΤΟ ΓΗΡΑΣ

Οὐ μ' ἔτι, παρθενικαὶ μελιγάρυες ἴμερόφωνοι,
γυῖα φέρειν δύναται· βάλε δὴ βάλε κηρύλος εἴην,
ὅστ' ἐπὶ κύματος ἀνθος ἀμ' ἀλκυόνεσσι ποτῆται
νηδεές ἥτορ ἔχων, ἀλιπόρφυρος εἴαρος ὅρνις.

Σ Τ Η Σ Ι Χ Ο Ρ Ο Σ

73. ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Αέλιος δ' Ὑπεριονίδας δέπας ἐσκατέβαινεν
χρύσεον, ὅφρα δι' Ὁκεανοῦ περάσας
ἀφίκοιθ' ἵερᾶς ποτὶ βένθεα νυκτὸς ἐρεμνᾶς,
ποτὶ ματέρα κουριδίην τ' ἀλοχον πάιδάς τε φίλους.
δ' ἐς ἄλσος ἔβα δάφναισι κατάσκιον
ποσσὶ πάις Διός.

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ
(ΟΚΕΙΟΣ)

74 (1). ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΕΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΙΣ

Τῶν ἐν Θερμοπύλαισι θανόντων
εὐκλεῖς μὲν ἀ τύχα, καλὸς δ' ὁ πότμος,
βωμὸς δ' ὁ τάφος, πρὸ γόων δὲ μνᾶστις, ὁ δ' οἰκτος
ἐντάφιον δὲ τοιοῦτον οὔτ' εὐρώς (ἔπαινος·
οὕθ' ὁ πανδαμάτωρ ἀμαυρώσει χρόνος·
ἀνδρῶν ἀγαθῶν ὅδε σακὸς οἰκέταν εὐδοξίαν
Ἐλλάδος εἴλετο· μαρτυρεῖ δὲ καὶ Λεωνίδας,
ὁ Σπάρτας βασιλεὺς, ἀρετᾶς μέγαν λελοιπὼς
κόσμου ἀέναόν τε κλέος.

5

75 (2). ΑΣΤΑΘΗ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ

"Ανθρωπος ἐών μὴ ποτε φάσης ὅ, τι γίνεται αὔριον.
μηδ' ἄνδρα ἰδών ὅλβιον, ὅσσον χρόνον ἔσσεται·
ώκεῖα γὰρ οὐδὲ τανυπτερύγου μύιας
οὔτως ἀ μετάστασις.

76 (3). Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

’Ανθρώπων ὀλίγον μὲν κάρτος, ἄπρακτοι δὲ μεληδόνες,
αἰῶνι δὲ παύρῳ πόνος ἀμφὶ πόνῳ.
ὅ δ’ ἄφυκτος ὁμῶς ἐπικρέμαται θάνατος·
κείνου γάρ οἵσον λάχον μέρος οἴ τ’ ἀγαθοί
5   ὅστις τε κακός.

77 (4). Η ΑΡΕΤΗ

”Εστι τις λόγος
τὰν Ἀρετὰν ναίειν δυσαμβάτοις ἐπὶ πέτραις·
ἀγνὸν δέ μιν θεὰν χῶρον ἀγνὸν ἀμφέπειν.
οὐδὲ πάντων βλεφάροις θνατῶν ἔσοπτος,
5   ὃ μὴ δακέθυμος ἴδρως ἐνδοθεν μόλη
ίκη τ’ ἐς ἀκρον ἀνδρείας.

78 (5). ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ ΕΠΙΤΥΜΒΟΥ
ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Τίς κεν αἰνήσειε νόῳ πίσυνος Λίνδου ναέταν Κλεόβουλον
ἀενάοις ποταμοῖσιν ἀνθεσί τ’ εἰαρινοῖς
ἀελίου τε φλογὶ χρυσέας τε σελάνας
καὶ θαλασσαίαισι δίναις ἀντία θέντα μένος στάλας;
6   ἄπαντα γάρ ἐστι θεῶν ἥσσω· λίθον δὲ
καὶ βρότεοι παλάμαι θραύσοντι· μωροῦ φωτὸς ἀδε βουλά.

ΒΑΚΧΥΛΙΔΗΣ

79 (1). ΠΑΙΑΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗΝ

Τίκτει δέ τε θνατοῖσιν εἰρήνα μεγάλα
πλοῦτον καὶ μελιγλώσσων ἀοιδᾶν ἄνθεα,
δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσιν αἴθεσθαι βοῶν
ξανθῷ φλογὶ μῆρα τανυτρέχων τε μήλων,
γυμνασίων τε νέοις αὐλῶν τε καὶ κώμων μέλειν.

5

ἐν δὲ σιδαροδέτοις πόρπαξιν αἰθᾶν
ἀραχνᾶν ἴστοι πέλονται·
ἔγχεά τε λογχωτὰ ξίφεά τ' ἀμφάκεα δάμναται εύρώς·
χαλκεᾶν δ' οὐκ ἔστι σαλπίγγων κτύπος·
οὐδὲ συλᾶται μελίφρων ὑπνος ἀπὸ βλεφάρων,
ἀῶις δς θάλπει κέαρ.
συμποσίων δ' ἐρατῶν
βρίθοντ' ἀγυιαί, παιδικοί θ' ὅμνοι φλέγονται.

10

80 (2). ΠΡΟΣΟΔΙΟΝ ΜΙΑ Η ΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

Εἰς ὄρος, μία βροτοῖσίν ἔστιν εύτυχίας ὁδός,
θυμὸν εἴ τις ἔχων ἀπενθῆ διατελεῖν δύναται βίον·
δς δὲ μυρία μὲν ἀμφιπολεῖ φρενί,
τὸ δὲ παρ' ἀμάρτη τε καὶ νύκτα μελλόντων χάριν
ἔὸν ἰάπτεται κέαρ, ἄκαρπον ἔχει πόνον.

5

Στρ. α'. Χορός.

Βασιλεῦ τῶν Ἱερᾶν Ἀθανᾶν,
τῶν ἀβροβίων ἀναξ Ἰώνων,
τί νέον ἔκλαγε χάλκοκαύδων
σάλπιγξ πολεμήιαν ἀοιδάν ;
5   ἢ τις ἀμετέρας χθονὸς
δυσμενῆς ὅρι' ἀμφιβάλλει
στραταγέτας ἀνήρ ;
ἢ λησταὶ κακομάχανοι
ποιμένων ἀέκατι μήλων
10   σεύοντ' ἀγέλας βίᾳ ;
ἢ τί τοι κραδίαν ἀμύσσει ;
φθέγγευε· δοκέω γάρ εἴ τινι βροτῶν
ἀλκίμων ἐπικουρίαν
καὶ τὸν ἔμμεναι νέων,
15   ὦ Πανδίονος υἱὲ καὶ Κρεούσας.

Στρ. β'. Κορυφαῖος.

Νέον ἥλθεν δολιχὰν ἀμείψας
κάρυξ ποσὶν Ἰσθμίαν κέλευθον·

ἀφατα δ' ἔργα λέγει κραταιοῦ
 φωτός· τὸν ὑπέρβιόν τ' ἔπειφνεν
 Σίνιν, ὃς ἵσχυι φέρτατος 20
 θνατῶν ἦν, Κρονίδα Λυταίου
 σεισίχθονος τέκος·
 σὺν τ' ἀνδροκτόνον ἐν νάπαις
 Κρεμμυδίνος, ἀτάσθαλόν τε
 Σκίρωνα κατέκτανεν,
 τάν τε Κερκυρόνος παλαίστραν 25
 ἔσχεν, Πολυπήμονός τε καρτεράν
 σφῦραν ἐξέβαλεν Προκό-
 πτας, ἀρείονος τυχών
 φωτός· ταῦτα δέδοιχ' ὑπά τελεῖται. 30

Στρ. γ'. Χορός.

Τίνα δ' ἔμμεν, πόθεν ἄνδρα τοῦτον
 λέγει, τίνα τε στολὰν ἔχοντα;
 πότερα σὺν πολεμήσις ὅ-
 πλοισι στρατιὰν ἄγοντα πολλάν;
 ἢ μοῦνον σὺν ὀπάσοιν 35
 στείχειν ἔμπορον οἵ ἀλάταν
 ἐπ' ἀλλοδαμίαν,
 ἵσχυρόν τε καὶ ἀλκιμὸν
 ὥδε καὶ θρασύν, ὃς τοσούτων
 ἄνδρῶν κρατερὸν σθένος
 ἔσχεν; ἢ θεός αὐτὸν δρυῆ,
 δίκας ἀδίκοισιν ὅφρα μήσεται. 40
 οὐ γάρ ῥάδιον αἰὲν ἔρ-
 δοντα μή 'ντυχεῖν κακῷ.
 πάντ' ἐν τῷ δολιχῷ χρόνῳ τελεῖται. 45

Στρ. δ'. Κορυφαῖος.

Δύο Φοι φῶτε μόνους δμαρτεῖν
λέγει, περὶ φαιδίμοισι δ' ὀμοις
ξίφοις ἔχει ἐλεφαντόκωπον.
ξεστοὺς δὲ δύ' ἐν χέρεσσ' ἄκοντας
κηῦτυκτον κυνέαν Λάκαι-
ναν κρατὸς πέρι πυρσοχαίτου·
χιτῶνα πορφύρεον
στέρνοις τ' ἀμφί, καὶ οὐλιον
Θεσσαλὸν χλαμύδ'· δματῶν δὲ
στίλβειν ἄπο Λαμνίαν
φοίνισσαν φλόγα· παῖδα δ' ἔμμεν
πρώθηβον, ἀργίων δ' ἀθυρμάτων
μεμνᾶσθαι πολέμου τε καὶ
χαλκεοκτύπου μάχας·
δίζησθαι δὲ φιλαγλάους Ἀθάνας.

82 (4). ΕΠΙΝΙΚΟΣ ΑΡΓΕΙΩ ΚΕΙΩ ΠΑΙΔΙ
ΠΥΚΤΗ ΙΣΘΜΙΑ

Στροφή. "Αἰξον, ᾖ σεμνοδότειρα Φήμα,
ἔς Κέον ἱεράν, χαριτώ-

νυμον φέρουσ' ἀγγελίαν,
ὅτι μάχας Θρασύχειρος Ἀρ-
γεῖος ἄρατο νίκαν.

5

Ἀντιστρ. καλῶν δ' ἀνέμνασεν, ὅσ' ἐν κλεεννῷ
αὐχένι Φισθμοῦ ζαθέαν
λιπόντες Εὔξαντίδα νᾶ-
σον ἐπεδείξαμεν ἑβδομή-
κοντα σύν στεφάνοισιν.

10

Ἐπωδός. καλεῖ δὲ Μοῦσ' αὐθιγενῆς
γλυκεῖαν αὐλῶν καναχάν,
γεραίρουσ' ἐπινικίοις
Πανθείδα φίλον υἱόν.

Π Ι Ν Δ Δ Ρ Ο Σ

83 (1). ΠΡΟΣΟΔΙΟΝ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ

Στροφή. Χαῖρ', ᾖ θεοδμάτα, λιπαροπλοκάμου παι-
δεσσι Λατοῦς ἴμεροέστατον ἔρνος,
πόντου θύγατερ, χθονὸς εὐρείας ἀκί-
νητον τέρας, ἀν τε βροτοὶ

5 Δᾶλον κικλήσκοισιν, μάκαρες δ' ἐν Ὀλύμπῳ
τηλέφαντον κυανέας χθονὸς ἀστρον...

Αντιστρ. ...ῆν γὰρ τὸ πάροιθε φορητὰ κυμάτεσ-
σιν παντοδαπῶν τ' ἀνέμων
ριπαῖσιν. ἀλλ' ἡ Κοιογενῆς ὅπότ' ὠδί-
10 νεσσι θυίοισ' ἀγχιτόκοις ἐπέβα νιν,
δὴ τότε τέσσαρες δρθαὶ
πρέμνων ἀπώρουσαν χθονίων,
ἄν δ' ἐπικράνοις σχέθον πέτραν ἀδαμαντοπέδιλοι
κίονες· ἔνθα τεκοῖσ' εὐδαιμονίῃσιν.

84 (2). ΔΙΘΥΡΑΜΒΟΣ
(ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ)

5 "Ιδετ' ἐν χορόν, Ὀλύμπιοι,
ἐπὶ τε κλυτὰν πέμπετε χάριν, θεοί,
πολύβατον οἴ τ' ἀστεος ὄμφαλὸν θυόεντα
ἐν ταῖς ιεραῖς Ἀθάναις
οἰγνεῖτε πανδαίδαλόν τ' εὐκλέ' ἀγοράν.

ἰοδέτων λάχετε στεφάνων τὰν ἐαρίδρεπτον
λοιβάν· Διόθεν τέ με σὺν ἀγλαῖται
ἴδετε πορευθέντ' ἀοιδᾶν

δεύτερον ἐπὶ κισσοδέταν θεόν,
Βρόμιον δὲ τὸ Ἐριβόαν τε βροτοὶ καλέομεν,
γόνον ὑπάτων μὲν πατέρων μελπέμεν
γυναικῶν τε Καδμεῖᾶν.

10

Ἐναργέα τελέων σάματ' οὐ λανθάνει,
φοινικοεάνων δόπότ' οἰχθέντος Ὡρᾶν θαλάμου
εὔοδμον ἐπάγγησιν ἔαρ· φυτὰ νεκτάρεα
τότε βάλλεται, τότ' ἐπ' ἀμβρόταν χθόν' ἐραται
ἴων φόβαι ῥόδα τε κόμαισι μείγνυται.
ἀγεῖτ', δόμφαι μελέων σὺν αὐλοῖς,
ἀγεῖτε Σεμέλαν ἐλικάμπυκα, χοροί.

15

85 (3). ΔΙΘΥΡΑΜΒΟΣ
(ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ)

Ὦ ταὶ λιπαραὶ καὶ ἰστέφανοι καὶ ἀοίδιμοι,
Ἐλλάδος ἔρεισμα, κλειναὶ Ἀθᾶναι,
δαιμόνιον πτολίερθον ...
... ὅθι παῖδες Ἀθαναίων ἐβάλοντο φαεννὰν
κρηπῖδ' ἐλευθερίας.

86 (4). ΠΑΙΑΝ
(ΕΠΙ ΤΗ ΕΚΛΕΙΨΕΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ)

Στρ. Ἀκτὶς ἀελίου, τί, πολύσκοπε, μήσεαι,
ὦ μᾶτερ ὄμηράτων, ἀστρον ὑπέρτατον,

έν ἀμέρα κλεπτόμενον ; τί δ' ἔθηκας ἀμάχανον
ἰσχὺν τ' ἀνδράσιν καὶ σοφίας ὁδόν,
5 ἐπίσκοπον ἀτραπὸν ἐσσυμένα ;
ἐλαύνεις τι νεώτερον ἢ πάρος ;
ἀλλά σε, πρὸς Διός, ἵπποσόν θοάς,
ἴκετεύω, ἀπήμυνα
εἰς ὅλβον τινὰ τράποιο Θήβαις,
10 ὡς πότνια, πάγκοινον τέρας.

Αντιστρ. ἦρ ἀτασθαλίαισι κοτεσσαμένα βροτῶν
πάμπαν μὲν οὐ θέλεις ἐξελέμεν φάος
αιῶνος* ἄγνον, πολέμοιο δὲ σᾶμα φέρεις τινός,
15 ἢ καρποῦ φθίσιν, ἢ νιφετοῦ σθένος
ὑπέρφατον, ἢ στάσιν οὐλομέναν,
ἢ πόντου κενέωσιν ἄρ' ἀμ πέδον,
ἢ παγετὸν χθονός, ἢ νότιον θέρος
ὑδατι ζακότῳ ῥέον ;
ἢ γαῖαν κατακλύσαισα θήσεις
20 ἀνδρῶν νέον ἐξ ἀρχᾶς γένος ;
δλοφύρομαι οὐδέν, ὃ τι πάντων μέτα πείσομαι.

87 (5). ΕΠΙΝΙΚΟΣ ΕΙΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΝ
ΑΣΩΠΙΧΩ, ΟΡΧΟΜΕΝΩ ΠΑΙΔΙ
ΣΤΑΔΙΕΙ (476 π.Χ.)

Στρ. α'. Καφισίων ὑδάτων λαχοῖσαι
ταὶ τε ναίετε καλλίπωλον ἔδραν,
ὡς λιπαρᾶς ἀοίδιμοι βασίλειαι

Χάριτες Ἐρχομενοῦ, παλαιγόνων Μινυᾶν ἐπίσκοποι, 5
καλῦτ', ἐπεὶ εὔχομαι· σὺν γάρ ὅμιν τὰ τερπνά τε
καὶ γλυκέ' ἀνεται πάντα βροτοῖς,
εἰ σοφός, εἰ καλός, εἴ τις ἀγλαὸς ἀνήρ. 10
οὐδὲ γάρ θεοὶ σεμνᾶν Χαρίτων ἀτερ
κοιρανέοντι χοροὺς οὕτε δαιτας· ἀλλὰ πάντων ταμίαι
ἔργων ἐν οὐρανῷ, χρυσότοξον θέμεναι πάρα 15
Πύθιον Ἀπόλλωνα θρόνους,
αἰέναν σέβοντι πατρὸς Ὄλυμπίοι τιμάν.

Στρ. β'. Ὡ πότνι' Ἀγλαῖα φιλησί-
μολπέ τ' Εύφροσύνα, θεῶν κρατίστου 20
παιδες, ἐπακοοῖτέ νυν, Θαλία τε
ἐρασίμολπε, Φιδοῖσα τόνδε κῶμον ἐπ' εὔμενεῖ τύχα,
κοῦφα βιβῶντα· Λυδῷ γάρ Ἀσώπιχον τρόπω
ἐν μελέταις τ' ἀείδων ἔμολον,
ούνεκ' Ὄλυμπιόνικος ἢ Μινύεια 25
σεῦ Φέκατι. Μελαντειχέα νῦν δόμον
Φερσεφόνας ἵθι, Φαχοῖ, πατρὶ κλυτὰν φέροισ' ἀγγελίαν, 30
Κλεόδαμον ὄφρ' ἵδοῖσ' υἱὸν εἴπης, ὅτι Φοι νέαν
κόλποις παρ' εύδόξοις Πίσας
ἐστεφάνωσε κυδίμων ἀέλθων πτεροῖσι χαίταν. 35

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

($\alpha = \gamma\lambda\omega\sigma\sigma\kappa\alpha\iota$ καὶ σημασιολογικαὶ παρατηρήσεις
 $\beta = \pi\varrho\alpha\gamma\mu\alpha\tau\iota\kappa\alpha\iota$ παρατηρήσεις).

Α. ΕΛΕΓΕΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

1. ΕΛΕΓΕΙΑ

ΚΑΛΛΙΝΟΣ

‘Ο Καλλίνος εἶναι ὁ ἀρχαιότερος τῶν σφράγομένων ποιητῶν καὶ λέγεται διὰ τοῦτο πατὴρ τῆς ἐλεγειακῆς ποιήσεως, ὅπως ὁ “Ομηρος πατὴρ τῆς ἐπικῆς. Πατρὶς αὐτοῦ ἦτο ἡ μεγάλη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἰωνίας Ἐφεσος. Ἦκμασε περὶ τὸ 650 π.χ. Ἀλλα στοιχεῖα τοῦ βίου του εἶναι ἄγνωστα.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ποιητοῦ ἡ πατρίς του ἡπειρήθη σοβαρῶς ἀπὸ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Βαρβάρων Κιμμερίων. Οὗτοι κατέφυγον ἀρχικῶς εἰς τὴν Ταυρικὴν χερσόνησον (Κριμαίαν), διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς πορθμὸς λέγεται Κιμμέριος Βόσπορος. Ἐξωσθέντες ὅμως οἱ Κιμμέριοι ὑπὸ τῶν ἄλλων Σκυθῶν ἐπέδραμον εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν λεηλατοῦντες καὶ ἐρημοῦντες τὰ πάντα. Ἐπειτα ἐστράφησαν καὶ ἐναντίον τῆς πλουσίας Ἐφέσου, ἡ ὁποίᾳ τότε διέτρεζε μέγαν κίνδυνον. Εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν περίστασιν τῆς πατρίδος του ὁ ποιητὴς ἔγραψε πολεμικὴν ἐλεγείαν, διὰ τῆς ὁποίας παρώρμα τοὺς συμπατριώτας του εἰς ἀντίστασιν κατὰ τῶν εἰσβολέων.

Τῆς ἐλεγείας ταύτης ἐσώθη μόνον τὸ παρατιθέμενον ἐδῶ ἀπόσπασμα.
“Αλλα ποιήματα τοῦ Καλλίνου δὲν ἔχομεν.

1. Πολεμικὸν σάλπισμα.

α) **Στ. 1-5.** μέχρις τεῦ ἔως πότε (τεῦ = τοῦ, τίνος· ἐκ τοῦ τέο κατὰ ἵων. συναίρ.).—κατάκειμαι μένω κάτακοιτος, ἀδρανῶ.—κότε (ἵων.) πότε.—ἀμφιπερικτίονες = ἀμφικτίονες, περίοικοι, γείτονες (ρίζα: κτι-, κτίζω).—μεθίημι (ἐμάυτὸν) ἀφήνομαι ἀδρανῆς, ἀμελῶ. — ὕδε λίην (= λίαν) τόσον πολύ.— ἥμαι κάθημαι, εὑρίσκομαι.—ἀτάρ (ἵων.) ἀλλά, ἀλλ’ ὅμως.— ὕστατ(α) διὰ τελευταίαν φοράν, πρὶν ἐκπνεύσῃ.

Στ. 6 - 11. ἀγλαὸς λαμπρός, ὡραῖος. — πέρι (=περὶ) ὑπὲρ-
ἀλοχος σύζυγος. — κουρίδιος νόμιμος, ἐκείνη τὴν ὅποιαν κόρην οὗσαν νυμ-
φεύεται τις. (τὸ ἐπίθετον συνοδεύει κανονικῶς τὸ ἀλοχος καὶ συναποτε-
λεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ὡστε κατὰ τὴν ἐρμηνείαν δύναται νὰ παρα-
λειφθῇ προσῆλθεν ἐκ τοῦ κούρη - κόρη). — δυσμενέσιν, εἰς τὸ μάχε-
σθαι · δυσμενής ἐχθρός. — δικότε (ἰων.) = διπότε (τὸ διπλοῦν κ χάριν
τοῦ μέτρου). — ἐπικλάσθω ὁρίζω, προκαθορίζω μετα φορὰ ἐκ τοῦ:
κλάσθω (τὸ νῆμα τῆς ζωῆς) ἐπὶ τινος, ἐξ οὗ καὶ Κλωθὼ μία τῶν Μοι-
ρῶν. — ἀλλὰ (παρακελ.) ἐμπρὸς λοιπόν. — ιθὺς (ἐδῶ εἶναι ἐπίρρ.). —
ἔγχος δόρυ. — ἀνέχομαι ὑψώνω. — ὑπ' ἀσπίδος = ὑπ' ἀσπίδα. —
ἡτορ καρδία. — ἔλσας, τοῦ ρ. εἴλω συνθίβω, σφίγγω (πρβλ. «σφίγγω
τὴν καρδία μου» = κατασιγάζω τὸν φόβον, τὴν ἀνησυχίαν ἢ οἰονδήποτε
ἄλλο συναίσθημα, διὰ νὰ συγκεντρώσω δληη τὴν ψυχικήν μου δύναμιν εἰς
τὴν ἔκτελεσιν σοβαροῦ καθήκοντος). — μείγνυται πόλεμος γίνεται πο-
λεμικὴ μετεξίς, ἀρχίζει πολεμικὴ σύρραξις.

Στ. 12 - 15. οὐ κως = οὐ πως κατ' οὐδένα τρόπον.—οὐδ' εἰ ἦ, ποιητ. ἀντὶ οὐδ' ἔαν ἦ.— δηιοτής (γεν. -ῆτος) σφαγή, μάχη.—φυγῶν (ὑποκυμ. ἐνν. ἀνήρ) ἐγκαταλείψας (ἐκ δειλίας).—δοῦπος λέξις πεποιημένη.— οἱ ἄκοντες τὰ ἀκόντια.— ἔρχεται ἐπανέργεται (εἰς τὸν οἰκόν του).—κιγάνω συναντῶ, εὐρίσκω (κίχεν, γνωμ. ἀρ.).

Στ. 16 - 21. ἔμπης ὄμως, μὲν ὅλα ταῦτα (ἃν καὶ ἐσώθη). — τὸν δὲ ἐνῷ τοῦτον (τὸν «καρτερόφρονα» στ. 18). — **στενάχω** (μιτβτ.) θρηνῶ καπίουν. — **δλίγος** καὶ **μέγας** μικροὶ καὶ μεγάλοι. — **ζώω** ζῶ (ἢ μιτζχρον.). — **μίν** αὐτόν. — **ἔρδω** πράττω. — **μοῦνος** ἐών (μιτχ. ἐναντ.) μόνος του. — **ἄξια πολλῶν** ὅσα πολλοὶ μαζί.

β) Στ. 2. οὐδ' αἰδεῖσθο' ἀμφιπερικτίονας· πρβλ. Ὁδύσσ. β, 65
«ἄλλους τέ· αἰδέσθητε περικτίονας ἀνθρώπους».

Στ. 5. ὁ στ. οὗτος δὲν ἔχει ἀμεσον συνοχὴν πρὸς τὰ προηγούμενα, διότι ἐξέλιπον ἐν τῷ μεταξὺ πολλοὶ στίγοι.

Στ. 7. γῆς πέρι καὶ παίδων κτλ. προβλ. τὸ τοῦ Αἰσχύλου :

⁷Ω παῖδες Ἐλλήνων ἵτε,
ἔλευθεροῦτε πατρίδα, ᔬλευθεροῦτε δὲ

παῖδας, γυναικας, θεῶν τε πατρώων ἔδη
θήκας τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών.

(Πέρσαι, στίχ. 401 - 4)

Στ. 9. Μοῖραι. Κυρίως διὰ τῆς λέξεως **Μοῖρα** ἐκφράζεται ἡ ἀφηρημένη ίδεα τῆς εἰμαρμένης καὶ δηλοῦται δι’ αὐτῆς τὸ ἀναπόφευκτον μερίδιον ἐκάστου ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον. Ἡ ίδεα τῆς **Μοῖρας** ἀντὶ νὰ παρασταθῇ διὰ μιᾶς θεότητος, ἀποσυνετέθη σὺν τῷ χρόνῳ ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν ἀρχαίων εἰς τρία πρόσωπα, σχηματίσαντα οὔτε σύμπλεγμα τριῶν ἀδελφῶν. Αὗται ήσαν ἡ *Κλωθώ*, ἡ *Λάχεσις* καὶ ἡ *Ἄτροπος*.

‘Η *Κλωθώ* (ἡ κλάθουσα) ἐκφράζει τὴν πλοκὴν τῶν γεγονότων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς· ἡ *Λάχεσις* τὸν λαχνόν, δόπιοις προορίζεται δι’ ἔκαστον ἀνθρωπον· ἡ *Ἄτροπος* τὴν ἀδυσάπητον ἀνάγκην τοῦ πεπρωμένου θανάτου. Ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως προσωποποιοῦν τὴν ίδεαν τῆς τάξεως καὶ τοῦ νόμου ἐν τῷ κόσμῳ, ἐταυτίσθη ἡ βούλησις αὐτῶν μὲ τὴν βούλησιν τοῦ ὑπερτάτου τῶν θεῶν καὶ ἐθεωρήθησαν αὕται ἀφ’ ἐνὸς μὲν θυγατέρες τοῦ Διός, δόπιοις ὀνομάσθη «*Μοῖραγέτης*», ἀφ’ ἑτέρου δὲ ἀδελφαὶ τῆς *Ἐδνομίας*, τῆς *Δίκης* καὶ τῆς *Εἰρήνης*.

Αἱ τρεῖς Μοῖραι ἔπι τῶν μνημείων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης σχηματίζουν σύμπλεγμα τριῶν ἀδελφῶν καὶ εἰκονίζονται ἄλλοτε μὲν ὑπὸ μορφὴν γραιῶν, ἄλλοτε δὲ ὡς ὕριμοι γυναικεῖς μὲ σοβαρὰν καὶ αὐστηρὰν φυσιογνωμίαν.

Στ. 12 - 13. Καὶ ἔδω δηλοῦται ἡ παναρχαία πίστις εἰς τὴν δύναμιν τοῦ πεπρωμένου· βλέπε ἀνωτέρω.

Στ. 14. δοῦπος ἀκόντων· ποιητικὴ παράστασις τῆς μάχης· πρβλ. τὴν εἰκόνα τῆς μάχης ὅπως τὴν παριστᾶ ὁ Σολωμός: «ἀκούω κούφια τὰ τουφέκια,—ἀκούω σμίξιμο σπαθιῶν,—ἀκούω ἔνδα, ἀκούω πελέκια,—ἀκούω τρίξιμο δοντιῶν».

Στ. 19. ἄξιος ἡμιθέων· πρβλ. ‘Ησιόδου *Ἐργ.* 158. «ἀνδρῶν ἥρωών θεῖον γένος, οἷς καλέονται ἡμίθεοι».

— Διατὶ αἱ τρεῖς συνεχεῖς ἐρωτήσεις ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ποιήματος; Ποῖα συναισθήματα διεγείρει ὁ ποιητής; Ποῖος ὁ χαρακτὴρ τῆς ποιησεώς του;

Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Τυρταῖος κατήγετο ἐξ Ἀφιδνῶν τῆς Ἀττικῆς, ἥτο δὲ χωλὸς γραμματοδιδάσκαλος, τὸν ὅποιον οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν εἰς τὴν Σπάρτην, ὅταν οἱ Σπαρτιάται τῇ συμβουλῇ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν ἐζήτουν στρατηγόν. Κατ’ ἄλλην παράδοσιν κατήγετο ἐξ Ἀφιδνῶν τῆς Λακωνικῆς. Πιθανώτατα δύμας ἥτο Μιλήσιος, μετοικήσας εἰς τὴν Σπάρτην καὶ ζῶν ἐπὶ τοῦ δευτέρου Μεσσηνιακοῦ πολέμου (685-667).

Οὗτος ἐποίησεν ἐλεγείαν γνωστὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Εννομία*». Διὰ ταύτης παρεῖχεν εἰκόνα τοῦ λαμπροῦ πολιτεύματος τοῦ Λυκούργου καὶ συνίστα τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ πολιτεύματος τούτου καὶ τὴν κατάπαυσιν τῆς δεινῆς ἀσωτερικῆς ταραχῆς, ἡ ὁποία τότε συνεκλόνετε τὴν Σπάρτην. Τῆς ἐλεγείας ταύτης ἔχομεν μόνον διλόγια ἀποσπάσματα. Πλὴν αὐτῆς ἔγραψε καὶ ἄλλας, τὰς λεγομένας «**‘Υποθήκας**» (= συμβουλάς), διὰ τῶν ὅποιων παρώρμα τούς Σπαρτιάτας εἰς ἀνένδοτον ἀγῶνα κατὰ τῶν Μεσσηνίων. Τῶν «**‘Υποθηκῶν**» τούτων ἐσώθησαν τρεῖς μόνον. Ἐπίσης συνέθεσε καὶ ἐμβατήρια εἰς δωρικὴν διάλεκτον καὶ ἀναπαιστικὸν μέτρον.

(’Εδῶ περιελήφθησαν δύο ἐκ τῶν «**‘Υποθηκῶν**» του καὶ τὸ μόνον περισωθὲν ἐμβατήριον).

2 (1). **‘Υποθήκη.**

α.) Στ. 1 - 10. γάρ ὄντως, ἀληθῶς.—τεθνάμεναι, ἐνν. ὑποκ. τινά. —μαρνάμενον, μτχ. χρον. εἰς τὸ πεσόντα (μάρναμαι = μάχομαι).—ἄνδρ’ ἀγαθόν, κτγρμ.—περὶ = ὑπέρ.—η = ἐη.—πίων (θ. πίειρα, οὐ. πῖον) παχύς, εὔφορος.—πτωχεύω ἐπαιτῶ.—κουριδίῃ τ’ ἀλόχω· βλ. σελ. 78 στ. 1.—ἐχθρὸς μισητός, ἐπαχθής· ἐχθρὸς μὲν γάρ, αἰτιολογεῖ τὸ ἐν στ. 4· τὸ μὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ τε στ. 9.—τοῖσι μετέσσεται = ἐσ-σεται μετὰ τοῖσι θὰ ζῇ μεταξὺ αὐτῶν.—οὓς = πρὸς οὓς.—χρησμο-σύνη στέρησις, ἀνάγκη· (χρή, χρεία).—εἴκω ὑπείκω, κύπτω ὑπὸ τὸ βάρος.—στυγερὸς μισητός.—αἰσχύνω καταισχύνω, ἐντροπιάζω· (τοῦ αἰσχύνει ὑποκ. δ προλιπών ἀνήρ).—κατελέγχω ἀσχημίζω, ἔξευ-τελίζω. —ἀγλαδός, λαμπρός, ὡραῖος.—εἶδος μορφὴ (ἔσωτοῦ).

Στ. 11 - 20. ὥρη φροντὶς (« ὀλίγωρος — ὀλιγωρῶ, τιμωρός, θυ-ρωρός »).—άνδρος ἀλωμένου, γεν. ἀντικ. εἰς τὸ ὥρη : κανεὶς δὲν φρον-

τίζει δι' ἀνδρα τοιουτοτρόπως περιπλανώμενον ἔδω καὶ ἐκεῖ· τὸ ρ. ἀλῶ-
μαι=περιπλανῶμαι («ἀλήτης»).—**ὅπις** (γεν. **ὅπιδος**) προσοχή, σεβα-
σμὸς (θ. δπ: **ὅπωπα**).—**θυμῷ** ἐκθύμως, θαρραλέως.—**ψυχὴ** ζωῆ.—
ἀλλὰ μάχεσθε· τὸ ἀλλὰ παρακελ. = ἐμπρὸς λοιπόν. — **φιλοψυχῶ**
γίνομαι φίλος τῆς ψυχῆς (ζωῆς) μου, φιλοσώματος. — **μαρνάμενοι**,
μτχ. χρον.

Στ. 21 - 28. κεῖσθαι, ἐπεξήγγησις τοῦ **τοῦτο**.—τὸ **κάρη** ἡ τὸ **κάρα**
(γεν. **κάρητος** καὶ **καρήστος**) ἡ κεφαλή· ἔδω = ἡ κόμη, τὰ μαλιὰ
(μετωνυμία).—**πολιὸς** ὑπόλευκος, ϕαρός.—**χρόα**, αἰτ. τοῦ κατά τι =
κατὰ τὸ σῶμα· (ὁ χρώς, τοῦ **χρωτὸς** καὶ **χροός**, τῷ **χρωτὶ** καὶ
χροῖ, τὸν **χρῶτα** καὶ **χρόα**· ἀρχικὴ σημ. = δέρμα).—**ἐπέοικε** ἀρμό-
ζουν. — **ὅφρα** (κεν) **ἔχη** = **ἔως** ἀν **ἔχη** ἐφ' ὅσον κατέχει (αὐτούς,
τοὺς νέους).—**ἔρατὸς** ἀξιέραστος, ποθητός.—**θηητὸς** θεατός. — **θηη-**
τὸς ίδεῖν, ἀξιοθέατος, ἀξιοθαύμαστος (ὑποκ. δέ νέος).

Στ. 29 - 30. ἀλλά, ὅπως εἰς στ. 15. — **διαβαίνω**, διασκελίζω,
ἀνοίγω τὰ πόδια μου (διὰ νὰ στηριχθῶ καλά).

β) Ἡ ἐλεγεία μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ Κοραῆ καὶ τοῦ Σπυρίδωνος Τρι-
κούπη. Ἡ μετάφρασις τοῦ τελευταίου εἶναι ἀρκετὰ γνωστὴ καὶ ἀρχίζει
μὲ τοὺς στίχους «Τί τιμὴ στὸ παλληκάρι, ὅταν πρῶτο στὴ φωτιὰ — σκο-
τωθῇ γιὰ τὴν πατρίδα μὲ τὴν σπάθα στὴ δεξιά».

Στ. 3. τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν· ἀντίθεσις πρὸς
τὸν ἀνδρὸς ἀγαθὸν περὶ ἡ πατρίδι μαρνάμενον· οἱ ἐγκαταλείπον-
τες τὴν πόλιν, οἱ ἀποφεύγοντες τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῆς (οἱ «τρέσαντες»
καὶ «δρυφάσπιδες») εἶναι ἐπαίσχυντοι, ἔθεωροῦντο δὲ ὑπὸ τῶν Σπαρτι-
ατῶν ἀξιοι περιφρονήσεως· διὰ τοὺς τοιούτους οἱ στίχοι 3 - 10.

Στ. 20. μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς· ἐκδηλοῦ-
ται ὁ βαθύτατος σεβασμὸς τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς τοὺς γέροντας· τὸ νόημα
ἐκφράζεται ἐντονώτερον εἰς τοὺς ἀκολούθουντας στ. 20 - 28.

Στ. 29 - 30. Εἰ κ ᾧ τοῦ ἀποφασιστικοῦ μαχητοῦ, δόποιος μὲ τὸ
ἀνοιγμα τῶν ποδῶν ἀποκτᾶ σταθερωτέραν βάσιν καὶ καταβάλλει μείζονα
δύναμιν· μὲ τὸ δάγκωμα τῶν χειλέων ἐκφράζει τὴν ἄκαμπτον θέλησίν
του καὶ τὴν καρτερίαν του.

— **Συγκρίνατε τοὺς στ. 3 - 10 τοῦ Τυρταίου περὶ τοῦ ἐγκαταλείπον-**

τος τὴν πόλιν πρὸς τοὺς στ. 16-17 τοῦ Καλλίνου. Ἐπίσης τοὺς στ. 27-30 τοῦ Τυρταίου περὶ τοῦ γενναίου ἀνδρὸς πρὸς τοὺς στ. 18-21 τοῦ Καλλίνου.

3 (2). ‘Υποθήκη.

α) **Στ. 1 - 12. οὗτ'** ἀν μνησαίμην (προτασσομένη ἀπόδοσις εἰς τὴν ὑπόθεσιν στ. 3). μιμνήσκομαι θεωρῶ ἔξιον μνείας. — ἐν λόγῳ τίθεμαι λογαράζω (συνών. τοῦ προηγουμένου).—ἀρετῆς, παλαισμο-σύνης, γεν. τῆς αἰτίας· παλαισμοσύνη παλαιστικὴ δεξιότης (μικὴ δύναμις).—οὐδὲ εἰ, ἐνδοτ. προτάσεις.—βίη δύναμις.—φυὴ σωματικὴ διάπλασις.—Μίδεω, γεν. τοῦ Μίδης (-ας).—Κινύρεω γεν. τοῦ Κι-νύρης (-ας).—βασιλεύτερος ἵσχυρότερος βασιλεύς.—μειλιχόγηρυς γλυκύφωνος (ἐκ τοῦ μείλιχος = γλυκὺς καὶ γῆρας, γεν. γήρυος = φωνή· δ καὶ ἡ μειλιχόγηρυς, τὸ μειλιχόγηρυ).—θοῦρος (θηλ. θοῦρις) ὄρμητικός, πολεμικός («θούριον»).—τετλαίη τοῦ τέτληκα (μὲ σημα. ἐνεστ.) ὑπομένω.—μέν, ἀπόδοσις ὁ κατωτέρω καί.—δρέγο-μαί τινος ἐκτείνομαι, πίπτω ἐπάνω εἰς κάποιον· ὅρμω ἐπάνω του.—δήιος ἔχθρος.

Στ. 13 - 22. ἥδε, καθ' ἔλξιν ἀντὶ τόδε (τὸ ἀνωτέρω).—ἄεθλον ἄθλον, βραβεῖον.—φέρειν (ἀπαρ. τῆς ἀναφορᾶς) εἰς τὸ νὰ φέρῃ (αὐτό).—κάλλιστον φέρειν γίγνεται ἔξιει πρωτίστως νὰ τὸ ἔχῃ. —ξυνὸς κοινὸς (ἐκ τῆς προθ. ξύν, σύν).—ἔσθλὸν (οὐσ.) κόσμημα. —δστις (ἀν) μένη = ἐάν τις μένη (ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο).—διαβαίνω, βλ. ἀνωτέρω «ὑποθήκη 2», στ. 29.—νωλεμέως διαρκῶς, σταθερῶς. —ἐπί, μετὰ τοῦ λάθηται (τμῆσις).—πάγχυ = πάνυ ἐντελῶς.—τλή-μων καρτερικός.—θυμὸς καρδία. —παρατίθεμαι διακυβεύω, ριψο-κινδυνεύω. —αἴφα ταχέως. —ἔτρεψε γνωμ. ἀόρ. —σπουδῇ τάχιστα. —ἔσχεθε (παρατεταμένος τύπος τοῦ ἔσχε, γνωμ. ἀόρ.) ἀναχαιτίζω.

Στ. 23 - 34. φίλον θυμὸν τὴν ζωήν του (τὸ ἐπίθ. φίλος τίθε-ται συνήθως ἀντὶ τῆς κτητ. ἀντων. γ' προσ., διότι τὸ ἀνῆκον εἰς τινα εἶναι προσφιλές εἰς αὐτόν).—δμφαλόεις δμφαλωτός, κωνοειδής.—ἔληλαμένος τρυπημένος (τοῦ ἐλαύνομαι διαπερῶμαι).—δμῶς ὄ-μοίως. —κέκηδα (πρκ. μὲ σημ. ἐνεστ. τοῦ κήδομαι) φροντίζω (διὰ τὸν νεκρὸν), κηδεύω.—ἀργαλέω πόθω, δοτ. τοῦ αἰτίου ἀργαλέος

νπερβολικός. — ἀρίσημος περίβλεπτος. — γένος ἔξοπίσω ἢ μέλλουσα γενεά, οἱ ἀπόγονοι (τοῦ πεδόντος). — θοῦρος, βλ. στ. 9.

Στ. 35 - 42. εἰ φύγη, ποιητ. σύνταξις ἀντὶ ἐὰν φύγη. — κήρ (γεν. κηρὸς) ἢ μοῖρα. — τανηλεγῆς πικρότατος (ἐκ τοῦ τείνω + ἄλγος). — εὔχος καύχημα, δόξῃ εὔχος αἰχμῆς πολεμικὴ δόξα. — μεταπρέπω διαπρέπω. — βλάπτω τινά τινος ἀποκλείω, στερῶ κάποιον ἀπὸ κάτι. — αἰδὼς σεβασμός. — δίκη δίκαιον, δικαίωμα. — θῶκος ἔδρα, κάθισμα. ἐν θώκοισιν (ὅντες) καθίμενοι. — οἱ κατ' αὐτὸν οἱ ὄμηλικες. — εἴκω χώρης παραχωρῶ τὴν θέσιν μου.

Στ. 43 - 45. ταυτῆς... ἀρετῆς τῆς τοιαύτης ἀνδρείας. — νὺν λοιπόν. — τις πᾶς τις, ὅλοι. — θυμῷ (δοτ. τροπ.) θαρραλέως. — μεθίμη ἀποχωρῶ.

β) **Στ. 2.** ποδῶν - παλαισμοσύνης· ἐννοοῦνται αἱ ἀθλητικαὶ ἵκανότητες τῶν δρομέων καὶ τῶν παλαιστῶν.

Στ. 3. Κύκλωπες· κατὰ τὸν "Ομηρον ἄγριος ποιμενικὸς λαὸς (ἐν Σικελίᾳ)" οὗτοι ἦσαν πελάριοι μονόφθαλμοι καὶ ἀκαταβλήτου δυνάμεως (πρβλ. Ὁδυσσ. ι, 106 - 115, 187 - 192).

Στ. 4. Θρηίκιος Βορέης (-ας)· ὁ ἐκ Θράκης πνέων βορρᾶς (ἐδῶ προσωποποιούμενος) ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ὁρμητικῆς ταχύτητος καὶ δυνάμεως· συχὴ δὲ εἰς τὴν ποίησιν λαμβάνεται ὡς μέτρον παρομοιώσεως τῆς πολεμικῆς ὁρμῆς (πρβλ. Παλαμᾶ: «ἀνάξιος δποιος τὰ φτερά του — φτερὸν ἀπὸ σκέψη ἢ ἀπὸ πράξη — δὲ γοργανοίγει τα, χαρά του, — γιὰ τὰ πετάξῃ — βοριάς θρακιάς, μὲ τοὺς ἀνέμους, — πρὸς τοὺς πολέμους», «Παράκαρπα»).

Στ. 5. Τιθωνός, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Λαομέδοντος, περίφημος διὰ τὴν ὥραιότητά του.

Στ. 6. Μίδας, ὁ περίφημος διὰ τὰ πλούτη του βασιλεὺς τῆς Φρυγίας. — **Κινύρας**, μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Κύπρου· τοῦτον ἡγάπησεν ὁ Ἀπόλλων καὶ κατέστησε πάμπλουτον.

Στ. 7. Πέλοψ, ὁ υἱὸς τοῦ Ταντάλου. Οὗτος μυθολογεῖται ὅτι σφαγεῖς ἀνοσίως ὑπὸ τοῦ πατρός του καὶ ἀναστηθεὶς ὑπὸ τῶν θεῶν κατέφυγεν εἰς Πίσαν τῆς Ηλείας, ὅπου ἐνίκησε ἐν ἀρματοδρομίᾳ τὸν βασι-

λέα αὐτῆς Οἰνόμαον καὶ συνεζεύχθη τὴν κόρην του 'Ιπποδάμειαν· λαβών δὲ τὸν θρόνον ἐξέτεινε τὴν ἀρχὴν εἰς ἀπασαν τὴν χερσόνησον, αληθεῖσαν ἀπ' αὐτοῦ Πελοπόννησον· ἔγεννησε τὸν Ἀτρέα (πατέρα τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ Μενελάου), τὸν Θυέστην (πατέρα τοῦ Αἰγίσθου) καὶ τὸν Χρύσιππον· κατέστη παροιμιώδης διὰ τὸ μέγα κράτος του.

Στ. 8. "Αδραστος· βασιλεὺς τοῦ Ἀργους, ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας, πενθερὸς δὲ τοῦ Πολυνείκους· ἐφημίζετο διὰ τὴν φυσικὴν εὐγλωττίαν του.

Στ. 24. διὰ στέρνοιο καὶ ἀσπίδος... καὶ διὰ θώρηκος· πρωθύστερον.—δμφαλόεσσα· ἡ ἀσπίς ἔφερεν εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας της ἐξοχήν, καλουμένην δμφαλόν.

Στ. 26. πρόσθεν ἐληλαμένος· τοῦτο ἦτο τιμητικὴ ἔνδειξις ἀνδρείας· τούναντίον τραυματα εἰς τὰ νῶτα ἥσαν δείγματα δειλίας, ὃ δὲ φέρων αὐτὰ ἐθάπτετο κατησχυμένος ἐν σιγῇ.

Στ. 29. τύμβος· οἱ τάφοι τῶν ἡρωϊκῶν πεσόντων ἥσαν ἐν Σπάρτῃ εἰς περίβλεπτον μέρος (« ἀρέσημοι ») καὶ ἔφερον ἐπιτυμβίους πλάκας μὲ τὰ δόνματά των.

Στ. 41 - 42. Καὶ οἱ γέροντες ἀκόμη ἡγείροντο πρὸ τῶν ἡρώων καὶ παρεχώρουν τὴν θέσιν των κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς ἐκκλησίας, τῆς γερουσίας κλπ.

— Ποίας ἀνθρωπίνας ἀρετὰς ἀναφέρει εἰς τοὺς στ. 2-12 καὶ ποίᾳ ἦται ἀνεργοτάτη τούτων;

4 (3). Ἐμβατήριον.

α) ἄγετε (προστικ. παρακελ.) ἐμπρός. — **Σπάρτας** (δωρ. τύπ.) Σπάρτης.—**κῶροι (κοῦροι)** τέκνα.—**πολιάτας** δωρ., πολιήτης ἵων.=**πολίτης, (πολιατᾶν γεν. πληθ.)** τὸ πολιτῶν μετ' ἐμφάσεως κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸ τοὺς περιοίκους.—**λαιῆ (ἐνν. χειρὶ)** μὲ τὴν ἀριστεράν.—**ἴτυς-υος** ἡ περιφέρεια τῆς ἀσπίδος, ἡ ἀσπίς.—**ἄνσχεσθε, ἀνάσχεσθε** ἀνυψώσατε ἀναλάβατε (ἐνν. τῇ δεξιᾷ).—**πάτριος** πατροπαράδοτος.

β) Τὸ ἐμβατήριον ἦτο ἀσμα πολεμικὸν ἀδόμενον τῇ συνοδείᾳ αὐλοῦ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πρὸ τῆς μάχης· ὁ ρυθμός του ἦτο ἀναπαιστικὸς (~-~), κατάλληλος νὰ ρυθμίζῃ τὸ βῆμα ἐν πορείᾳ.

— Ποίας ὅμοιότητας ἔχει ἡ ποίησις τοῦ Τυρταίου πρὸς τὴν τοῦ Καλλίνου;

ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ

(Περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀρχιλόχου βλέπε εἰς τὸ τμῆμα τῆς
ἰαμβικῆς ποιήσεως, σελ. 110.).

5 (1). Ή ἀπολεσθεῖσα ἀσπίς.

α) ἀγάλλομαι εὐφραίνομαι, καυχῶμαι, κομπάζω.— Σάιοις ἔθνος θρακικὸν κατοικοῦν παρὰ τὸν Νέστον ποταμόν.— ἔντος (τὸ) ὅπλον.— ἀμώμητος ἄμεμπτος, ἄψογος.— κάλλιπον (κάτ-λιπον) κατέλιπον.— αὐτὸς δὲ ἐγὼ ὅμως, ὅπως κι ἂν ἔχῃ.— ἔρρετω (προστκτ. τοῦ ρ. ἔρρω) ἀς πάγη στὸ καλό, στ' ἀνάθεμα.— ἔξαυτις αὐθις, πάλιν.

β) Εἰς τοὺς στίχους τούτους δ 'Αρχίλοχος μετὰ μεγάλης ἀφελείας ἀστεῖζεται διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀσπίδος του.— Ἐκ τούτου ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ τοῦ καταλογίσωμεν ἀνανδρίαν, διότι, ἀν πράγματι ἦτο ἀνανδρος, θὰ προσεπάθει νὰ ἀποκρύψῃ τὸ ἀτύχημα του, ἀντὶ νὰ τὸ τιμῆσῃ μὲ φίσμα. Ἀλλὰ καὶ ἀξιοκατάκριτος ἀν θεωρηθῇ, πρέπει νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὅψιν τὰ ἐλαφρυντικὰ ὅτι, ὅταν ἀπώλεσε τὴν ἀσπίδα του, ἥτο μισθοφόρος, ὅτι ὁ ἀγώνις ἐγίνετο μεταξὺ μισθοφόρων καὶ βαρβάρων καὶ ὅτι διὰ τὴν πατρίδα του ὅχι μόνον δὲν ἔγινε φυγάς, ἀλλ' ἡγωνίσθη ἡρωϊκῶς καὶ ἐθυσίασε καὶ τὴν ζωήν του. Πάντως διὰ τὸν ἀστεῖσμόν του αὐτὸν ἀπεπέμφθη ἐκ Σπάρτης, ὅτε κάποτε μετέβη ἐκεῖ.

6 (2). Δὲν ὠφελοῦν οἱ θρῆνοι.

α) κήδεα θλίψεις, πένθη (τὸ κῆδος), ἀντικ. εἰς τὸ μεμφόμενος.— στονόεντα συνοδεύομενα μὲ γόους, μὲ θρήνους.— μεμφόμενος κατακρίνων, ἀποδοκιμάζων (μὲ τὸ νὰ ἀποδοκιμάζῃ).— θαλίη συμπόσιον, εὐωχία· θαλίης = θαλίαις, δοτ. τοπικὴ ἢ καὶ ὄργαν.— τοίους τόσον σπουδαίους (ἀνδρας).— κατά... ἔκλυσεν, κατέκλυσεν (τμῆσις) κατεκάλυψεν — οἰδαλέος ἔξωγκωμένος, πρησμένος.— ἀνήκεστος ἀθεράπευτος, ὀλέθριος, (ἀφόρητος).— τλημοσύνη καρτερία, ὑπομονή.— ἐπί... ἔθεσαν, ἐπέθεσαν (τμῆσις).— φάρμακον, κατηγρμ.— ἐτράπεθ', ἐτράπετο ὑποκ. τάδε, δηλ. αἱ ὀδύναι, τὰ κακά.— ἀναστένω στενάζω γοερῶς, θρηνῶ.— αἴματόν εἶλκος αἴματωμένη πληγή, μεταφ. μεγάλη καταστροφή.— ἔξαυτις δ' ἐτέρους ἐπαμείψεται (ὑποκ. τὰ κακά) = μὲ τὴν σειράν των δὲ ἄλλους θὰ ἐπισκεφθοῦν.— τλῆτε (ἐξ

ἀχρήστου ἐνεστ. τλάω) = κάμετε ὑπομονήν, παρηγορηθῆτε.— γυναικεῖον πένθος, ἔξωτερίκευσις πένθους τοιαύτη, ὅποια ἀρμόζει εἰς γυναικας.

β) Τὴν ἐλεγείαν ταύτην ἔγραψεν ὁ Ἀρχίλοχος, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ νὰ θρηνήσῃ τὸν πνιγμὸν συμπολετῶν του εἰς τι ναυάγιον, εἰς τὸ διποῖον ἐπνίγη καὶ ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρός του, ἀφ' ἔτέρου δὲ διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὸν ἐν ἀρχῇ τοῦ ποιήματος ἀναφερόμενον φίλον του Περικλῆν, συνιστῶν εἰς αὐτὸν ἐγκαρτέρησιν.

ΜΙΜΝΕΡΜΟΣ

Μίμνερμος ὁ Κολοφώνιος ἔζησε περὶ τὰ τέλη τοῦ Ζ' αἰῶνος π.Χ. Μέγα μέρος τῆς Ἰωνίας καὶ ἡ πατρίς του Κολοφὼν ὑπέκυψαν εἰς τὸν ζυγὸν τῶν Λυδῶν, οἱ δόποιοι διὰ τοῦ βασιλέως των Ἀλυάττου εἶχον ἀποκτήσει μεγάλην δύναμιν. Ὁ Μίμνερμος προσεπάθησε τότε διὰ πολεμικῶν ἐλεγειῶν νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς συμπατριώτας του ὑπενθυμίζων εἰς αὐτοὺς τὴν παλαιὰν δόξαν τῆς πατρίδος του. Ἀπὸ τὰς πολεμικάς του ἐλεγείας ὅμως ἐλάχιστα ἀποσπάσματα ἔχομεν.

Αἱ περισσωτεῖσαι ἐλεγεῖαι του (ἀνήκουσαι εἰς τὴν συλλογὴν αὐτοῦ, ἡ ὅποια ἐκαλεῖτο «Ναννὼ») ἔξυμνοιν τὴν ὥραιότητα τῆς νεανικῆς ἡλικίας, παριστάνουν τὸ φευγαλέον αὐτῆς, ἐκφράζουν τὴν λύπην διὰ τὸ γῆρας καὶ τὸν πόνον διὰ τὸν θάνατον.

Ἡ ποίησίς του εἶναι καθαρῶς ὑποκειμενική, ἀντικατοπτρίζει ὅμως τὴν ἐποχήν του, καθ' ἣν οἱ συμπατριώται του ἔζήτουν ν' ἀναπληρώσουν τὴν ἀπολεσθεῖσαν πολιτικὴν ἐλευθερίαν μὲ τὴν ἀπόλαυσιν καὶ τὴν χαραν τῆς ζωῆς.

7 (1). Ἡ νεότης.

α) Στ. 1 - 8. οἱά τε ὄπως.— αἰψια εὐθύς.— αὐγῆσ(ι) δοτ. ὅργαν.— αὐγαὶ ἀκτῖνες.— ἵκελος ὅμοιος.— πήχυιος μικρὸς (ὅσον ὁ πῆχυς τῆς χειρός).— εἰδότες οὔτε... μὴ γνωρίζοντες, μὴ δοκιμάσαντες (ἀκόμη), ἀπειροι.— Κῆρες Μοῖραι.— τέλος γήρασ, περίφρασις= γῆρας, τὸ βαθὺ γῆρας.— ἀργαλέος, πολύμοχθος, φρικτός, — μίνυνθα (ἐπίρρ.) ἐπ' ὀλίγον· ἔχει θέσιν κατηγρ. εἰς τὸ καρπὸς ἥβης, ἀντὶ μινυνθάδιος, ὀλιγοχρόνιος.— κίδναμαι, σκεδάννυμαι, ἔξαπλοῦμαι.

Στ. 9 - 16. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ ἀλλ' ὅταν πλέον.— τέλος ὥρης,

περίφρασις = ὥρα, ἡ ἡλικία.— παραμείβομαι παρέρχομαι. — τρυ-
χοῦμαι κατατρύχομαι, ὑποφέρω.— ἔργα ἀποτελέσματα. — ἐπιδεύο-
μαι (ἰων.) = ἐπιδέομαι στεροῦμαι. — ἴμείρω ποθῶ.

β) Στ. 1. οἵα τε φύλλα σὰν τὰ φύλλα; σὰν τὰ ἄνθη· πρβλ. καὶ
Ἵλ. Ζ., 146 - 149 «οἵη περ φύλλων γενεὴ τοιήδε κοὶ ἀνδρῶν». κτλ.

Στ. 5. Κῆρες μέλαιναι (οἱ μαῦρες Μοῖρες), πρβλ. Καλλίνου σελ. 79.

Στ. 6. τέλος γήρασ άργαλέου· ἡ μαύρη μοῖρα τοῦ γήρατος
παραστέκει πλησίον τῶν νέων ὡς φρικτὴ ἀπειλή· πρβλ. τὴν εἰκόνα τῆς
ώραίας νέας, ἡ ὅποια, ὅπως τὴν παριστάνει ὁ Γρυπάρης, εὔχεται νὰ
ἔλθῃ ὁ θάνατος «σὲ ξανθοὺς καὶ ἀξάρωτους κροτάφους... γιατὶ μὲ πόνο
στὰ βαριὰ τὰ χούνια, δίχως πόθο, δίχως ἀγάπη, ἀσπρόμαλλη ὁ νοῦς
γοιὰ μὲ βλέπει...» («Φλώρα Μιράμπιλις»).

Στ. 7. ἡ δ' ἐτέρη θανάτοιο· ἐννοεῖ τὸν πρόωρον θάνατον, ἐν
ἀντιθέσει πρὸς τὸ τέλος γήρασ.

Στ. 14. παίδων ἴμείρων κατὰ γῆς ἔρχεται εἰς Ἀίδην· οἱ
ἄτεκνοι φεύγουν ἀπὸ τὸν κόσμον μὲ πικρίαν διὰ τὸν ἀνεκπλήρωτον πό-
θον τοῦ νὰ լειδουν καὶ νὰ χαροῦν τὰ παιδιά των: «"Ἄν οἱ μαῦροι νὰ
ζοῦμε ἄτεκνοι γέροι — ἐπρόσταξε αὐστηρὸ θέλημα θεῖο — τὸ χέρι ἐνὸς
τ' ἄλλον ἃς βαστάῃ τὸ χέρι—ώς νὰ τ' ἀκούσῃ ἀναίσθητο καὶ κρύο». Μαρκορᾶς.

—Ποῖαι αἱ παρομοιώσεις, μεταφοραὶ, προσωποίαι εἰς τὸ ποίημα; Πῶς ἐξηγεῖται ἡ ἀπαισιοδοξία τοῦ ποιητοῦ;

8 (2). Τὸ γῆρας.

α) **Στ. 1-8. χροιή**, τὸ δέρμα· κατ' ἐπέκτασιν = τὸ σῶμα.—
ἄσπετος ἀνέκφραστος (ἀνείπωτος), ἐδῶ: ἄφθονος (ἀπεριγράπτως
πολύς).— **πτοιῶμαι** (ἰων.) = πτοοῦμαι, τρέμω. — **δημητικής** τῶν
δημητίκων μου (δηλ. ὅλων τῶν νέων, οἱ ὅποιοι ἔχουν τὴν ἡλικίαν μου).—
δημῶς δημοίως. — **πλέον ὄφελεν εἶναι** ἔπρεπε νὰ ἥτο μακροτέρας
διαρκείας.— **τιμήσσα** πολύτιμος.— ἀργαλέος, βλ. ἀνωτέρω στ. 6.
— **ἄτιμον** ἀποκρουστικόν.— **ὅτε** (ὅτε) τὸ ὅποιον (ἐκτὸς τῶν ἀλ-
λῶν κακῶν, τὰ ὅποια φέρει).— **ἄγνωστος** ἀγνώριστος.— **ἀμφιχύ-
νομαι** ξεχειλίζω, ἀπλώνομαι.

β) Οι ἔξι πρώτοι στίχοι τοῦ ἀποσπάσματος ἀποδίδονται ὑπό τινων ἐκδοτῶν εἰς τὸν Θέογνιν, μεταγενέστερον τοῦ Μιμνέρμου.

Στ. 6. ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτίχ' ὑπερκρέμαται· ἀπειλητικὸν τὸ γῆρας κρέμαται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τῶν νέων ὡς ἄλλη δαμόκλειος σπάθη.

Στ. 8. ἀμφιχυθέν, μεταφραστής τοῦ ἀπὸ τὸ γέμισμα τῆς ὑδρίας ὅπως βαθμιάίως τὸ νερὸν χυνόμενον ἐντὸς αὐτῆς ἀνέρχεται, ἕως ὅτου ξεχειλίζει καὶ περιχύνεται, διμοίως καὶ τὸ γῆρας ἔρχεται σιγὰ σιγά, ἕως ὅτου ἀπλώνεται τελείως ἐπάνω μας.

—Ποία ἡ διαφορὰ τῆς ποιήσεως τοῦ Μιμνέρμου ἀπὸ τῆς τῶν Τυρταίου καὶ Καλλίνου;

Σ Ο Λ Ω Ν

‘Ο μέγας νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν (639 - 559 π.Χ.), ὁ καταλεγόμενος μεταξὺ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, πλὴν τῆς μεγάλης πολιτικῆς δράσεώς του, ἡσχολήθη καὶ εἰς τὴν ποίησιν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔψαλλον τὰ ποιήματά του, ὅπως οἱ Σπαρτιᾶται τοὺς στίχους τοῦ Τυρταίου. ‘Ο Πλάτων, ὁ ὁποῖος εἶχε προγόνους συγγενεῖς τοῦ Σόλωνος, τὸν ἐγκωμιάζει ὡς ποιητήν.

‘Ἐκ τῶν ἐλεγειῶν τοῦ Σόλωνος περίφημος εἶναι ἡ «Σαλαμίς», διὰ τῆς ὁποίας ἔξήγειρε τοὺς Ἀθηναίους εἰς ἀνάκτησιν τῆς «ἰμερτῆς» νήσου. Ἀτυχῶς ἐκ τῆς ἐλεγείας ταύτης μόνον ὀκτὼ στίχοι σώζονται. Μακρότερα ἀποσπάσματα ἔχομεν ἀπὸ τὰς «‘Υποθήκας εἰς Ἀθηναίους» καὶ τὰς «‘Υποθήκας εἰς ἑαυτόν», αἱ ὅποιαι εἶναι πολιτικαὶ ἐλεγεῖαι, ἐκρράζουσαι τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Ἐπὶ πλέον σώζονται καὶ ἀποσπάσματα ἄλλων ποιημάτων του.

9 (1). Σαλαμίς.

α) Στ. 1 - 2. ίμερτὸς περιπόθητος (ίμειρω). — κόσμον ἐπέων (= ἐπῶν) κόσμημα ἐκ λόγων, ποιητικούς λόγους. — ὄδηγος, ἐπεξήγησις τοῦ κόσμονέ πέων δηλαδὴ φίσμα, ποίημα. — ἄγορή ἀγόρευσις. — **τίθεμαι** θέτω ἐνώπιόν σας, προσφέρω.

Στ. 3 - 6. τότε ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει (ἐὰν δὲν ἀνακτηθῇ ἡ

Σαλαμίς).— φάτις φήμη. — Σαλαμιναφέτης (λέξις πεπλασμένη) ἀφέτης, προδότης τῆς Σαλαμῖνος.

Στ. 7 - 8. περὶ ὑπέρ.— Ἰομεν, ὑποτ. βουλητικὴ = Ἰωμεν.— ἀπωθοῦμαι, ἀπομακρύνω ἀπ' ἐμαυτοῦ, ἀποβάλλω, ἀποπλύνω.

β) Σχετικῶς μὲ τὸ ποίημα τοῦτο δι Πλούταρχος (Σόλων, 8) λέγει: «Ἐλεγεῖα δὲ κρύφα συνθεὶς καὶ μελετήσας (Σόλων), ὥστε λέγειν ἀπὸ στόματος, ἔξεπήδησεν εἰς τὴν ἀγορὰν ἄφνω πιλίδιον περιθέμενος· ὅχλου δὲ πολλοῦ συνδραμόντος ἀναβάς ἐπὶ τὸν τοῦ κήρυκος λίθον ἐν ψδῇ διεξῆλθε τὴν ἐλεγείαν, ἡς ἐστιν ἀρχὴ «ἀύτὸς κήρυξ κτλ.» (παραθέτει τοὺς δύο πρώτους στίχους καὶ συνεχίζει): «Τοῦτο τὸ ποίημα Σαλαμίς ἐπιγέραπται καὶ στίχων ἑκατόν ἐστιν, χαριέντως πάνυ πεποιημένον». Πλὴν τῶν δύο πρώτων στίχων, τοὺς ὅποίους ἀναφέρει δι Πλούταρχος, διέσωσεν δι Λιογένης δι Λακέρτιος (I, 46) τοὺς στ. 3 - 8.

Στ. 2. κόσμον ἐπέων· ἀντὶ πεζῆς ἀγορεύσεως ἤλθον νὰ σᾶς ἀπαγγείλω περίκοσμον διμιλίαν (δηλ. ποίημα). οἱ ἀρχαῖοι τὴν ποίησιν ἐθεώρουν ὡς λόγον μετὰ κόσμου πεποιημένον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἀπεριττὸν πεζὸν λόγον· σχετικῶς δι Ισοκράτης λέγει: «τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι».

Στ. 3. Φολέγανδρος καὶ Σίκινος· δύο μικραὶ καὶ ἀσημοι νῆσοι τῶν νοτίων Κυκλαδῶν, τὰς ὅποιας θὰ προετίμα ὡς πατρίδα του, λέγει ὁ ποιητής, ἀντὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἐὰν δὲν ἀνέκτων τὴν Σαλαμῖνα.

Στ. 6. Σαλαμιναφέτης, Σαλαμινοπροδότης. ‘Η δημιουργία νέων λέξεων διὰ τῆς παραγωγῆς καὶ ίδιᾳ διὰ τῆς συνθέσεως εἶναι προνόμιον τῆς ἐλληνικῆς ποίησεως, ἀποδεικνύει δὲ τὸ εὔπλαστον καὶ τὴν ζωτικότητα τῆς γλώσσης μας ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου μέχρι σήμερον. Σχετικῶς δὲ ἀσχοληθεῖς μὲ τὴν ἀρχαῖαν (ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν νέαν) ἐλληνικὴν ποίησιν Σ. Μενάρδος παρατηρεῖ: «τὸ θαυμασιώτερον εἶναι ἡ διὰ τῶν Ἐλλήνων ποιητῶν πάντων τῶν αἰώνων, ἐνδόξων καὶ ἀδόξων, μεγαλωνύμων καὶ ἀνωνύμων, διετήρησις τοῦ συνθετικοῦ χαρίσματος, τοῦ προνομίου τούτου τῆς μητρικῆς μας γλώσσης».

Στ. 6. χαλεπόν τ' αἰσχος ἀπωσόμενοι· οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι συνοψίζοντες τὸ ὄλον νόημα εἶναι πιθανώτατα τὸ τέλος τῆς ἐλεγίας, ἡ ὅποια συνεκίνησε τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς ἡνάγκασε νὰ ἄρουν

τὸν περὶ Σαλαμῖνος περιοριστικὸν νόμον, ν' ἀναλάβουν τὴν ἐκπρατείνων καὶ ν' ἀποπλύνουν τὸ «χαλεπὸν αἰσχος» (600 π.Χ.).

10 (2). ‘Υποθῆκαι εἰς Ἀθηναίους.

α) Στ. 1 - 4. κατὰ... αἴσαν καὶ... φρένας· αἴσα μοῖρα, θεία θέλησις.—τοίη μεγάθυμος τόσον μεγαλόψυχος.—ἐπίσκοπος προστάτις.—δριμοπάτρη ἴσχυροῦ πατρὸς θυγάτηρ.—ὕπερθεν, δηλ. τῆς πόλεως.

Στ. 5 - 16 αὐτοὶ δὲ ἀλλ' αὐτοὶ (οἱ πολῖται)· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν θείαν θέλησιν.—ἀφραδίησιν (**ἀφραδέω**) ἀπερισκεψίᾳ, ἀνοησίᾳ (δοτ. δργ.).—χρήμασι ὑπὸ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ χρῆμα, ὑπὸ πλεονεξίας.—ἡγεμόνες τοῦ δῆμου οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ δῆμοκρ. κόμματος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἀστούς.—οἶσιν, ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἀστούς καὶ εἰς τοὺς ἡγεμόνας.—έτοιμον (**έστιν**) εἶναι ἀναπότρεπτον.—ὕβρις ἀλαζονεία, ἀδιαλλαξία.—κατέχω συγκρατῶ.—κόρος ἡ μέχρι κόρου ἵκανοποίησις, ἀκόρεστοι ἀξιώσεις.—κοσμῶ διεξάγω κοσμίως.—δαιτὸς εὐφροσύναι εὐφρόσυνα συμπόσια.—ἀδικοιστὸς ἔργμασι πειθόμενοι κινούμενοι, παρακυρόμενοι εἰς ἀδικα ἔργα.—κτέανον κτῆμα (κτάομαι).—ἔφροπταγῇ μὲν ἀρπακτικὰς διαθέσεις, ἀπλήστως.—φυλάσσομαι φοβοῦμαι, σέβομαι.—θέμεθλα θεμέλια, βάσεις, θεσμοί.—τῷ χρόνῳ μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου.—πάντως ἐξ ἀπαντος· (**τῷ** χρόνῳ πάντως = βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς).—ῆλθε, γνωμ. ἀόρ.—ἀποτίνομαι ἐκδικοῦμαι, τιμωρῶ.

Στ. 17 - 22. τοῦτο, δηλ. τὸ ἀνωτέρω ἐκτεθέν, ἡ διαγωγή μας.—ἔρχεται ἐπέρχεται.—ἔλκος (**κτυρμ.**) ὡς πληγὴ, ὡς συμφορά.—ἀφυκτὸς ἄφευκτος, ἀναπόφευκτος.—ῆλυθε (**γνωμ. ἀόρ.**) = συνήθως μία τοιαύτη πόλις περιπίπτει.—εὔδοντα ἐν λανθανούσῃ καταστάσει ὅντα, ἀποκοιμισμένον.—ἔπεγείρω ἀφυπνίζω, προκαλῶ.—ὤλεσεν, γνωμ. ἀόρ.—πολλῶν ἔρατὴν ἥλικίαν πολλοὺς εἰς τὸ ἀνθος τῆς ἥλικίας των.—ἐκ δυσμενέων, ποητ. αἴτιον δυσμενέες οἱ παλαιόντες πρὸς ἀλλήλους ἐσωτερικοὶ ἀντίπαλοι.—πολυήρατος πολυπόθητος.—τρύχομαι κατατρύχομαι, φθείρομαι.—ἐν συνόδοις, ἐμπροθ. δοτ. δργαν. (**σύνοδος** = πολιτικὸς σύλλογος).—φίλαις, παράθεσις εἰς τὸ συνόδοις, αἱ δόποιαι εἶναι ἀγαπηταί.—τοῖστος ἀδικοῦσι = τοῖς φαύλοις.

Στ. 23 - 30. ἐν δήμῳ = ἐν τῇ πόλει.—στρέφομαι στροβιλίζομαι.—πενιχρὸς πένης, πτωχός,—πραθέντες, τοῦ πιπράσκω, πωλῶ (πωληθέντες ώς δοῦλοι ἔνεκα χρεῶν).—ἀεικέλιος (α (στερ.) + εἰκελος) ἀνάρμοστος, ἐπονεῖδιστος.—στυγνὸς μισητός.—δημόσιον κακὸν τὸ γενικὸν κακὸν τῆς πόλεως.—ἔρχεται οἰκαδε ἐκάστω (δοτ. ἀντιγρ.) εἰσχωρεῖ ἀπειλητικὸν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκάστου πολίτου.—αὐλειοι θύραι αἱ πρὸς τὴν αὐλὴν θύραι, ἡ ἔξωθυρα.—οὐκ ἔθελουσι δὲν δύνανται.—ἔχω συγκρατῶ, ἐμποδίζω.—ὑπέρθορεν, γνωμ. ἀρ. τοῦ ὑπερθρώσκω ὑπερπηδῶ.—ἔρκος φράκτης.—εὔρε (γνωμ. ἀρ.) τὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ.—εἰ καὶ... ἥ = καὶ ἐὰν ἥ.—φεύγων προσπαθῶν νὰ ἀποφύγῃ τὸ κακόν, δηλ. νὰ κρυφθῇ.—μυχὸς τὸ ἐνδότατον, τὸ βάθος.

Στ. 31 - 40. δυσνομίη κακὴ διοίκησις.—ἄρτιος ἀρμονικός.—πέδαι δεσμὰ περὶ τοὺς πόδας.—τραχέα τὰς τραχύτητας.—κόρος, βλ. στ. 9.—ἀμαυρῶ ταπεινῶν.—αὐσινῶ ἔηραίνω.—ἄτη ἀπάτη, ἀμάρτημα.—φυσόμενα (μετγ. χρον.) μόλις φυτρώνουν.—εύθυνω ἴσαζω, ἐπανορθώνω.—δίκας σκολιὰς τὰς στρεψοδικίας (σ κολιὸς = στραβός, λοξός ἀντίθ. τοῦ εὐθύνς).—ὑπερήφανα ἔργα ὑπεροπτικαὶ ἐκδηλώσεις.—ἀργαλέος ὀλέθριος.—χόλος ὄργη.—ὑπ' αὐτῆς, δηλ. τῆς εύνομίας.—πινυτός (πνέω) συνετός.

β) Ἡ ἐλεγεία αὕτη ἐποιήθη εἰς ἐποχὴν δεινῶν στάσεων, καθ' ἃς οἱ μὲν εὐπατρίδαι ἔζήτουν νὰ κρατήσουν τὴν ἀπόλυτον κυριότητα τῆς γῆς καὶ τῆς πολιτείας, οἱ δὲ δημαγωγοὶ μὲ ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις ἔχρησιμοποιίουν τὸν καταθλιβόμενον δῆμον, διὰ νὰ γίνουν τύραννοι.

Πιθανῶς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο δὲν εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος, διότι ἡ πρώτη πρότασις ἔχει τὸν σύνδεσμον δέ.

Στ. 4. Παλλὰς Ἀθηναίη χεῖρας ὑπερθεν ἔχει· τὰς χεῖράς της κρατεῖ ὑπεράνω τῆς πόλεως, σκέπει καὶ προστατεύει τὴν πόλιν. Αἱ Ἀθῆναι εἴχον τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ ὁποία ἐλατρεύετο ώς Πολιάς καὶ Πολιοῦχος, ἀφ' ἣς ἐνίκησε τὸν Ποσειδῶνα εἰς τὴν περὶ τῆς πόλεως ἔριν.

Στ. 14. σεμνὰ θέμεθλα Δίκης τὰ σεβαστὰ θεμέλια τῆς Δικαιοσύνης, αἱ ἀρχαὶ τοῦ Δικαίου. Ἡ Δίκη εἶναι προσωπική στις τῆς Δικαιοσύνης καὶ μαζὶ μὲ τὴν Εύνομίαν καὶ τὴν Εἰρήνην ἐσχημάτιζον

ἀδελφικὴν τριάδα, ἐνῷ αἱ ἄλλαι ἀδελφαὶ τῶν, αἱ Μοῖραι, ἀπετέλουν ἄλλο ἀδελφικὸν σύμπλεγμα.

Στ. 15. ἡ σιγῶσα σύνοιδε « ἔστι Δίκης ὁφθαλμός, δς τὰ πάνθ' ὁρᾶ ».

Στ. 25. πραθέντες· πολλοὶ πένητες μὴ δυνάμενοι νὰ πληρώσουν τὰ χρέη των πρὸς τοὺς εὐπατρίδας ἐπωλοῦντο μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ὡς δοῦλοι, διότι εἶχον δανεισθῆ « ἐπὶ σώματι »· τοῦτο τὸ κακὸν ἐθεράπευσεν ὁ Σόλων μὲ τὴν σεισάχθειαν.

Ποῖος ὁ χαρακτὴρ τῆς παρούσης ἐλεγείας; Συγκρίνατε τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς « δυνσνομίας », στ. 17-30, πρὸς τὰ ἀγαθὰ τῆς « ἐννομίας » στ. 33-40.

11 (3). ‘Υποθῆκαι εἰς ἑαυτόν.

α) **Στ. 1 - 2.** ἀγλαὸς λαμπρὸς (ἐκ τοῦ ἀγάλλω, ἄγαλμα).—
κλύω ἀκούω, εἰσακούω.

Στ. 3-6. ὅλβος πλοῦτος.—πρός τινος ἐκ μέρους κάποιου.—
δόξα ύπόληψις.— εἶναι (ἐνν. ὑποκ. μέ), ἐκ τοῦ δότε.— γλυκὺν
ῶδε, τόσον γλυκύν, ποιὺν γλυκύν.— αἰδοῖος, σεβαστός.

Στ. 7 - 16. ίμείρω ποθῶ.—πεπᾶσθαι, τοῦ πάομαι κτῶμαι.—
ἡλθε, γνωμ. ἀόρ.—πλοῦτον, καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἀναφορ. ὅν, ἀντὶ^τ
πλοῦτος.— παραγίγνεται παραμένει.— ἔμπεδος σταθερός.— νέα-
τος νεώτατος, κατώτατος· « ἐκ νεάτου πυθμένος ἐς κορυφὴν »
(παροιμιακὴ φρ.), ἀπὸ κάτω ἔως ἐπάνω, ὅλοκληρος.— μετίω-
σιν, τοῦ μετέρχομαι ἐπιδιώκω.— ὑφ' ὕβριος (τροπ.) ὕβριστι-
κῶς, ἀδίκως.— οὐ κατὰ κόσμον ἀκόσμως, δχι ὅπως πρέπει.— ἀ-
δίκοιστ ἔργμασι πειθόμενος, βλ. ἀνωτέρω στ. 11.— οὐκ ἐθέλων
(κατὰ προσωποπ.) βιαίως.— ἀναμίσγεται ἔρχεται ἀνάμεσα, ἐκ-
σπᾶ.— ἀτη συμφορά.— ἀρχὴ δέ, δηλ. τῆς ἀτης.— ἐξ δλίγου ἀπὸ
κάτι μικρόν.— φλαῦρος ἀσήμαντος.— ἀνιηρὴ τελευτᾶ λαμβάνει ὀ-
δυνηρὸν τέλος.— δὴν ἐπὶ μακρὸν (diu).— ὕβριος ἔργα· ὕβρις ἀδικία.

Στ. 17 - 32. ἐφορᾶς τέλος ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως ὅλων
τῶν πραγμάτων, ρυθμίζει τὰ πάντα.— ὕστε ὅπως· (ἡ ἀπόδοσις τῆς παρο-
μοιώσεως εὑρίσκεται εἰς στ. 25).— ἔξαπίνης, εἰς τὸ διεσκέδασε
(γνωμ. ἀόρ.).— ἥρινδς ἐαρινός.— ἀτρύγετος ἀκαταπόνητος.— γῆν

κάτα, ἀναστροφή, ἀνὰ τὴν γῆν.—**δηώσας** ἐρημώσας.—**πυροφόρος** σι-
τοφόρος (ἡ φέρουσα πυρούς = σίτους).—**ἔδος** ἔδρα.—**αἰπὺς** ὑψη-
λὸς (αἰπὺν οὐρανόν, παράθεσις εἰς τὸ ἔδος).—**ἔθηκεν** ίδειν ἔκαμε
νά ίδωμεν.—**ἥελιοιο μένος** (περίφρασις) = ἥλιος.—**πίων** εύφορος.—
ἀτάρ = **δέ**.—**τοιαύτη**, ἐδῶ ἡ ἀπόδοσις τῆς παρομοιώσεως .—
τίσις τιμωρία, ἐκδίκησις.—**οὐδὲ** = **ἀλλ' οὐ**.—**ἐφ'** ἐκάστω (οὐδ.)
διὰ κάθε (κακὸν) ἔργον.—**δξύχολος** δξύθυμος.—**διαμπερές** (ἐκ
τοῦ διὰ -άννα - πέρας) πέρα ἔως πέρα, ἔως τὸ τέλος· ἐδῶ ἐπιτείνει τὸ
αἰεὶ.—**ἀλιτρὸς** ἀμαρτωλός, ἄδικος (ἐκ τοῦ ἀλιταίνω = ἀμαρτάνω).—
ἔξεφάνη, γνωμ. ἀρ.—**αὐτοί** (αγγμ. προσδ.) αὐτοὶ οἱ ίδιοι.—**κίχη**,
τοῦ κιχάνω καταφθάνω.—**μοῖρα θεῶν** ἡ ἐκ τῶν θεῶν τιμωρία.—**ἥλυ-**
θεν αὔτις ἐπανέρχεται (ἡ μοῖρα τῶν θεῶν).—**ἀναιτίος** ἀθῷος.—**γένος**
ἔξοπίσω οἱ ἀπόγονοι.

β) Στ. 1. Μνημοσύνη. θεὰ τῆς μνήμης, μήτηρ τῶν Μουσῶν
(πρβλ. Ἡσιόδ. Θεογ. 52). Ἡ Μνημοσύνη ἐκπροσωπεῖ τὴν μνήμην,
ἀπαραίτητον ὅργανον τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ ἔχματος πρὸ τῆς εὑρέσεως
τῆς γραφῆς.

Στ. 2. Μοῦσαι. Ἡ ἐπίκλησις τῶν Μουσῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ποιη-
μάτων ἦτο συνήθης, διότι παρ' αὐτῶν ἐζήτουν οἱ ποιηταὶ τὴν ἔμπνευσιν
(πρβλ. τοὺς πρώτους στίχους τῆς Ὀδυσσείας καὶ τῆς Ἰλιάδος).

Κατὰ τὴν «Θεογονίαν» αἱ Μοῦσαι ἦσαν 9 τὸν ἀριθμὸν καὶ ὠνομά-
ζοντο : *Κλειώ*, *Εὐτέρη*, *Θάλεια*, *Μελπομένη*, *Τερψιχόρη*, *Ἐρατώ*, *Πο-
λύμνια*, *Οὐρανία*, *Καλλιόπη*. Ἑκάστη τούτων ἐξεπροσώπει μίαν πνευ-
ματικὴν ἡ καλλιτεχνικὴν ἐκδήλωσιν, σχέσιν ἔχουσαν μὲ τὴν ἐτυμολο-
γίαν τοῦ δινόματός της. — **Πιερίδες** · ὠνομάσθησαν οὕτω ἐκ τῆς Πιε-
ρίας (χώρας πρὸς Β. τοῦ Ὀλύμπου), δύον ίδιαιτέρως ἐλατρεύοντο.

Στ. 5. Κατὰ τὴν κρατοῦσαν τότε ἡθικὴν ἀντίληψιν, ὁ ἀνθρωπος
ἐπρεπε νὰ εἶναι καλὸς πρὸς τοὺς φίλους καὶ κακὸς πρὸς τοὺς ἔχθρους.
(Ποίαν γνώμην είχεν δι Σωκράτης περὶ τοῦ ἀνταδικεῖν, διποις γνωρίζο-
μεν ἀπὸ τὸν «Κρίτωνα»; Τί ἐδίδαξεν δι Ι. Χριστὸς περὶ τῆς συμπε-
φορᾶς μας πρὸς τοὺς ἔχθρούς;))

Στ. 18 - 25. Εἰς τοὺς στίχους τούτους παρομοιοῦται ἡ ἐκ τοῦ θεοῦ
προερχομένη τιμωρία τῶν ἀδίκων πρὸς ἔαρινὴν θύελλαν. Αὕτη συνήθως
εἶναι ὀρμητικὴ καὶ αἰφνιδία, ἐπέρχεται δὲ ἀνυπόπτως εἰς ἐποχὴν ἀν-

θήσεως καὶ εὐπυχίας τοῦ φυσικοῦ κόσμου. (*Ποῖαι αἱ ὁμοιότητες μὲ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸν ἥθικὸν κόσμον;*)

Στ. 27. αἰεὶ δ' οὖ ἐ λέληθε διαιμπερές· καὶ ἡμεῖς λέγομεν: «Ο Θεὸς ἀργεῖ, ἀλλὰ δὲν λησμονεῖ».

Στ. 31. ἀναίτιοι ἔργα τίνουσιν ἢ παῖδες τούτων ἢ γένος ἔξοπίσω, δηλ. «ἀμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα». Ἡ ἀντίληψις αὐτὴ περὶ τῆς τιμωρίας τῶν ἀπογόνων δι' ἀμαρτήματα, διὰ τὰ ὅποια οὗποι εἴναι «ἀναίτιοι», ἵτο γενικὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους λαούς: ἀλλωστε ἡ ἐπιστήμη καὶ σήμερον παραδέχεται τὴν λεγομένην αἰηρονομικὴν ἐπιβάρυνσιν τῶν ἀπογόνων: (ἡ εὐθύνη ἀρα τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὰς πράξεις του ἐπεκτείνεται οὕτω σοβαρῶς, διότι αὗται βαρύνουν ὅχι μόνον ἑαυτόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπογόνους).

— *Ποῖος ὁ χαρακτήρας τῆς ποιήσεως τοῦ Σόλωνος;*

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ

‘Ο Ξενοφάνης ἐγεννήθη περὶ τὸ 580 π.Χ. εἰς τὴν Κολοφῶνα. Ἐφημίσθη διὰ τὴν μεγάλην πολυμάθειάν του. Ἡτο φιλόσοφος καὶ ποιητής. Περιερχόμενος τὴν Ἑλλάδα ἔψαλλε τὰ ποιήματά του, διὰ τῶν ὅποιων ἐκήρυττε θρησκέως νέας ιδέας καὶ κατεφέρετο ἐναντίον τῆς πολυθεϊστικῆς. Τέλος ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἐλέαν τῆς κάτω Ἰταλίας, ὅπου ἔδρυσε τὴν περιφημονὸν Ἐλεατικὴν φιλοσοφικὴν σχολήν, ἐκ τούτου δὲ ἐπωνυμάσθη ‘Ελεάτης. Ἀπέθανεν ἐκεῖ εἰς βαθὺ γῆρας περὶ τὸ 484.

Αἱ ιδέαι τοῦ Ξενοφάνους, τολμηροὶ διὰ τὴν ἐποχὴν του, δεικνύουν τὸ ἔξοχον πνεῦμά του. Δὲν ἐπεδοκίμαζεν ὅσα περὶ θεῶν ἔγραψαν ὁ ‘Ομηρος καὶ ὁ ‘Ησίοδος. Ἐκήρυττεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι εἰς, ἀγέννητος, ἀκίνητος, ὅχι ἀνθρωποειδής, τέλειος, τὰ πάντα διὰ τοῦ νοῦ κνιθερῶν.

“Ἐγραψε διδακτικὸν ἔπος «Περὶ φύσεως» καὶ ἐλεγείας, τῶν ὅποιων ἐσώθησαν ἀποσπάσματα.

12. Συμπόσιον.

α) **Στ. 1 - 12.** γάρ, ἐδῶ: ὄντως, ἀληθῶς (αἰτιολογεῖ τὰ κατωτέρω, στ. 13). — δὴ πλέον. — ζάπεδον δάπεδον. — ἡ κύλιξ τὸ ποτήριον. — ἀμφιτιθεῖ περιβάλλει. — ἄλλος, δηλ. παῖς, δοῦλος. — ὁ δ' ἄλλος δὲ πάλιν. — παρατείνω προσφέρω (κατὰ σειράν). — φιάλη πλατύ καὶ

ἀβαθές ποτήριον.—**κρητήρ** (κρατήρ), ευρύγωρον ἀγγεῖον (ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐγίνετο ἡ μετέξις τοῦ οἴνου μετὰ τοῦ ὅδατος).—**μεστὸς ἐυφρο-**
σύνης (μεταφορικῶς) ἀκένωτος πηγὴ εὐθυμίας.—**ἔστηκε** ἵσταται ἀνα-
μένων, προκλητικός.—**ἄλλος δ' οἶνος**, ἔκτος τοῦ ἐν τῷ κρατῆρι.—**προ-**
δώσειν, δηλ. εἶναι ἀρχετός, ὥστε δὲν θὰ προδώσῃ τοὺς συμπότας ἐγκα-
ταλείπων αὐτούς: ὃ ὁποῖος διαλαλεῖ ὅτι δὲν θὰ ἔξαντληθῇ.—**μείλιχος**
γλυκύς.—**κέραμος** πήλινον ἀγγεῖον.—**ἀνθεος ὀσδόμενος** ἀναδίδων
ὅσμην ἄνθους, «μισοχομύριστος».—**ἔν μέσοισι** (ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ
εὔρισκομένου) εἰς τὸ μέσον ἡμῶν.—**ἴησιν** ἀναπέμπει.—**πάρκεινται=**
παράκεινται ἔχουν παρατεθῆ.—**γεραρὸς** σεβαστός, μεγαλοπρεπής.—
ἀχθομένη κατάφορτος.—**πίων** παχύς, πυκνός.—**ἀν** = ἀνά.—**πάντη**
πρὸς ὅλας τὰς πλευράς.—**πεπύκασται**, τοῦ πυκάζομαι ἔχω πυκνὸν
κάλυμμα, σκεπάζομαι.—**μολπὴ** τραγούδι καὶ χορὸς.—**ἀμφὶς** ὁλόγυρα.
—**ἔχει** κατέχει, ἐπικρατεῖ—**θαλίη** εὐθυμία.

Στ. 13-24. **εὐφρημος μῦθος** εὐσεβῆς μυθολογικὴ διήγησις.—
καθαρὸς λόγος ἐνάρετος, ἡθικὴ ἱστορικὴ διήγησις.—**σπείσαντας**,
τοῦ σπένδομαι, προσφέρω σπονδάς.—**εύχομαι** προσεύχομαι, ζητῶ
δι' εὐχῆς.—**πρήσσειν** πράττειν.—**ταῦτα = τοῦτο**, δηλ. τὸ εὐξα-
σθαι...—**ῶν=οὖν**, ἐδὼ: ὅντως, ἀληθῶς.—**προχειρότερον** τὸ πρῶ-
τον καθῆκον.—**οὐχ ὑβρις (ἔστι)** πίνειν δὲν εἶναι κακὸν νὰ πίνης
(τόσον).—**διόσον** κεν...ἀφίκοικο ὅσον ἀρκεῖ διὰ νὰ δύνασαι νὰ φά-
σῃς.—**ἔχων** πιωμένος.—**πρόπολος** θεράπων, ὑπηρέτης.—**μὴ πάνυ**
γηραλέος (**ῶν**) ἐὰν δὲν εἶσαι πολὺ γέρων.—**αἰνεῖν**, (ἐκ τοῦ χρή).
ὑποκ. τινά, σέ.—**ἔσθιλα** ἀναφαίνει =**ἔσθιλονς λόγους** ἀναφαίνει
ὅμιλεῖ καλά.—**πιῶν** (ἐναντιωμ. μτχ.) ἀν καὶ πιωμένος.—**ῶς οἱ μυη-**
μοσύνη (ἔστιν), ἐπεξήγησις (τοῦ ἔσθιλα ἀναφαίνει) =**ὅτι μέ-**
μνηται (τῆς ἀρετῆς).—**καὶ πόνος (ἔστιν)** ἀμφ' ἀρετῆς καὶ ἐργάζε-
ται δι' αὐτὴν.—**διέπω** διηγοῦμαι, (τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ χρή).—**τῶν**
προτέρων, ἐνν. ποιητῶν.—**σφεδανὸς** σφοδρός, βίαιος.—**χρηστὸν**
χρήσιμον, ὀφέλιμον.—**ἀγαθόν (ἔστι)** **ἔχειν** (τινὰ) αἰὲν προμηθείην,
θεῶν· **ἔχω προμηθείην** ἔχω πρόνοιαν, σέβομαι.

β) Τὴν ἐλεγείαν του ψάλλει ὁ ποιητής, καθ' ὃν χρόνον ἐτοιμάζεται
τὸ συμπόσιον (ό πότος). Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεσύροντο τὰ φαγητά, ἐκα-
θαρίζετο ἡ τράπεζα καὶ τὸ δάπεδον, οἱ δὲ κεκλημένοι ἔπλυνον τὰς χεῖ-

ρας καὶ ἐστεφανώνοντο, ἐνῷ οἱ διοῦλοι ἔφερον τὸν οἶνον, τὰ ποτήρια καὶ τὰ ἐπιδόρπια. Τότε εἰς τῶν συμπολιτῶν ὡρίζετο ὡς ἀρχηγὸς τοῦ συμποσίου, καλούμενος βασιλεὺς ἢ συμποσίαρχος. Ἀφοῦ δὲ ἐγίνετο ἡ σπονδὴ ὑπὸ τῶν δαιτυμόνων, ὁ συμποσίαρχος ἔδιδε τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τοῦ συμποσίου, διηγύθεν αὐτὸν καὶ ἐφρόντιζε νὰ κρατῆται καλὴ διάθεσις μὲ ποικίλας παιδιάς, συζητήσεις, χορούς κτλ. Εἰς τοιοῦτον συμπόσιον, ἐνῷ ἐτελοῦντο εἰσέτι αἱ ἔτοιμασίαι, ὁ ποιητὴς φάλλει τοὺς στίχους του διδάσκων πῶς πρέπει οἱ «εὔφρονες ἄνδρες» νὰ τελοῦν τὰ συμπόσια.

Στ. 2. πλεκτοὺς στεφάνους· συνήθιζον οἱ ἀρχαῖοι νὰ στεφανώνωνται εἰς τὰ συμπόσια μὲ στεφάνους μύρτων καὶ ρόδων, διότι τὸ συμπόσιον ἐθέωρετο ἴερὰ τελετὴ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Διονύσου.

Στ. 3. εύῶδες μύρον· συνήθιζον ἀκόμη νὰ ἀλείφωνται πρὸ τοῦ συμποσίου μὲ μύρον.— ἐν φιάλῃ· φιάλῃ ἥτο ἀγγεῖον ἀνοικτόν, ἀβαθέας, χρησιμεύον ὡς ποτήριον, μάλιστα δὲ εἰς σπονδὰς καὶ χοάς.

Στ. 4. κρητήρ· μέγα ἀγγεῖον μὲ εὐρὺ στόμιον, συνήθως πήλινον ἢ χαλκοῦν (ἐνίστε δύμας καὶ ἀργυροῦν ἢ χρυσοῦν), ἐντὸς τοῦ ὅποιού ἀνεμείγνυνον οἶνον καὶ ὕδωρ, ἐκεῖθεν δὲ ἤντλουν καὶ ἔπινον· ἡ ἀνάμειξις τοῦ οἴνου ἐγίνετο μὲ διπλασίαν ἢ τριπλασίαν ποσότητα ὕδατος, τὸ δὲ μέγεθος τοῦ κρατῆρος ἐξηρτᾶτο ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδαιτυμόνων.

Στ. 9. γεραρὴ τράπεζα· νοεῖται ἡ μετὰ τὸ δεῖπνον συμποσιακὴ τράπεζα, ἡ δευτέρᾳ καλουμένη, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐτίθεντο τὰ ἐπιδόρπια («ἄρτοι ξανθοί, τυρός, μέλι») κ.ἄ.).

Στ. 11. βωμός, ὁ κατὰ τὸ μέσον τῆς αἰθούσης κείμενος.

Στ. 13. θεόν, καθ' ἐνικὸν («εἰς Θεός μέγιστος»).

Στ. 14. εὐφήμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις, δηλ. ὅχι μὲ βλασφήμους μύθους καὶ λόγους περὶ μαχῶν μεταξὺ Τιτάνων, Γιγάντων, Κενταύρων κτλ., ὡς ἐξηγεῖ κατωτέρω εἰς στ. 21-22.

Στ. 15. σπείσαντας δέ..., ἡ σπονδὴ ἐγίνετο δι' ἀκράτου οἶνου χυνομένου εἰς τὰς φλόγας τοῦ βωμοῦ.

Στ. 18. οἰκαδὸνεν προπόλου· τὸ νὰ μεταβῇ κανεὶς ἀπὸ τὸ συμπόσιον εἰς τὴν οἰκίαν του, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ ὑποβαστάζεται

ύπὸ ὑπηρέτου, ἐθεωρεῖτο δεῦγμα σωφροσύνης· μόνον εἰς τοὺς γέροντας ἐπετρέπετο ἡ χρῆσις ὑπηρέτου.

Στ. 21. Τιτᾶνες, Γίγαντες. Οὗτοι κατὰ τὴν παλαιὸν μυθολογίαν ἦσαν ρωμαλέα, πελώρια, καὶ πανίσχυρα ὅντα κινήσαντα συνεχεῖς ἐπαναστάσεις ἐναντίον τοῦ Οὐρανοῦ, τοῦ Κρόνου, τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων ἐπουρανίων θεῶν. Προφανῶς διὰ τῶν Τιτάνων καὶ Γιγάντων ὑπεδηλοῦντο αἱ βίαιαι καὶ ἀκαταδάμαστοι φυσικαὶ δυνάμεις, αἱ δποῖαι ἐπάλαιον διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ μετάπλασιν τοῦ κόσμου. Αἱ γιγαντομαχίαι καὶ πιτανομαχίαι ἦσαν προσφιλῆ θέματα τῆς ποιήσεως, τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς. Ὁ Ξενοφάνης δύως δὲν ἐπιδοκιμάζει τὴν εἰς τὰ συμπόσια ἔξιστόρησιν τοιούτων μαχῶν καὶ ἐπαναστάσεων μεταξύ τῶν θεῶν καὶ θεωρεῖ ἀσέβειαν τὴν πίστιν εἰς τοιούτους μύθους.

Στ. 22. Κένταυροι. Οὗτοι ἦσαν ἄγριος Θεσσαλικὸς λαὸς οἰκῶν περὶ τὸ Πήλιον καὶ τὴν "Οσσαν, ἔμπειρος εἰς τὴν ἵππασίαν, δι' ὁ ἐφαντάζοντο αὐτοὺς ὡς ἵππους μὲν κάτω, ἀνδρας δὲ ἄνω.

"Ο Ξενοφάνης θεωρεῖ ἀνάξιον σωφρόνων ἀνδρῶν τὴν ἔξιστόρησιν τῶν ἄγριών πράξεων ἐνδεικνύειν τοιούτου λαοῦ.

—Ποιος δὲ χαρακτήρα τῆς ποιήσεως τοῦ Ξενοφάνους; Ποιον πνεῦμα τὸν διέπει ἀκόμη καὶ κατὰ τὰς ὥρας ἐνδεικνύειν συμποσίου;

ΘΕΟΓΝΙΣ

Θέογνις δὲ Μεγαρεὺς (550 - 500 π.Χ.) θεωρεῖται κατ' ἔξοχὴν γνωμικὸς ποιητής, διότι αἱ ἐλεγεῖαι του περιέχουν ἐν ἀφθονίᾳ γνώμας πολιτικάς καὶ θήματος. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ποιητοῦ ἡ πατρίς του καὶ δῆλαι αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐκλυδωνίζοντο ὑπὸ τῶν ἐσωτερικῶν ταραχῶν μεταξύ τῶν εὐπατριδῶν καὶ τοῦ δήμου. Ὁ Θέογνις εἶχεν ἀναμειχθῆ ζωηρῶς εἰς τοὺς πολιτικούς ἀνταγωνισμοὺς ταχθεὶς ὑπὲρ τῶν ἀριστοκρατικῶν καὶ μετὰ πάθους ἀποκρούσας τὴν ἐπικράτησιν τοῦ δήμου, τὸν δποῖον ἔβλεπε νὰ ἀγεται καὶ νὰ φέρεται ἀπὸ τῶν δημαγωγῶν. Ἐπικρατήσαντος τοῦ δήμου ἔξωρίσθη καὶ ἐπὶ μακρὸν περιεπλανήθη μακρὰν τῆς πατρίδος του.

Βραδύτερον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του ὑποκύψας εἰς τὸ νέον καθεστώς. Δὲν ἐπαυσεν δύως νὰ ἐκδηλώνῃ τὰ ἀριστοκρατικά του φρονῆματα, τὰ δποῖα ἐκφράζονται τολμηρῶς εἰς τὰς ἐλεγείας του. Παρ' ὅλα

ταῦτα, ἐπειδὴ πολλοὶ στίχοι του διδάσκουν τὴν ἀρετήν, ἀνεγινώσκοντο παρὰ πάντων καὶ βραδύτερον εἰσῆχθησαν εἰς τὰ σχολεῖα. Ἐκ τῶν ἑλεγειῶν του σφέζονται 1400 περίπου στίχοι. Εἶναι δύμας οὗτοι ἀθροισμα διαφόρων ἀποσπασμάτων χωρὶς ἐσωτερικὴν συνοχήν. Οἱ περισσότεροι τούτων ἀπευθύνονται πρὸς Κύρον Πολυπατήν, ἀριστοκρατικὸν νέον Μεγαρέα, τὸν δόποῖον ὁ ποιητὴς, ὡς πατήρ διδάσκων, ζητεῖ νὰ καταστήσῃ ἄγαθὸν κατὰ τὴν ἀριστοκρατικὴν ἀντίληψιν.

13 (1). Εἰς Ἀπόλλωνα.

α) Στ. 1-4. Ὡς ἄνα, ποιητ. κλητ. τοῦ ἄναξ.—σεῖο = σοῦ.—λήσομαι, μέλλ. τοῦ (ἐπι)λανθάνομαι = λησμονῶ.—κλῦθι, προστ. τοῦ κλύω εἰσακούω.

Στ. 5 - 10. πότνια σεβαστή.—ῥαδινῆς χερσὸν (δοτ. δργ.).—ῥαδινὸς εὐλύγιστος, λεπτοφυής, κομψός.—τροχοειδῆς στρογγυλός.—ἀπειρεσίη κυκλική.—ἀμβρόσιος θεῖος.—γήθησε, τοῦ γηθέω χαίρω.—ἡ ἄλς (γεν. τῆς ἄλδος) ἡ θάλασσα, (ἐνῷ δ ἄλς τὸ ἄλάτι).—πολιδὸς ὑπόλευκος.

β) Στ. 1. Λητοῦς υἱέ, Διὸς τέκος. 'Ο Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις ἥσαν δίδυμα τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς. "Οπως δ Ἀπόλλων εἶναι δ Φοῖβος (δ λάμπων), οὕτω καὶ ἡ ἀδελφή του, εἶναι ἡ Φοίβη (ἡ λάμπουσα). Συμβολίζουν τὸ οὐράνιον φῶς, δ μὲν ἀδελφὸς ὡς ἥλιος, αὐτὴ δὲ ὡς σελήνη. Διὰ τὴν γέννησίν των μυθολογεῖται, δτι ἡ Λητώ καταληφθεῖσα ὑπὸ ὥδηνων ἤλθεν εἰς Δῆλον καὶ κρατηθεῖσα ἀπὸ τὸν ἱερὸν φοίνικα ἐγέννησε τὰ δύο τέκνα τῆς παρὰ τὴν στρογγύλην λίμνην, ΒΑ τοῦ ἐν Δήλῳ ἵεροῦ.

'Ο Ἀπόλλων ἔθεωρεῖτο προστάτης τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μουσικῆς (κιθαρῳδός, Μουσηγέτης). Διὰ τοῦτο ἐδῶ δ ποιητὴς ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειάν του.

Στ. 5. Φοῖβε· ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος σημαῖνον τὸν λάμποντα, τὸν φωτεινὸν (ἐκ τοῦ φάσις, φάως, φῶς).

Στ. 8. Δῆλος ἀπειρεσίη· ὀνομάζεται ἀπειρεσίη, ὡς μὴ ἔχουσα πέρατα, διότι εἶναι κυκλική.

ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΚΥΡΝΟΝ

14 (2). I. Οὐδὲν φίλτερον πάτρης.

α) Στ. 1 - 6. Εύρώτα (γενικὴ δωρ.).—δονακοτρόφος δ τρέφων

δόνακας (καλάμους).—έφιλευν (ἰων.) =έφιλουν· φιλέω φιλοξενῶ.—έπέρχομαι ἐπισκέπτομαι.—οὕτις μοι τέρψις... ἔκείνων (γεν. ὑποκειμ.) καθόλου δὲν μὲ εἴτερπον αἱ περιποιήσεις ἔκείναι.—οὕτως φίλτερον τόσον πολὺ ἀγαπητόν.—ἄρ(α) ἀληθῶς λοιπόν.

β) Στ. 1. ἥλθον... ἀγλαὸν ἀστοῦ. Κατὰ τὸν πλάνητα βίον τοῦ ἔξορίστου ὁ Θέογνις περιῆλθε πολλοὺς τόπους· (ἔδω ἀναφέρει τὴν Σικελίαν, τὴν Εὔβοιαν, τὴν Σπάρτην). Εἶδεν ἔκει ὡραῖα καὶ εὐχάριστα πράγματα, εὗρε φιλοξενίαν κτλ. ’Αλλ’ ὅμως ἡ ψυχὴ του ἐπέτα πρὸς τὴν πατρίδα του.

‘Ο Κάλβος ἐκφράζει παρόμοια συναισθήματα εἰς τὸν «Φιλόπατρον», ὅταν λέγῃ διὰ τὴν πατρίδα του: «Ποτὲ δὲν σὲ λησμόνησα — ποτέ· καὶ ἡ τύχη μ' ἔρριψε — μαρῷαν ἀπὸ σέ· μὲ εἶδε — τὸ πέμπτον τοῦ αἰῶνος — εἰς ἔναν ἔθνη. — ’Αλλὰ εντυχῆς ἡ δύστηνος — ὅταν τὸ φᾶς ἐπλούτει — τὰ βουνὰ καὶ τὰ κύματα — σὲ ἐμπρὸς τῶν ὄφθαλμῶν μου — πάντοτε εἰχον»... «εἰναι γλυκὺς ὁ θάρατος — μόνον ὅταν κοιμώμεθα — εἰς τὴν πατρίδα» Πρβλ. καὶ Ὁδυσσείας 1, 27: «οὕτοι ἔγωγε ἵς γαῖης δύναμαι γλυκερώτερον ἄλλο ἰδέσθαι».

15 (3). II. ‘Ην δὲ κακοῖσι συμμίσγης...

α) Στ. 1 - 8. ἵσθι, προστ. τοῦ οἰδα. — προσομιλῶ συναναστρέφομαι.— ἔχομαι κρατοῦμαι, προσκολλῶμαι.— τὸν ἔόντα ὃν ἐκ φύσεως ἔχεις.— συντίθεμαι συνάπτω.— ἐπη δύσφημα βλασφημίαι.— ἔλπομαι ἐλπίζω, νομίζω.— ἔτυμος ἀληθής, σωστός.

β) Στ. 5. ‘Ο κακὸς δὲν γεννᾶται κακός· εἶναι ἡ θεωρία, καθ' ἥν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι χάρτης ἀγγραφος (tabula rasa). Τὸ περιβάλλον θὰ ἐπιδράσῃ ἐπ' αὐτοῦ, διὰ νὰ γίνη κακὸς ἢ καλός. Κάτι παρόμοιον εἶπεν ἀργότερον ὁ Σωκράτης: «οὐδεὶς ἐκὼν κακός».

16 (4) III. ‘Ο διπρόσωπος φίλος

α) Στ. 1 - 8. εἴ τις ἐπαινέσῃ· τὸ εἰ μὲ ὑποτακτ. ποιητικὸν.—δσσον δρώης (αὐτὸν) ἐφ' δσον εὑρίσκεται ἐνώπιον σου.— νοσφίζομαι ἀπομακρύνομαι (ἐκ τοῦ νόσφι χωριστά, μακράν).— ἀλλη (τοπ.) εἰς ἄλλο μέρος.— ἴησι, γ' ἐν. ὑποτ. τοῦ ἴημι ἐκβάλλω, ἀπολύω (: ἴημι γλῶσσαν κακὴν = κακολογῶ).— τοι βεβαίως, ἀληθῶς. — ἐταῖρος ἀνήρ σύντροφος.— φίλος οὕτι μάλ' ἐσθλός (ἔστι) δὲν εἶναι διόλου

πολὺ καλὸς φίλος.—δις κ' εἴπη = δις ἀν εἴπη. — λώια (συγκρ. τοῦ ἀγαθός, ἐδῶ ἀνευ συγκρίσεως) εὐάρεστα.—γιγνώσκων, ἐναντ. μτχ.—βαρύς δργήν ἐπίμονος εἰς τὴν δργήν του. — καὶ (ἐπιδοτ.) ἔστω καὶ.— φέρω ὑποφέρω, ἀνέχομαι.— ἀντὶ κασιγνήτου ώς ἀδελφός.— φράζομαι σκέπτομαι.— ἔξοπίσω εἰς τὸ μέλλον.

β) Στ. 1. εἰς τις ἐπαινέσῃ σε· οἱ πρὸς κολακείαν ἐπαινοῦντες φίλοι δὲν εἶναι πιστοί, λέγει καὶ δ 'Ισοκράτης: «πιστοὺς ἡγού μὴ τοὺς ἄπαν δ τι ἀν λέγης η ποιῆς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἀμαρταρομένοις ἐπιτιμῶντας» (Πρὸς Νικοκλέα, 28).

Στ. 6. φέρει· ἡ ἀνοχὴ τῆς δργῆς τοῦ φίλου εἶναι ὁ καλύτερος σωφρονισμός του. Καὶ ἐπὶ τούτῳ δ 'Ισοκράτης λέγει: «διμιλητικός δ ἔσει... μὴ πρὸς τὰς τῶν πλησιαζόντων ὅργας τραχέως ἀπαντῶν, μηδ ἀν ἀδίκως δργιζόμενοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἴκων, πεπαυμένοις δὲ τῆς δργῆς ἐπιπλήττων» (Πρὸς Δημόνικον, 31).

17 (5). IV. Εἰλικρίνεια.

α) Στ. 1 - 6. στέργω ἀγαπῶ. — νόσον δ' ἔχε (ἐνν. ἄλλον) καὶ φρένας ἄλλας καὶ ἄλλα νὰ σκέπτεσαι μὲ τὸν νοῦν σου.—πιστός, ἐδῶ: εἰλικρινής. — καθαρὸς ἀδολος. — θέμενος ἐπιδεικνύων. — ἀποειπών, τοῦ ἀπόφρημι διακηρύττω διαρρήδην (λέγω κάτι καθαρὰ καὶ ξάστερα).— ἔχθαίρω μισῶ.— νεῖκος ἔρις, ἔχθρα.— ἀείρω ἐγείρω, σηκώνω.—ἀμφαδίην ἀναφανδόν, δημοσίᾳ.— δίχ' ἔχει νόσον εἶναι φίβουλος.— μιῇ γλώσσῃ ἐνῷ ἔχει μίαν γλῶσσαν.— δειλὸς (ἐνν. ἔστι) φαῦλος, πρόστυχος.— βέλτερος προτιμότερος.— ὥν, ὑποθετικὴ μτχ.

β) Στ. 6. Κύρνε· ὅλαι αἱ συμβουλαὶ τῶν παρατιθεμένων ἀποσπασμάτων ἀπευθύνονται, ώς ἐλέχθη εἰς τὸν νεαρὸν Κύρνον, τὸν Πολυπατήδην (βλ. ἀνωτέρω εἰς βιογρ. Θεόγνιδος.).

18 (6). V. Σπάνιος ὁ πιστὸς φίλος.

α) Στ. 1-8. παῦρος δλίγος (parvus, paulus).— δμόφρονα θυμὸν τὴν αὐτὴν γνώμην, δμόλογον διάθεσιν.—τῶν ἀγαθῶν, τῶν κακῶν (οὐδ.). τῆς εύτυχίας, τῆς δυστυχίας (τῶν φίλων).— οὐ χ' εὔροις = οὐκ ἀν εύροις.— δίζημαι ἀναζητῶ (ἡ μτχ. ὑποθ.).— ἐπὶ πάντας

ἀνθρώπους καθ' ὅλον τὸν κόσμον.—οὖς, ἀναφ. συμπερ.=ῶστε τούτους.—μή... ἄγοι νὰ μὴ θίθεται περιλάβει (εἰναι δηλ. ὁλιγώτεροι ἀπὸ δύος ήμπορεῖ νὰ περιλάβῃ ἔνα πλοῖον).—οἶσιν ἐπὶ γλώσσῃ (σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος) = ὡν ἐπὶ γλώσσῃ κτλ. — αἰσχρὸν χρῆμα ἔπι (ἀναστροφή) = ἐπὶ αἰσχρὸν χρῆμα.

β) **Στ. 1. Πολυπαῖδη**. πατρωνυμικὸν ἐκ τοῦ **Πολυπᾶις**, -ιδος (πολυπάμων = πολυκτήμων).

Στ. 4. Ισον τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν μετέχειν. Πολλοὶ ἀνθρωποι συμμετέχουν μὲν τῆς εὐτυχίας τῶν φίλων των, δὲν συμμερίζονται δύμας καὶ τὴν δυστυχίαν αὐτῶν, ἀλλὰ... «δ καλὸς δ φίλος στὴν ἀνάγκη φαίνεται».

'Αλλ' ἐνίστε τινὲς μετέχουν μὲν τῆς δυστυχίας τῶν ἄλλων, δχι δύμας καὶ τῆς εὐτυχίας των, κινούμενοι ἐκ φθόνου.—'Ο Ισοκράτης συμβουλεύει νὰ ἐκλέγωμεν ὡς φίλους «μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας».

(Πρὸς Δημόνικον, 26).

10 (7). VI. 'Η πενία.

Στ. 1 - 4. τοι βεβαίως.—θυμοφθόρος δ κατατρώγων τὴν καρδίαν, δ καταστρεπτικός.—ἀχρημοσύνη στέρησις, ἔλλειψις.—οὐλόμενος (μτχ. ἀδρ. β' τοῦ δλλυματι) κατηραμένος.—προφέρω δύνεις.—τάλαντον ἡ ζυγαριά (τῆς τύχης).—ἐπιρρέπω κάμνω νὰ κλίνη.—ἄλλοτε ἄλλως, ἄλλοτε πρὸς τὰ ἔδω καὶ ἄλλοτε πρὸς τὰ ἔκει.

20 (8). VII. 'Η Ἐλπίς.

α) **Στ. 1 - 10.** ἄλλοι δέ, ἐνν. θεοί.—ἐκπρολιπόντες, ἐγκαταλιπόντες, (ἐνν. τοὺς ἀνθρώπους).—Οὐλυμπόνδε, εἰς τὸ ἔβαν: ἐπῆγαν εἰς τὸν Ὀλυμπὸν.—φθίνω (καὶ φθίνομαι) ἐκλείπω σιγά σιγά, σβήνω.—θέμιστες νόμοι, δικαιοσύνη.—δρρα τις ζώει ἐν δσῳ ζῃ κανείς.—εὔσεβέω περὶ θεοὺς σέβομαι τοὺς θεούς. —'Ελπίδα προσμενέτω (μεταφορ.) ἀς μένη πλησίον τῆς 'Ελπίδος, ἀς μὴ χάνῃ τὴν ἐλπίδα.—εὐχόμενος (χρον.) προσευχόμενος.—ἀγλαὸς θαυμαστός, ἔξαλρετος.—μηρία, δηλ. τῶν θυσιαζομένων ζώων.—πύματος τελευταῖος.

β) **Στ. 1.** 'Ελπίς. 'Ο ποιητὴς προσωποποιῶν τὴν ἐλπίδα ἀναφέρεται εἰς τὸν γνωστὸν μῦθον τῆς Πανδώρας, ἡ ὁποίᾳ ἐστάλη ὑπὸ τοῦ

Διὸς διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀνθρώπους, διότι εῖχον λάβει παρὰ τοῦ Προμηθέως τὸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κλαπὲν πῦρ. Κατὰ τὸν μῆθον ἡ Πανδώρα κομίζουσα κεκλεισμένον πίθον πλήρη ἀγαθῶν ἔγινε δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Ἐπιμηθέως παρὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ ἀδελφοῦ του Προμηθέως· ὅταν δὲ ἦνοιχθη ὁ πίθος, ἔφυγαν ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ ἐπέταξαν πρὸς τὸν οὐρανόν, πλὴν τῆς Ἐπιδίος, τὴν ὁποίαν ἐπρόλαβεν ὁ Ἐπιμηθεὺς νὰ κλείσῃ ἐντὸς τοῦ πίθου. Αὕτη λοιπὸν ἀπέμεινε ἔκτοτε μόνη παρήγορος διὰ τοὺς ἀνθρώπους θεά. Προφανῶς ὁ ποιητὴς συνθέτων τοὺς στίχους του ἐν τῇ ἔξοριᾳ, ὑποδηλοῦ τὴν κατέχουσαν αὐτὸν ἐλπίδα τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν πατρίδα· ἥτο αὕτη τὸ μόνον ἀγαθόν, τὸ ὅποιον τοῦ ἀπέμεινε.

Στ. 3. Πίστις, προσωποποιεῖ τὴν ἀμοιβαίνων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐμπιστοσύνην.

Στ. 4. Σωφροσύνη, προσωποποιεῖ τὴν μετριοπαθῆ φρόνησιν.—**Χάριτες**. δί’ αὐτῶν προσωποποιεῖ ὁ ποιητὴς τὰς ἡθικὰς ἀρετὰς τῶν ἀνθρώπων. Αἱ Χάριτες ἡσαν κατὰ τὴν μυθολογίαν τρεῖς ἀδελφαῖ, (Ἄγλαῖα, Εὐφροσύνη, Θαλία), ἡλικιαι θεότητες ἀντιπροσωπεύουσαι πᾶν τὸ ὡραῖον καὶ τὸ λαμπρὸν εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὴν ζωήν.

—*H προσωποποιεῖ τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὰς τέχνας εἶναι συχνή.* Ἀναφέρατε παραδείγματα.

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)

Σιμωνίδης ὁ Κεῖος πλὴν τῶν ἔξοχῶν χορικῶν ποιημάτων του ἔγραψε καὶ ἐλεγείας καὶ ἐπιγράμματα. Ἀπὸ τὰς ἐλεγείας του ἐσώθη τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα, τὸ ὅποιον περιέχει συμβουλὰς πρὸς νεανίαν. (Βλέπε εἰς τὸ τμῆμα τῆς «Χορικῆς ποιήσεως» βιογραφικὴν εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ ποιητοῦ, σελ. 131).

21. Ὑποθῆκαι εἰς νέον.

α) **Στ. 1 - 6.** χρῆμα πρᾶγμα. — ἔμπεδος σταθερός, ἀναλλοίωτος. — **Χῖος** ἀνήρ, δῆλ. ὁ "Ομηρος. — γενεὴ φύσις, ζωὴ. — παῦρος ὀλίγος. — οὖας (γεν. οὔατος) οὖς· οὔασι δέχομαι = ἀκούω. — ἔγκαττατίθεμαι στέρνοις ἐναποθέτω εἰς τὴν καρδίαν μου.

Στ. 7 - 10. δφρα τις ἔχη ἐν ὅσῳ ἔχει. — πολυήρατος περιπόθητος, πολυνθέλγητρος. — κοῦφος θυμὸς ἐλαφρὸς νοῦς. — ἀτέλεστος ἀνεκτέλεστος, ἀπραγματοποίητος; πόλλος ἀτέλεστα νοεῖ συλλαμβά-

νει πολλὰ ἀπραγματοποίητα ὄνειρα.— ἐλπὶς πρόβλεψις.— φροντὶς σκέψις.— κάματος νόσος.

Στ. 1 - 14. *νήπιοι* ἀνόητοι. — *οῖς = οὗτοι, οῖς.* — ταύτη κεῖται νόσος σκέπτονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.— βιότου ποτὶ τέρμα ώς πρὸς τὰ δρια τῆς ζωῆς.— *τλῆθι* (προστ. ἀχρήστου ρ., τοῦ ὅποιου πρκ. *τέτληκα*, ἀδρ. *ἔτλην*) τόλμησον. *Ψυχῇ τλῆθι* δεῖξε τὴν ψυχικήν σου δύναμιν.— *χαριζόμενος* προσφέρων (εἰς τοὺς ὄλλους).— *τῶν ἀγαθῶν* (γεν. διαιρ. οὐδ.).) ἀπὸ τὰ ἀγαθά σου.

β) **Στ. 2.** *Χίος* ἀνὴρ λέγεται ὁ "Ομηρος, διότι ἡ Χίος ἐθεωρεῖτο πατρίς του (ἀν καὶ πολλαὶ πόλεις ἔριζουσι περὶ αὐτοῦ).

Στ. 3. *οἶη περ φύλλων γενεή· εἶναι στίγος ἐκ τῆς Ἰλιάδος Z, 146 (πρβλ. Μιμνέρμου «Ἡ νεότης» 7,1).*

2. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)

'Ο Σιμωνίδης εἶναι κυρίως χορικὸς ποιητής, ἔγραψεν δύμας καὶ πολλὰ ἐπιγράμματα μετ' ἔξαιρετικῆς τέχνης. (Βλέπε περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ τμῆμα τῆς «Χορικῆς ποιήσεως», σελ. 131).

22 (1). *Εἰς τοὺς Μαραθωνομάχους Ἀθηναίους (490 π.Χ.).*

α) *προμαχῶ τινος μάχομαι* ὑπέρ τινος.—*χρυσοφόρος* φορτωμένος μὲν χρυσάφια.— *ἔστόρεσαν* κετέβαλον, κατενίκησαν (τοῦ ἀχρήστ. στορέννυμι).

β) *Χαρακτηριστικὸν* τοῦ ἐπιγράμματος εἶναι ἡ βραχυλογία καὶ ἡ ἐκφραστικὴ δύναμις. Δύο ἡ τέσσαρες τὸ πολὺ στίχοι εἶναι τὸ κανονικὸν καὶ σύνηθες μῆκος αὐτοῦ. Εἰς τὸ παρὸν ἐπίγραμμα ὁ Σιμωνίδης διὰ δύο στίχων ἐπέτυχε νὰ παρουσιάσῃ τὸν ἔνδοξον ἀγῶνα τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Μήδους, δηλῶν τὸν τόπον, τὸν τρόπον καὶ τὸ ἀποτέλεσμα.

Λέγει *χρυσοφόρους* τοὺς Μήδους, διότι ἐφόρουν χρυσᾶ κοσμήματα (φέλια, στρεπτούς κτλ.) κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν.

23 (2). *Εἰς Θερμοπύλας (480 π.Χ.).*

α) *τῆδε ἐδῶ, (δηλ. εἰς τὰς Θερμοπύλας).— τέτορες δωρ. τύπος ἀντὶ τέσσαρες.*

β) Τὸ ἐπίγραμμα ἦτο ἐπὶ στήλης στηθείσης ἐπὶ τόπου, ἀναφέρεται

δὲ εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν ὁλίγων χιλιάδων Ἐλλήνων, οἱ ὅποιοι μετὰ τῶν τριακοσίων τοῦ Λεωνίδου κατέλαβον τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν διάβασιν τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ ἀνερχομένου εἰς τρία ἔκατομμύρια ἀνδρῶν. Μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Ἐφιάλτου παρέμειναν ἑκεῖ οἱ τριακόσιοι Σπαρτιάται, διὰ τοὺς ὅποιους ἐγράφη τὸ κατωτέρω.

23 (3). Ἐπιτύμβιον εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Θερμοπύλαις (480 π.Χ.)

α) (**ξεῖν(ε)**) =ξένε.—ἀγγέλλειν, ἀπαρέμφ. ἀντὶ προστακτικῆς=ἄγγελε.—**τῆδε** ἐδῶ (δηλ. εἰς τὰς Θερμοπύλας).—**ρῆμα** ρητὴ διαταγή.

β) Ἡ ρητὴ διαταγή, ἡ ὅποια ἔσχε πάντοτε διὰ τοὺς Σπαρτιάτας ἦτο τὸ νὰ μὴ ὑποχωροῦν ποτὲ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ πίπτουν μέχρις ἐνός. Τὸ **πειθόμενοι** δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀναγκαστικότητος, ἀλλὰ τῆς ἀνεπιφυλάκτου καὶ ὀλοφύχου ἀποδοχῆς τῶν κελευσμάτων τῆς πατρίδος καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸν πατροπαράδοτον νόμον. Τὸ ἐπίγραμμα εἶχεν ἀναγραφῆ ἐπὶ τοῦ τύμβου τῶν πεσόντων καὶ κατέστη περιώνυμον.

25 (4). Εἰς τοὺς πεσόντας μετὰ Λεωνίδου (480 π.Χ.).

α) **εὐκλέας** εὐκλεεῖς, ἐνδέξους (κτυρμ. εἰς τὸ ἐννοούμενον **τούςδε**, τούτους, οἵ...).—**αἴα γῆ** (ἄλλος τύπος τοῦ **γαῖα**).—**κέκευθε** (πρκ. μὲ σημ. ἐνεστ. τοῦ **κεύθω**) κρύπτει, καλύπτει.—**σεῖο** σοῦ.—**εὐρύχορος** εὐρύχωρος, μεγάλη. —**πλείστων** δὴ κλπ., ἡ σειρά: **δεξάμενοι πολέμῳ σθένος πλείστων τόξων** κλπ., ὑπομείναντες ἐν πολέμῳ τὴν δύναμιν κλπ.—**Μηδείων** Μηδικῶν, τῶν Μήδων.

β) Τοῦτο εἶναι ἄλλο ἐπίγραμμα ἀφιερωμένον εἰς τὸν Λεωνίδαν, ὡς ἀρχηγὸν τῶν 300. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 δίστιχα ἐλεγειακά.

26 (5). Εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Σαλαμῖνι Κορινθίους (480 π.Χ.).

α) **ναίω κατοικῶ**.—**ἄμ(ε)** ἡμᾶς, δωρ. (ὄνομ. **ἄμες**).—**ἔχει κατέχει**, κρατεῖ.—**ρύσάμεθα** (ἀόρ. ἀναύξ.) τοῦ **ρύσματος** ὑπερασπίζω, σφέζω.

β) Τὸ ἐπίγραμμα εὑρέθη εἰς Ἀμπελάκιον τῆς Σαλαμῖνος. Ἀναφέρεται εἰς τὴν συμβολὴν τῶν Κορινθίων, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ἀδείμαντον διεκρίθησαν κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, παρὰ τὰς προγονούμένας διαφωνίας των πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

Στ. 1. εὔσδρον, διὰ τὰ ἀφθονα ὅδατα τῆς Κορίνθου.

Στ. 2. Αἴαντος νᾶσος Σαλαμίς, διότι τῆς Σαλαμῖνος εἶχε βασιλεύσει κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ὁ Τελαμών, πατήρ τοῦ Αἴαντος.

Στ. 3. Φοινίσσας: ὡς γνωστόν, ὁ στόλος τῶν Περσῶν ἦτο κατὰ τὸ πλεῖστον Φοινικικός.

27(6). **Εἰς πεσόντας ἥρωας.**

ἀσβεστον κλέος ἀκατάλυτον, ἀθάνατον δόξαν.— περὶ...θέντες (τμῆσις) πατρίδι περιβαλόντες τὴν πατρίδα.— ἀμφιβάλλομαι περιβάλλομαι.— κυάνεον σκοτεινὸν (ἡ ὅλη περίφρασις: ἀπέθανον).— σφ', σφέ, σφᾶς αὐτούς.— καθύπερθεν (εἰς τὸ κυδαίνουσα) ἄνωθεν.— κυδαίνω δοξάζω.— ἀνάγω ἄγω ἐπάνω (έρμ. διδηγεῖ αὐτοὺς ἐπάνω εἰς τοὺς οὐρανούς).— ἐκ δώματος Ἀΐδεω ἐκ τοῦ "Αδου, ἐκ τοῦ κάτω κόσμου.

28 (7). **Εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν Μηδικῶν πεσόντας ἥρωας.**

ἐκ πάντων πρὸ πάντων.— περιτίθημι περιβάλλω (κυρίως ἐπὶ ἐνδυμάτων), ἐδῶ μεταφορικῶς: περιτίθημι τῇ Ἑλλάδι ἐλευθερίην ἐλευθερώνω τὴν Ἑλλάδα.— χρῶμαί τινι ἔχω κάτι — εὐλογία ἐπαινος, δόξα.

29 (8). **Σκωπτικὸν εἰς Τιμοκρέοντα Ρόδιον.**

α) φαγὼν...πιὼν..., αἱ μτχ. χρον.— κακὰ λέγω (τινὰ) κακολογῶ.

β) Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων **σκωπτικῶν**.³ Αναφέρεται εἰς τὸν ὄμοτεχνον τοῦ Σιμωνίδου Τιμοκρέοντα, πρὸς τὸν ὅποιον οὗτος εἶχε μεγάλην ἐχθρότητα. Οἱ Τιμοκρέων ἦτο ἀθλητὴς καὶ ἐφημίζετο διὰ τὴν πολυφαγίαν καὶ τὴν κακογλωσσίαν του.

30 (9). **Εὐτράπελον ἀφιέρωμα.**

α) **Σῶσος, Σωσώ**, ὀνόματα δύο ἀδελφῶν πιθανῶς.— **Σῶτερ** Ζεῦ.— **τόνδ'** ἀνέθηκαν, εἶναι ἀγνωστον τὸ ἀνάθημα.

β) Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι εὐπράπελον καὶ ἔχει ἴδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τὴν παρήγησιν. Πιθανώτατα ὁ ποιητὴς εἰρωνεύεται τοὺς καλύμνονας χρῆσιν τῆς παρηγήσεως καὶ ἐκεῖ, ὅπου δὲν ὑπάρχει λόγος.

Π Λ Α Τ Ω Ν

'Ο μέγας Ἀθηναῖος φιλόσοφος Πλάτων, υἱὸς τοῦ Ἀρίστωνος (427-

347), ἐπιφανέστατος μαθητής τοῦ Σωκράτους, ὁδυτὴς τῆς περιωνύμου φιλοσοφικῆς Σχολῆς, τῆς λεγομένης Ἀκαδημίας, συγγραφεὺς πλείστων φιλοσοφικῶν συγγραμμάτων, ἔγραψε καὶ ποιήματα. Ἀργότερον, ὅταν ἀφωνίαθή εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ὑπετίμησε τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς ἀπέβαλεν ἀπὸ τὴν ὕδανικὴν «Πολιτείαν» του. Πάντως τὰ σωζόμενα ἐπιγράμματα τοῦ Πλάτωνος μαρτυροῦν θαυμαστὴν ποιητικότητα.

31 (1). **Εἰς τοὺς μακρὰν τῆς πατρίδος ἀπαχθέντας Ἐρετριεῖς.**

α) ἄγχι πλησίον.—**Σοῦσα**, πρωτ. τῆς Περσίας.—**δσσον**, ἐπίρρ.—**ἀφ'** ἡμετέρης (γῆς) μακρὰν τῆς πατρίδος μας.

β) 'Ο Δάτις καὶ ὁ Ἀρταφέροντος, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἐρετρίας (490) π.Χ., ἀπέστειλαν εἰς τὸν Δαρεῖον δεσμίους τοὺς συλληφθέντας Ἐρετριεῖς, οὗτος δὲ κατέκισεν αὐτοὺς ἐν θέσει τῆς Κισσίας, παρὰ τὰ Σοῦσα, ἡ ὁπάνα ἐκαλεῖτο Ἀρδέρικκα. Εἰς τούτους εἶναι ἀφιερωμένον τὸ ἐπίγραμμα, διερμηνεῦον τὴν πανελλήνιον συγκίνησιν διὰ τὸν ἐκπατρισμὸν τοσούτων ἐλευθέρων Ἑλλήνων.

32 (2). **Εἰς φίλον του οὐρανοδίφην.**

α) **ἀστήρ**, ατγρμ.—ἐν ζωοῖσιν μεταξὺ τῶν ζώντων.—**Ἐῶος** 'Εωσφόρος (Αὔγειρινός).—ἐν φθιμένοις μεταξὺ τῶν νεκρῶν.

β) 'Ως γνωστὸν ἡ Ἀφροδίτη, πλανήτης τοῦ ἥλιου μας συστήματος, ἀνατέλλει ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου καὶ τότε λέγεται **Ἐωσφόρος** (κοιν. Αὔγειρινός), δύει δὲ ὀλίγας ὥρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου καὶ λέγεται **Ἐσπερος** (κοιν. **Ἀποσπερίτης**).

—Προσέξατε τὴν π α ρ ο μ ο ἰ ω σ i n καὶ τὴν ἀ ν τ ἴ θ ε σ i n, ἡ δοία ἐννπάρχει εἰς τοὺς δύο στίχους, νοήματος πρὸς νόημα καὶ λέξεως πρὸς λέξιν.

33 (3) **Εἰς Σαπφώ.**

α) **δλιγώρως** ἀπροσέκτως, ἀπερισκέπτως (δλιγωρῶ).—ἡνίδε ἰδού.

β) Βλέπε περὶ τῆς Σαπφοῦς εἰς τὸ τμῆμα τῆς «Μελικῆς ποιήσεως» (σελ. 121) καὶ περὶ τῶν Μουσῶν εἰς σελ. 93.

34 (4). **Εἰς ἀπολέσαντα χρυσὸν καὶ εὑρόντα βρόχον.**

α) **βρόχος** θηλειά.— ὁ χρυσὸν κλπ., ἡ σειρά : δούχη εύρων τὸν χρυσόν, δν λίπεν, ἡψε βρόχον, δν εὑρε·—ἡψεν τοῦ ἀπτω, ἔδω = ἔξαπτω, ἀναρτῶ, χρεμῶ διὰ ν' ἀπαγχονισθῶ.

‘Ο Θουκυδίδης (470 - 395 π.Χ.), δι μέγιστος ιστορικὸς τῶν αἰώνων, ἔγραψε τὸ κατωτέρω ἐπίγραμμα, ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἔξοχον τραγικὸν ποιητὴν Εὐριπίδην (485 - 407 π.Χ.) ἀποθανόντα ἐν Μακεδονίᾳ.

35. Εἰς Εὐριπίδην.

μνῆμα... Εύρ., ἐνν. ἑστί.—ἰσχω ἔχω, κρατῶ.—γῆ Μακεδῶν (περίφρασις) Μακεδονία.—τῇ (τοπ.) ἐκεῖ.—δέξατο ὑποκυν. Εὐριπίδης (ἀντικ. τέρμα βίου).—Ἐλλάδος Ἐλλὰς (ποιητικὴ φράσις) τὸ κέντρον τῆς Ἐλλάδος, «ἡ καρδία τῆς Ἐλλάδος», δηλ. αἱ Ἀθῆναι.—μούσαις (δοτ. δργανική) διὰ τῆς ποιήσεως.

ΑΝΑΚΡΕΩΝ

‘Ο Ἀνακρέων εἶναι κυρίως μελικὸς ποιητής, ἔγραψεν ὅμως καὶ ἐπιγράμματα, ἐκ τῶν ὅποιων σύζεται τὸ κατωτέρω. (Βλέπε περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ τμῆμα τῆς «Μελικῆς ποιήσεως», σελ. 125 - 126).

36. Ἡ μυκωμένη βοῦς.

α) τὰν ἀγέλαν τὴν ἀγέλην.—πόρρω μακράν.—νέμω ὁδηγῷ εἰς βοσκήν.—βοίδιον, ὑποκορ. τοῦ βοῦς.—ἔμπνους ὁ ἔχων πνοὴν, ζῶν.—συνεξελαύνω ὁδηγῷ καὶ ἄλλο τι (μαζὶ) πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος, παρασύρω.

β) Μύρων¹ διάσημος Ἀθηναῖος γλύπτης, σύγχρονος τοῦ Φειδίου, ἐξ Ἐλευθερῶν (παρὰ τὰ σύνορα τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας). Περίφημα ἔργα του εἶναι ὁ δισκοβόλος καὶ ἡ μυκωμένη βοῦς, ἣτις εἶχε τόσην φυσικότητα, ὥστε, ὡς λέγεται, ἀκόμη καὶ μόσχος ἥπτο δυνατὸν νὰ ἔχει πατηθῆ καὶ νὰ πλησιάσῃ διὰ νὰ θηλάσῃ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ

Φίλιππος ὁ Θεσσαλονικεὺς εἶναι μεταγενέστερος ἐπιγραμματοποιός, ἀκμάσας ἐπὶ αὐτοκράτορος Τιβερίου (14 - 17 μ.Χ.). Ἐγραψεν ἐπιγράμματα ίδια του καὶ συλλογὴν ἐπιγραμμάτων ἀρχαίων ποιητῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Στέφανος».

37. Εἰς Φειδίαν ποιήσαντα τὸν Ὀλύμπιον Δία.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο εἶναι περιώνυμον. ‘Ο μέγας Ἀθηναῖος γλύπτης Φειδίας (5ος π.Χ. αἱ.) εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἀγαλματοποιὸς τῆς ἀρχαιό-

τητος. Πλὴν τῶν ἄλλων, περίφημον ἔργον του εἶναι καὶ τὸ χρυσέλεφά-λ
τινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς τῆς Ὀλυμπίας, ἐν τῶν ἐπτά θαυμάτων τοῦ κόσμου.

ΠΑΛΛΑΔΑΣ

Καὶ ὁ Παλλαδᾶς ὁ ἔξ 'Αλεξανδρείας εἶναι μεταγενέστερος ἐπιγραμ-
ματοποιὸς ἀκμάσας ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἀρκαδίου (383 - 408 π.Χ.).

38. Συμβουλὴ πρὸς ὑπομονήν.

α) Εἰς τὸ ἐπίγρ. τοῦτο ὁ ποιητὴς λογοπαιικεῖ διὰ τῆς διπλῆς σημα-
σίας τοῦ φέρω = 1) φέρω, ὅδηγῶ παρασύρω· 2) ὑποφέρω, ἀνέχο-
μαι.— τὸ φέρον ἡ τύχη (ἡ ὅποια ὁδηγεῖ τὰ πάντα).— φέρε ^{ὑπό-}
μενε.— φέρου ἀφῆσε τὸν ἔαυτόν σου νὰ φέρεται, νὰ ὁδηγῆται (ὅπου
θέλεις ἡ τύχη).— καὶ τὸ φέρον... καὶ παρὰ ταῦτα ἡ τύχη σὲ φέρει.

β) Πρβλ. τὸ περίφημον ποίημα τοῦ Κ. Χατζοπούλου: «Ἄσ τη
βάρκα στὸ κῦμα, ὅπου θέλει νὰ τρέχῃ — ἂς ὁρίζῃ τὸ ἀέρι τιμόνι, πανί...
ἄς τὸ φέρῃ ὅπου θέλει τὸ ἀέρι, ὅπου ξέρει τὸ ἀέρι» («Ἀπλοῦ τρόποι»).

—Εἶναι ὁρθὴ ἡ γνώμη, δτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει ν' ἀφήνεται ἔρμαιον
τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, χωρὶς ν' ἀντιδῷ διὰ τῆς ἴδιας βουλήσεως;

ΑΔΕΣΠΟΤΑ

39. Εἰς νεαρὰν παρθένον.

ώρη παντοθαλῆς ἡ ἄνοιξις, ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὅποιαν ὅλα θάλ-
λουν.— πρωτοφανῆς καλύκων ἡ πρώτη ἐμφανισθεῖσα κάλυξ τοῦ
ἄνθους, πρωτοιούλουδο.— μέλλουσα γάμῳ μείγνυσθαι μελόνυμ-
φος.— ἐν φθιμένοις μεταξὺ τῶν νεκρῶν.

40. Εἰς τὴν μακρόβιον καὶ πολύτεκνον Καλλικράτειαν.

ἐδρακόμην, τοῦ δέρκομαι = βλέπω.— ὁ σκίπων (καὶ σκήπων)
βακτηρία (σκίμπτομαι = στηρίζομαι).— τρομερὸς ὁ τρέμων.

41. Εἰς ἄγαλμα Νιόβης ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθέν.

α) ἐκ ζωῆς, ἐνν. οὔσης· ζωδὸς ζωντανὸς (ἥμην ζωντανὴ καὶ οἱ
θεοὶ μὲ ἔκαμον λίθον).-- ἔμπαλιν ἀντιστρόφως.

β) 'Η Νιόβη ἥτο κόρη τοῦ Ταντάλου καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Κατὰ τὸν μῆθον ἡ Νιόβη ἀπέκτησεν δύο υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας, ἐπειδὴ δὲ ὑπερηφανεύθη διὰ τοῦτο καὶ ἐμυκτήριζε τὴν Λητώ, ὡς ἔχουσαν δύο μόνον τέκνα, ἐτιμωρήθη σκληρῶς· τὰ μὲν τέκνα τῆς κατετοξεύθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, αὐτὴ δὲ πλήρης πένθους ἐπανῆλθεν πλησίον τοῦ πατρός τῆς εἰς τὸ Σίπυλον τῆς Φρυγίας, ὅπου ἀπελιθώθη ὑπὸ τῶν θεῶν, κλαίουσα καὶ ὡς λίθος ἀκόμη τὴν πικρὰν μοῖράν της. Ταύτην — λέγει τὸ ἐπίγραμμα — ἐπανέφερεν εἰς τὴν ζωὴν διὰ τοῦ ἔργου του ὁ Πραξιτέλης, εἰς ἔκ τῶν ἐπιφανεστέρων γλυπτῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος.

42. Εἰς ἄγαλμα Σατύρου ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθέν.

α) ὑποτρέχων ὑπεισδύων, χώνομαι.—**ἀμφιχύνομαι** χύνομαι ὀλόγυρα.

β) Σάτυροι ἢσαν κατώτεραι θεότητες, ἀκόλουθοι τοῦ Διονύσου, ἔξεπροσώπουν δὲ τὰς εὐθύμους διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων. Τὸ χαλκοῦν ἄγαλμα τοῦ Σατύρου ἥτο ἐν ἀπὸ τὰ ὡραιότερα ἔργα τοῦ Πραξιτέλους. Παρίστανε τὸν Σάτυρον ἐν ἀναπαυτικῇ στάσει στηριζόμενον ἐπὶ κορμοῦ δένδρου μὲν ὑφος πλήρους ἀμεριμνήσιας. Τὸν Σάτυρον τοῦτον οἱ ἀρχαῖοι ἔκάλουν «περιβόητον». — Αντίγραφον αὐτοῦ σώζεται εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Καπιτωλίου τῆς Ρώμης. Ωραῖον ἐπίσης ἄγαλμα Σατύρου εὑρίσκεται ἐν Ἀθήναις, εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Στοᾶς τοῦ Ἀττάλου.

43. Ἐπὶ ἀνδριάντος τοῦ Δημοσθένους.

α) γνώμη φρόνησις, φρόνημα.—**Ἀρης Μακεδών** οἱ πολεμικοὶ Μακεδόνες (ἀντονομασία).

β) Οἱ κορυφαῖος τῶν Ἑλλήνων ρητόρων Δημοσθένης ὁ Ἀθηναῖος, (384 - 322 π.Χ.), ὁ ἐπὶ δεκαπενταετίαν ἀγωνισθεὶς μετὰ πάθους ἐναντίον τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας, ηγούτοντός τοι τὸν δηλητήριον ἐν Καλαυρείᾳ, ὅπου νῦν ὁ Πόρδος, ἐντὸς τοῦ ἔκει ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος.

Οἱ Ἀθηναῖοι τὸ 280 π.Χ. ἐτίμησαν τὸν Δημοσθένη στήσαντες ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀνδριάντα αὐτοῦ, ἔργον τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ Πολυεύκτου, εἰς τὸ βάθρον τοῦ ὁποίου ἥτο ἐπιγεγραμμένον τὸ περίφημον τοῦτο ἐπίγραμμα.

— Ποῖα τὰ εἴδη τῶν περιεχομένων ἐδῶ ἐπιγραμμάτων; Συγκρίνατε τα μὲν γνωστὰ ἐπιγράμματα τοῦ Σολωμοῦ καὶ ἄλλων νέων Ἑλλήνων ποιητῶν.

Β'. ΙΑΜΒΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ

Ο Ἀρχίλοχος (680 - 629 π.Χ.) ἐγεννήθη εἰς τὴν Πάρον. Ἐζῆσε βίον περιπετειώδη. Νέος ὡν μετέσχεν ἀποικίας ἐκπεμφείσης ἐκ Πάρου εἰς Θάσον. Ἐκεῖ ἀτυχήσας εἰς πόλεμον ἐναντίον τῶν γειτόνων τῆς Θάσου Θρακῶν Σαταίων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του. Μετ' ὀλίγον μνηστευθεὶς τὴν Νεοβούλην, θυγατέρα τοῦ Παρίου Λυκάμβου, ἐγκαταλείπεται ὑπ' αὐτῆς. Τότε δὲ ποιητὴς γράφει τόσον λυσσώσεις ἱάμβους ἐναντίον αὐτῆς καὶ τοῦ πατρός της, ὡστε, ὡς λέγεται, ἔφερεν εἰς ἀπόγνωσιν τὸν Λυκάμβην, ὃ ὁποῖος μὴ δυνάμενος ν' ἀνεχθῇ τοὺς ὄνειδισμοὺς ἀπηγχονίσθη μετὰ τῶν θυγατέρων του.

Μετὰ τοῦτο δὲ Ἀρχίλοχος φεύγει ἐκ Πάρου. Ζῆ ταραχώδη βίον πλανώμενος καὶ θεραπεύων τὰς Μούσας ὡς ποιητὴς καὶ τὸν Ἀρην ὡς μισθοφόρος. Τέλος φονεύεται εἰς τινα μάχην πρὸς τοὺς Ναξίους.

Παρ' ὅλην τὴν δηκτικότητα καὶ τὴν ἐμπάθειαν τῶν στίχων του ἐπιμήθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς δεύτερος "Ομηρος. Εἰς τὸ Βατικανὸν σφέζεται ἀρχαία μαρμαρίνη κεφαλὴ μὲ δύο πρόσωπα, εἰκονίζοντα τὸν "Ομηρον καὶ τὸν Ἀρχίλοχον. Μετεχειρίσθη εἰς τὴν ποίησίν του πολλὰ μέτρα καὶ ἐποίησεν ἐλεγεῖας, ἱάμβους, ὅμινους πρὸς τοὺς θεοὺς κ.ἄ. Ἀτυχῶς μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα τούτων διεσώθησαν.

44 (1). Περιγραφὴ τῆς Θάσου.

α) ὥστε ὡσάν.—**ὕλη** δάσος.—**ἐπιστεφής** κεκαλυμμένη, στεφανωμένη.—**ἔφιμερος** ποθητός, θελκτικός.—**ἔρατὸς** ἀξιαγάπητος.

β) **Σίρις** (γεν. **Σίριος**), θ. 1) ποταμὸς ἐν Παιονίᾳ τῆς Μακεδονίας (παρὰ τὴν σημερινὴν Γουμένιτσαν), 2) ποταμὸς ἐν Ν. Ἰταλίᾳ.

Ἡ περιγραφὴ αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν τραχεῖαν καὶ δρεινὴν Θάσον, ὅπου δὲ Ἀρχίλοχος εἶχε δοκιμάσει πολλὰς ἀπογοητεύσεις ὡς μισθοφόρος.

45 (2). Ἀδιαφορία διὰ τὰ ἐγκόσμια.

οὐ μοι μέλει (οὐχὶ ἀπροσώπως, ὑποκρ. τὰ **Γύγεω**) = δὲν μὲ ἐνδιαφέρουν.—**τὰ Γύγεω** (συνίζ.) τὰ πράγματα τοῦ Γύγου, δὲ πλοῦτος τοῦ Γύγου. **Γύγης**, βασιλεὺς τῶν Λυδῶν, παροιμιώδης διὰ τὸν πλοῦτον του.—**εἴλε με** μὲ κατέλαβε (προσωποιέα).—**πω ποτέ**.—**ζῆλος**

ζηλοτυπία, φθόνος.—ἀγαίομαι θαυμάζω, ζηλεύω.—θεῶν ἔργα τὰ δημιουργήματα τῶν θεῶν, τὰ θεῖα μεγαλουργήματα.—ἔρέω (ἰων.): ἔράω = ἐπιθυμῶ.—ἀπόπροθεν πολὺ μακράν.—ἔμῶν δφθαλμῶν τῶν βλέψεων, ἐπιδιώξεών μου.

46 (3). Ἡ μεγαλαυχία.

α) φιλέω (συνίζ.) ἀγαπῶ.—μέγας, ἐδῶ = ὑψηλὸς, ὅγκωδης.—διαπλίσσομαι (δωρ. πλιξ = βῆμα) βηματίζω μὲν μεγάλα βήματα, μεταφορικῶς: μεγαλαυχῶ.—γαῦρος κομπάζων, ὑπεροπτικός.—βοστρύχοισι, δοτ. τῆς αἰτ. —ὑποξυράομαι μισοξυρίζομαι: οἱ σχετικῶς νέοι τὴν ἡλικίαν πολεμισταὶ ἀφηγον πώγωνα, διὰ νὰ φαίνωνται ἀγριώτεροι.—εἴη μοι τὸ κατ' ἐμὲ ἀς εἶναι.—σμικρός, δηλ. κατὰ τὸ ἀνάστημα.—περὶ κνήμας ἵδειν ὡς πρὸς τὰς κνήμας.—ροικὸς κυρτός, στρεβλὸς (ραιβοσκελής: στραβοπόδης).—ἀσφαλέως, συνίζ.—πλέος πλήρης.—καρδίη (μεταφ.) τόλμη, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν «ἔχει καρδιά: εἶναι γενναῖος».

β) Τὸ ποίημα εἶναι τροχαϊκόν. Τὸ μέτρον τοῦτο ἦτο πρὸ τοῦ Ἀρχιλόχου ἐν χρήσει εἰς τὰ δημώδη ἄσματα, πρῶτος δὲ ὁ Ἀρχ. τὸ εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἔντεχνον ποίησιν, μεταχειρισθεὶς αὐτὸς κυρίως εἰς τὰ σκωπτικὰ καὶ συμποτικὰ ἄσματα. Χρῆσιν αὐτοῦ ἔκαμε καὶ ὁ Σόλων.

47 (4). Ἐκ θεῶν τὰ πάντα.

α) Στ. 1 - 5. τίθημι ἀναθέτω, ἐμπιστεύομαι.—ἐκ κακῶν (οὐδ.). ἀπὸ τὴν δυστυχίαν.—δρθῶ ἀνορθώνω, ἐγείρω.—μάλ' εὗ βεβηκότας ἐνῷ ἵσταντο ἀσφαλῶς.—κλίνω καταρρίπτω.—καὶ πλανᾶται, ἐνν. ὑποκ. ὁ ἀνήρ.—χρήμη ἔλλειψις, στέρησις (ἢ δοτ. τῆς αἰτίας).—βίου τῶν πρὸς τὸ ζῆν.—παρήρος νόσου ἔξω φρενῶν, χαλαρωμένος κατὰ τὸν νοῦν (ἐκ τοῦ παρα-είρω).

β) Στ. 5. βίου χρήμη πλανᾶται· ὁ ποιητὴς ὑποδηλοῦ τὰς πλήρεις στερήσεων περιλανήσεις τοῦ ἴδιου.—παρήρος ἐλέγετο κυρίως ὁ ἕπτος ὁ προσηρτημένος εἰς τὰ πλάγια, διότι ἔκτὸς τῶν δύο ἕππων τῶν ἔζευγμένων ὑπῆρχε συνήθως καὶ τρίτος, ἀναπληρωματικός. Ὁ πρόσθετος οὗτος ἐδένετο μὲν παρηροίας (χαλαρωμένα λωρία) παραλλήλως πρὸς τοὺς δύο ἄλλους· ἦτο δηλ. ἔξω τοῦ ζυγοῦ, χωρὶς νὰ σύρῃ βάρος. 'Εδῶ κατὰ μεταφοράν λέγεται παρήρος ὁ χαλαρωμένος νοῦς (δι' ἄνθρωπον, ὁ ὅποῖς ἔχει χαμένον τὸν νοῦν του ἀπὸ τὰς δυστυχίας).

α) θυμὸς ψυχῆς. — ἀμήχανος ἀνυπόφορος. — κῆδος, φροντίς, θλῖψις. — κυκῶμαι συνταράσσομαι, στενοχωροῦμαι. — ἀναδύομαι δρθῶνομαι, ἐγείρομαι. — δυσμενῆς ἐχθρός. — ἀλέξομαι ὑπερασπίζομαι. — προσβάλλω στέρνον στρέφω τὸ στῆθός μου ἐναντίον (τῶν ἐχθρῶν). — αἱ δοκοὶ αἱ προσδοκίαι, αἱ ἐνέδραι. — ἀμφάδην ἀναφανδόν, φανερά. — χαρτὸς ὁ προξενῶν χαράν· ἐπὶ χαρτοῖσιν (οὐδ.) εἰς τὰς εὐτυχίας. — ἀσχαλάω (καὶ ἀσχάλλω) λυποῦμαι, θλίβομαι. — μὴ λίην (λίαν), ἀνήκει ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰς τὰς δύο προτ. — δύσμὸς ρυθμὸς (= ποιὸς ρυθμὸς κυβερνᾷ τὰ ἀνθρώπινα).

β) Καὶ ἐδῶ ὅμιλεῖ ἔξι ίδίας ἐμπειρίας ὁ πολλὰ παθῶν ποιητής.

—Ποῖος δὲ ρυθμὸς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων κατὰ τὸν ποιητήν;

49 (6). Τὰ πάντα πιθανά.

α) χρήματα πράγματα. — ἀελπῖτον ἀνέλπιστον, ἀπροσδόκητον. — ἀπώμοτον ἀπίστευτον, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον βεβαιοῦμεν ἐνόρκως ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ (οὐδὲ ἀπώμοτον οὔτε ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ὀρκισθῇ ὅτι εἴναι ἀδύνατον). — ἔθηκε ἔκαμε, ἔφερε. — λυγρὸς δλέθριος, τρομερός. — ἐκ δὲ τοῦ ἀπὸ τότε. — κάπιελπτα (καὶ ἐπίελπτα) ἐλπιστά, πιστευτά. — εἰσορῶν δι' ὅσα βλέπει. — ἀνταμείβομαι ἀνταλάσσω. — νομὸς τόπος διαμονῆς. — ἐνάλιος θαλάσσιος (ἐν τῇ ἀλί). — δελφοῖσιν, ἔμμεσον ἀντικ. τοῦ ἀνταμείψωνται. — σφιν, δηλ. εἰς τὰ θηρία. — τοῖσι δ' ἥδὺ ἦν ὅρος εἰς τὰ ὅποια (θηρία) ὅμως προηγουμένως ἢτο εὐχάριστος ἡ διαμονὴ εἰς τὸ ὅρος.

β) Στ. 3. ἐκ μεσημβρίης ἔθηκε νύκτα· προφανῶς ὅμιλεῖ δι' ἔκλειψιν τοῦ ἥλιου, τὴν ὅποιαν οἱ ἀρχαῖοι ἔθεώρουν ὡς προμηνύουσαν συμφοράν ἴσως πρόκειται διὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν κατὰ τὴν 5' Απριλίου 648 π.Χ., δρατὴν εἰς Πάρον καὶ εἰς Θάσον.

Στ. 6-9. Τὸ νόμιμα εἶναι: ἃς μὴ ἀπορήσῃ κανεὶς δι' ὅτιδήποτε βλέπει, μήτε ἀκόμη ἂν ἔδῃ τὰ θηρία ν' ἀνταλάσσουν τόπον διαμονῆς μὲ τὰ δελφίνια καὶ ἀγαπήσουν καλύτερα τὴν θάλασσαν ὡς κατοικίαν των, ἐνῷ προηγουμένως ηγχαριστοῦντο νὰ μένουν εἰς τὰ βουνά. Καὶ τὸ νεώτερον δημοτικὸν τραγούδι λέγει: «Ποιὸς εἰδεψ φάρια στὸ βουνό καὶ θάλασσα σπαρμένη», ὡς τὸ μέγιστον ἀπίθανον.

(Περὶ τοῦ Σόλωνος ὡς ποιητοῦ βλέπε εἰς σελ. 88)

α'. τρίμετρα Ιαμβικά.

50 (1). Ὁ σκοπὸς τῆς νομοθεσίας του.

α) Στ. 1-12, τῶν οὖνεκα (ὃν εἶνεκα) ἔνεκα τῶν ὁποίων.—συνάγω 1) συναθροίζω, συγκαλῶ, 2) συνδιαλλάττω, συμφιλιῶ. — τυχεῖν (ὑποκ. ἔγω, παυτοπρ.) = ἐπιτυχεῖν. — παύομαι, ἐδῶ = ἀποσύρομαι τῆς ἔξουσίας· ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: ἔγω δὲ ἐπαυσάμην πρὶν τυχεῖν τί τούτων, τῶν (ὃν) οὖνεκα ξυνήγαγον δῆμον; ἡ ἔννοια: ἔγω δὲ δὲν ἀπεσύρθην πρὶν ἐπιτύχω ὅλα ἔκεινα, χάριν τῶν ὁποίων ἐπεδίωξα τὴν συνδιαλλαγὴν τοῦ λαοῦ). — συμμαρτυροίη ἀν δύναται μετ' ἐμοῦ νὰ μαρτυρήσῃ, ἂς μοῦ εἶναι μάρτυς. — ἄριστα, ἀναφέρ. εἰς τὸ συμμαρτυροίη ἀν. — ἐν δίκῃ χρόνου ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ χρόνου. Προσφιῶς ὁ χρόνος προσωποποιούμενος παρίσταται ως δικαστὴς τῶν γεγενημένων. — ἀνεῖλον τοῦ ρ. ἀναιρῶ ἀφαιρῶ, ἀποσπῶ (ὑπονοεῖται ἡ σεισάχθεια). — ὅρος ὅριον λιθίνη στήλη ἐστημένη εἰς τὰ ἐπυπόθηκα κτήματα, ἐν ἥ ἀνεγράφετο τὸ δόνομα τοῦ δανειστοῦ καὶ τὸ ποσὸν τοῦ χρέους. — πεπηγότας (τοῦ ρ. πήγνυμαι) = ἐμπεπηγμένους οἱ ὁποῖοι εἶχον στηθῆ. — πρόσθεν δὲ δουλεύουσα ἐνῷ δὲ πρότερον ἥτο δούλη (διὰ τὰ χρέα καὶ τὰς ὑποθήκας). — θεόκτιτος θεόκτιστος (ὡς κτισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος). — ἀνάγω ἐπαναφέρω. — πραθέντας (παθ. ἀρ. τοῦ ρ. πιπράσκομαι) οἱ ὁποῖοι ἐπωλήθησαν. — ἔκδίκως παρὰ τὸ ἵσχυον δίκαιον, ἀδίκως. — χρειώ ἀναγκαίη ἀνάγκη ἐπιτακτική, ἀδυσώπητος· (ἡ ἀνάγκη αὕτη ἥτο ὁ κίνδυνος νὰ καταστοῦν δοῦλοι, μὴ δυνάμενοι νὰ ἔξοφλήσωσι τὰ χρέη). — φεύγω εἰμαι φυγάς. — ἵημι γλῶσσαν ὄμιλω γλῶσσαν. — ὡς ἀν... πλανωμένους (ὡς ἀν μὲ σημασίαν αἴτιοι.) = διότι ἐπλανῶντο.

Στ. 13-27. ἐνθάδ' αὐτοῦ καὶ ἐδῶ ἀκόμη (καὶ ἐν Ἀθήναις ἀκόμη). — ἀεικής ἀπρεπής, ἐπονείδιστος. — ἥθη τρόποι, αὐθαιρεσίαι. — τρομέομαι τρέμω, φοβοῦμαι. — κράτει νόμου διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῆς ἵσχύος τοῦ νόμου. — συναρμόσας ἀφοῦ ἐρρύθμισα, ἀφοῦ συνεδύασα. — ἔρεξα καὶ διηλθον ἔπραξα καὶ ἔφερα εἰς πέρας. — κακὸς πένης, δημοκρατικός. — ἀγαθὸς πλούσιος, II εὐγενής, ἀριστοκρατικός. — εὐθεῖαν δίκην ἀρμόσας ἀμερόληπτον δικαιοσύνην καθιερώσας. — κέντρον βούκεντρον,

έδω συμβολικῶς ἡ νομοθετικὴ ἔξουσία.—κακοφραδής κακόβουλος.—φιλοκτήμων πλεονέκτης.—κατέχω συγκρατῶ.—έθέλω ἀποδέχομαι.—έναντίοι οἱ ἀντίπαλοι (τοῦ δήμου).—ἄνδανε ὅσα ἤσαν ἀρεστά.—οὗτεροι (οἱ ἔτεροι) οἱ ἄλλοι, δῆλοι. οἱ δημοκρατ. —ἄνδρασαιατο (φράσαιντο) τοῖσιν ὅσα διενοοῦντο ἐναντίον ἑκείνων (τῶν εὐγενῶν).—χηρόω ἀποστερῶ, ἀπορφανίζω.—ἄλκη ἀνδρεία.—ἄλκην ποιοῦμαι ἀμύνομαι.—πάντοθεν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν.—ώς, συνάπτεται μὲ τὸ λύκος. β) Στ. 16. βίην τε καὶ δίκην τυναρμόστας. Ο Σόλων ἐρρύθμισε τὴν νομοθεσίαν του οὕτως, ὥστε ὁ ὑπὸ τῆς πολιτείας ἔξαναγκασμὸς τῶν πολιτῶν εἰς ἔκτελεσιν τῶν πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεών των νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης.

β'. τετράμετρα τροχαιϊκά.

51 (2). Ἀφιλοκέρδεια.

α) Στ. 1-7. οὐκ ἔφρ δὲν ἐγεννήθη, δὲν ἐπλάσθη.—βαθύφρων συνετός.—βουλήεις νοήμων.—ἐσθλὰ ἀγαθά, εὔτυχία.—διδόντος ἐνῷ ἔδιδε.—περιβαλῶν ἀν καὶ περιέκλεισε.—ἄγρα, ἐπὶ κυνηγῶν=θήραμα, ἐπὶ ἀλιέων = ἴχθυες καὶ κατὰ μεταφορὰν = πολιτικὴ ἔξουσία.—περιβαλῶν ἄγραν, ἐννοεῖται δικτύω, ἐκ τοῦ κατωτέρω «δίκτυον».—ἄγαμαι θαυμάζω, καταπλήσσομαι.—ἐπισπῶ ἀνασύρω.—θυμὸς θάρρος.—θ' ἀμαρτῇ ἄμα τε, συγχρόνως.—ἀποσφάλλομαι τινος ἀποβάλλω, χάνω τι.—κρατήσας ἐάν ἐπεκράτουν, ἀν ἀπέκτων δύναμιν.—λαβῶν καὶ τυραννεύσας σχῆμα πρωθύστηρον.—μοῦνον μόνον.—δεδάρθαι (ἐκ τοῦ θέτελον κεν.,) παρακμ. μέσον. φων. τοῦ ρ. δέρω = ἐκδέρω (γδέρνω).—ἀσκός, προληπτ. κατηγορμ. = νὰ ἐκδαρῶ καὶ τὸ δέρμα μου νὰ γίνη ἀσκός.—ἐπιτρίβομαι ἀφανίζομαι.—κάπιτετρίφθαι γένος καὶ νὰ ἀφανισθῇ τὸ γένος μου (τὸ σόء μου). τὰ ἀπαρέμφ. δεδάρθαι καὶ ἐπιτετρίφθαι μὲ κάποιαν ἀπόχρωσιν παραχωρήσεως (θὰ ζθελα γιὰ μιὰ μέρα νὰ γίνω τύραννος κι' ύστερα ἀς μὲ ἔγδερνων ...).

Στ. 8 - 12. πατρίδος, ἐπίθ. εἰς τὸ γῆς=πατρικῆς γῆς.—ἀμείλιχος ἀμείλικτος, ἀδυσώπητος.—οὐ καθηψάμην δὲν ζγγισα.—μιάνας μετοχὴ θύτερόχρονος (ἀποτελεσματικὴ) ὥστε νὰ μιάνω, νὰ κηλιδώσω.—αἰδεύμαι (αἰδοῦμαι) ἐντρέπομαι.—ῶδε οὕτω, διὰ τῆς στάσεως, ἦν ἐτήρηρησα.—δοκέω, συνίζω.—πλέον νικήσειν ὅτι θὰ θυτερβάλω.—πάντας ἀνθρώπους, νόγον : τοὺς συνήθεις τύπους τῶν ἀνθρώπων.

β) Τὰ τετράμετρα τοῦ Σόλωνος ἀφήγουν ἐντύπωσιν ἀπομνημονευμάτων, γραφέντων μετὰ τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἔξουσίας. Εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ὁ Σ. εἰσάγει κερδοσκόπον τινὰ συμπολίτην του μεμφόμενον αὐτὸν ὡς ἀνόητον, διότι δὲν ἔξεμεταλλεύθη τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ δύναμιν διὰ νὰ γίνη τύραννος καὶ πλούσιος.

ΣΗΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΑΜΟΡΓΙΝΟΣ)

‘Ο Σημωνίδης ἦτο σχεδὸν σύγχρονος τοῦ Ἀρχιλόχου (περὶ τὸ 650 π.Χ.). Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σάμον, ὄπόθεν ἤλθεν εἰς τὴν Ἀμοργὸν ὡς ἀρχηγὸς ἀποίκων. Ἐκ τούτου ἐπωνομάσθη Ἀμοργῖνος πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ Σιμωνίδου τοῦ Κείου. Πληροφορίαι περὶ τῆς ζωῆς του ἐλλείπουν. Ἔγραψεν ἱάμβους, διὰ τῶν ὅποιων ἐσατίρισεν ὥρισμένα πρόσωπα καὶ γενικώτερον διάφορα κοινωνικὰ ἐλαττώματα. Πάντως ἡ ποίησίς του ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ διορθώσῃ τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ νὰ δώσῃ συμβουλάς. Ἀπὸ τὰ ποιήματά του σφίζονται μόνον ὀλίγα μεμονωμένα ἀποσπάσματα. Τὸ μακρότερον τούτων εἴναι ἡ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν γυναικῶν σάτιρα.

52 (1). Ματαιότης τῶν ἀνθρωπίνων.

α) Στ. 1 - 5. τέλος ἡ ἔκβασις.— ἔχει κρατεῖ εἰς χεῖράς του.— βαρύκτυπος βαρύβροντος.— τίθημι κανονίζω.— ὅκη ὅπως.— νοῦς δὲ (Διός) αἱ βουλαὶ τοῦ Διός.— ἐπήμεροι ζώουσι ἐφήμεροι ζοῦν (οἱ ἄνθρωποι).— ἀ δὴ (= οἰσα δὴ) = ὅπως δά, ὅπως πράγματι.— βοτὰ κτήνη, ζῷα, ἐκ τοῦ βόσκω (= ὡς ζῷα ποὺ εἴναι πράγματι).— ὅκως ἐκτελευτήσει ποῖον τέλος ἐπιφυλάσσει.

Στ. 6 - 10. κάπιπειθείη (καὶ ἐπιπειθείη) καὶ ἡ πεποίθησις, ἡ πίστις.— ἀπρηκτον ἀπραγματοποίητον, ἀνέφικτον — δρμαίνω διαλογίζομαι, δύνειρεύομαι.— μένουσιν περιμένουν.— ἡμέρην ἐλθεῖν νὰ ἔξημερώσῃ (διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ δύνειρόν των).— ἐτέων περιτροπαὶ περιοδικοὶ κύκλοι τῶν ἐτῶν (πολλὰ ἔτη).— νέωτα ἐπίρ., κατὰ τὸ νέον ἔτος (νέον Φέτα).— φλύω εἶμαι κατάφορτος.

Στ. 11 - 19. φθάνει... λαβόν προφθάνει καὶ καταλαμβάνει.— ἀζηλος ἀζήλευτος.— τέρμα πραγματοποίησις τῶν δύνειρων.— δεδμημένος, τοῦ δάμνημι = καταβάλλω.— "Αρει ὑπὸ τοῦ πολέμου.— ἡ λαῖλαψ ἡ θύελλα, ἡ καταιγίς.— κλονεύμενος (κλονούμενος), ἀνω

κάτω φερόμενος. — πορφυρῆς ἀλὸς τῆς κυμαίνομένης θαλάσσης. — νώσωνται = νοήσωνται, εὗτ' ἀν νώσωνται εὐθὺς μόλις αἰσθανθοῦν. — ήδυν ζόειν τὴν γλυκύτητα τῆς ζωῆς. — ἀγχόνην ἄψαντο ἀπαγχονισθέντες ἀπέθανον. — δυστήνω μόρω δὶ' οἰκτροῦ θανάτου. — καύταγρετος (=καὶ + αὐτάγρετος) αὐθόρμητος, ἔκουσίως.

Στ. 20 - 24. ἀπ' οὐδέν (ἐστιν) = οὐδὲν ἀπεστιν. — κήρυξ τοῦ θανάτου. — ἀνεπίφραστος ἀπροσδόκητος. — ή δύη ή δυστυχία. — πῆμα πάθημα, συμφορά. — πιθοίατο = πίθοιντο (οἱ βροτοί). — αἰκίζομαι (παθ.) βασανίζομαι. — ἐπ' ἀλγεσι κακοῖσ' ἔχοντες θυμὸν στρέφοντες διαρκῶς τὸν νοῦν μας εἰς τὰς ἐπιμόρχους φροντίδας.

β) Στ. 1. **βαρύκτυπος**. ὁ "Ομηρος λέγει «έριγδουπος»¹ κοσμητικὸν ἐξαπολύοντος τὴν βροντὴν καὶ τὸν κεραυνὸν Διός.

Στ. 8. ἐτέων περιτροπάς· πρβλ. τὸ τῆς Ὀδυσσ. α, 6 : «περιπλομένων ἐνιαυτῶν».

— Πῶς βλέπει τὴν ζωὴν ὁ ἀπαισιόδοξος ποιητής; Διατί οἱ ἀνθρώποι θὰ ἥσαν ὀλιγάτερον δυστυχεῖς, ἐὰν ἐπείθοντο εἰς αὐτόν; (εἰ δὲ μοι πιθοίατο, στ. 22). — Πρβλ. «Υποθήκας εἰς ἑαυτὸν» Σόλωνος (σελ. 24).

53 (2). Χαρακτῆρες γυναικῶν.

α) Στ. 1 - 6. χωρὶς χωριστὰ διὰ καθεμίαν, ποικιλοτρόπως. — νόος χαρακτήρος. — τὰ πρῶτα εὐθὺς ἔξ ἀρχῆς. — ὅς χοῖρος (ἐδῶ θηλ.). — τανύθριξ μακρότριχος, δριθότριχος. — πεφυρμένα τοῦ φύρω ἀνακατώνω. — εἴμα ἔνδυμα (ἔννυμι, Φέσ-νυμι). — κοπρίη κοπριά, ἀκαθαρσία. — ήμαι κάθημαι. — πιαίνομαι παχύνομαι (γίνομαι παχύς).

Στ. 7 - 11. ἀλιτρὸς πανοῦργος. — ἔθηκε ἔκαμε. — ἵδρις (ιος) γνώστης, ἔμπειρος (ἐκ τοῦ οἰδα). — μὴν αὐτὴν (ἀντικ. τοῦ λέληθε). — τὸ μὲν, δηλαδὴ τὸ ἄμεινον (τὸ καλόν). — εἶπε, γνωμ. ἀόρ. — τὸ δὲ ἔσθλὸν = τὸ δὲ κακὸν εἶπεν ἔσθλὸν (ὡς διεστραμμένη). — δργὴ τρόπος, (ψυχικὴ) διάθεσις.

Στ. 12 - 26. ή δύ' ἐν φρεσὶν νοεῖ ή ὅποια εἶναι δίβουλος, δίγνωμος. — τὴν μὲν ἡμέρην μίαν μὲν ἡμέραν. — γέγηθα (πρκμ. μὲ σημ. ἐνεστ. τοῦ γηθέω) χαίρω. — τὴν δὲ ἀλλην δὲ ἡμέραν. — οὐκ ἀνε-

κτός (θηλ.) δὲν ὑποφέρεται. — **οὔτε ἀσσον ἐλθεῖν** οὔτε νὰ τὴν πλησιάσῃ κανεὶς (**ἀσσον**, συγκρ. τοῦ **ἄγχι**=πλησίου). — **ἄπλητον** πρᾶγμα ἀπροσπέλαστον. — **ἀμείλιχος** ἄγριος. — **ἀποθύμιος** ἀποκρουστικός. — **ἀτρεμῆς** ἀκίνητος. — **ἀπήμων** ἀβλαβής. — **βαρύκτυπος** βαρύβροντος, θορυβώδης. — **φορευμένη**, τοῦ **φέρομαι** φέρομαι ἐδῶ καὶ ἔκει.

Στ. 27 - 38. χαιτέεσσα ἡ ἔχουσα πλουσίαν χαίτην. — **γείνομαι** γεννῶμαι: **ἔγεινάμην** ἐγέννησα (ἐνεργ.). — **δούλια** ἔργα ἐπίπονοι ἐργασίαι (βαρείες δουλιές). — **δύη** δυστυχία, στενοχωρία. — **πειρέπω** ἀποφεύγω. — **ἡ μύλη** ὁ μύλος, χειρόμυλος. — **ἄρειεν**, εὔκτ. τοῦ αἰρω. — **λοῦται** ἄπο = **ἄπολοῦται**. **ἄπολοῦμαι** ρύπον λούμοι καλὰ (καθαρίζω ἐντελῶς κάθιτε λέραν ἀπ' ἐπάνω μου). — **φορῶ** φέρω, ἔχω. — **χαίτη βαθεῖα**, ἐδῶ = πλουσία κόμη, ἄφθονα μαλλιά. — **ἄνθεμον** ἄνθος, λουλούδι. — **σκιάζομαι** καλύπτομαι, στεφανώνομαι. — **ῶν = οὖν** ὅντως, ἀληθῶς. — **τύραννος** βασιλεύς. — **σκηπτοῦχος** ἄρχων, μεγιστάν. — **τοιούτοις** (τρόποις) διὰ τὴν τοιαύτην φιλαρέσκειαν. — **ἀγλαΐζομαι** καμαρώνω.

Στ. 39 - 45. τὴν ταύτην. — **λαβών**, ἐνν. ὡς σύζυγον. — **οῖος μόνος**. — **μῶμος** μομφή, κατηγορία. — **προσιζάνει** ἀρμόζει. — **κάπαέξεται** (καὶ + ἐπαέξεται) αὐξάνει, προάγεται. — **βίος**, δῆλ. ἐν τῷ οἴκῳ. — **φιλεῦντι = φιλοῦντι**. — **ὁ πόσις** (γεν. **πόσιος**, δοτ. **πόσει** καὶ ἵων. **πόσι**) ὁ σύζυγος. — **δόνομάκλυτος** ἔξακουστός. — **ἀριπρεπῆς** περίβλεπτος. — **ἀμφιδέδρομεν** (ώς, ἐνεστ.) περιβάλλει.

β) Τὸ σατιρικὸν τοῦτο ποίημα, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ποιήματα τοῦ τοιούτου εἴδους, δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ περιπατῇ, διὰ νὰ ίκανοποιήσῃ ἀπλῶς τὴν σκωπτικὴν διάθεσιν τοῦ ποιητοῦ, ὅλλα θέλει νὰ ὑποδείξῃ τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὄποια πρέπει ν' ἀποφεύγουνται αἱ γυναῖκες. "Αλλωστε καταλήγει ἔξυμνων τὴν καλὴν γυναικα, τὴν ὄποιαν παραβάλλει πρὸς μέλισσαν. Χάριν ἀστεῖσμοῦ καὶ αἱ γυναῖκες ἔψαλλον ὑπὸ τὸ ἴδιον πνεῦμα σκωπτικὰ ἄσματα ἐναντίον τῶν ἀνδρῶν, «τὰ ἐξ ἀμάξης» καλούμενα. — Πιθανῶς τὸ ποίημα τοῦ Σημωνίδου εἶναι ἀπάντησις εἰς ἔκεῖνα.

—Ποῖος δὲ **χαρακτήρ** τῆς ποιήσεως τοῦ Σημωνίδον; 'Η ὁ περιβολὴ τὴν σάτιραν ἐπιτρέπεται; μέχρι ποίου βαθμοῦ; καὶ ποῦ ἀποβλέπει; Συγκρίνατε μὲν σατιρικὰ ποιήματα νέων Ἑλλήνων ποιητῶν (Λασκαράτου, Σουρῆ κ.ἄ.).

Γ'. ΜΕΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΑΛΚΑΙΟΣ

‘Ο Ἀλκαῖος ἐκ Μυτιλήνης τῆς Λέσβου (ἀκμάσας περὶ τὸ 610 π.Χ.) ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν μερίδα τῆς πατρίδος του καὶ ἡγωνίσθη μετὰ πάθους ἐναντίον τῆς ὑπὸ τοῦ δήμου ἐγκατασταθείσης τυραννίδος τοῦ Μελάγχρου καὶ τοῦ διαδόχου Μυρσίλου. Ἐλλὰ καὶ τὸν ἀναλαβόντα τὴν ἀρχὴν βραδύτερον μετριοπαθῇ τύραννον Πιττακόν, ἔνα τῶν ἐπτὰ σοφῶν, ἐπολέμησε σφοδρῶς. Ἀποπειραθεὶς δὲ νὰ καταλύσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ δήμου καὶ ἀποτυχών ἀναγκάζεται νὰ ἐκπατρισθῇ καὶ νὰ ζήσῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη περιφερόμενος εἰς τὴν ξένην. Περὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, τυχών γενναιοψύχου ἀμνηστείας ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Πιττακοῦ.

Ἐγράψε ποίηματα ποικίλου περιεχομένου, στασιωτικά (δηλ. πολιτικά), συμποτικά, ἐρωτικά καὶ διαφόρους ύμνους. Τὸν ποιητὴν τοῦτον ἐμιμήθησαν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἰταλίας, ἵδιως ὁ Ὁράτιος.

Ἄτυχῶς ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ἀλκαίου μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Διάλεκτος αὐτοῦ εἶναι ἡ αἰολική.

54 (1) Ἡ αἴθουσα τῶν ὅπλων.

α) μαρμαίρω ἀπαστράπτω.—παῖσα πᾶσα.—στέγα αἰθουσα.—κυνίη (= κυνέη) περικεφαλαία.—κάτ = κατὰ (εἰς τὸ νεύοισιν).—τᾶν (= τῶν, ὧν) κατύπερθεν ἄνωθεν, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν ὅποιών.—ἴπιοι λόφοι λόφοι (φοῦντες) ἀπὸ οὐράνῳ (ἢ χαίτην) ἕππων.—νεύοισιν (-ουσιν): κατα-νεύουσιν, κλίνουν πρὸς τὰ κάτω.—ἀγάλματα κοσμήματα (διὰ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνδρῶν).—χάλκιαι δὲ λάμπραι κνάμιδες = χαλκαῖ δὲ λαμπραὶ κνημῖδες (περικνημῖδες).—κρύπτοισιν πασσάλοις = κρύπτουσι πασσάλους (εἶναι τοποθετημέναι γύρω ἀπὸ ξύλινα καρφιά ἐμπεπτηγμένα εἰς τοὺς τοίχους}; εἰς τὴν αἰολικὴν τὸ οἱ ἀντὶ ου.—τὸ ἄρκοις ἀμυντήριον (ἄρκεω = ἀποκρούω).—ἰσχύρω (γεν.).—ἰσχυροῦ.—βέλευς (γενικὴ αἰολ.).—βέλος βλῆμα.—νέω λίνω (γεν. τῆς ὅλης) ἀπὸ νέον λινὸν ὄφασμα.—κοίλος κοίλος.

—κατ(ά)...βεβλημέναι τοποθετημέναι κάτω.—πάρ = παρά.—ζώμα βραχεῖα περισκελίς.—δύκυπασσις μικρός χιτωνίσκος.—τῶν τούτων (τῶν προειρημένων).—ἐπειδή πρώτιστα ἀφοῦ τώρα πλέον.—ὑπὸ ἔσταμεν, ὑπέστημεν ἀνελάβομεν.—ἔργον τόδε τοῦτον τὸν ἀγῶνα.

β) Τὸ ποίημα ἐγράφη εἰς τὰς παραμονὰς ἀγῶνος, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ τελευταίου στίχου. Πρόκειται ἡ περὶ τοῦ πολέμου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ Σιγείου ἡ περὶ ἐτοιμαζομένου κινήματος πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ Μυρσίλου. Ὁ πωσδήποτε, ἐπικειμένου τοῦ ἀγῶνος, ὁ ποιητὴς εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν δηλων του, διὰ νὰ τὰ ἀναλάβῃ. Εἰσερχόμενος δέ, ἵσταται πρὸς στιγμήν, τὰ παρατηρεῖ μὲν ὑπερηφάνειαν καὶ τὰ περιγράφει.

Στ. 6. Χαλκίδικαι· ἐκ Χαλκίδος, ὅπου ἐγίνετο κατεργασία τῶν μετάλλων καὶ δὴ τοῦ χαλκοῦ, δρυττομένου ἐκ τῶν παρὰ τὴν πόλιν χαλκωρυχείων, ἔξ οὖ λέγεται, ὅτι ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα ἡ πόλις.

—Προσέξατε τὴν ζωηρότητα τῆς περιγραφῆς καὶ τὰ κομματικὰ ἐπίθετα.

55 (2). ‘Η πόλις ἐν τρικυμίᾳ.

α) ἀσυνέτημι = ἀσυνετῶ δὲν ἐννοῶ.—στάσις ἐμφύλιος πόλεμος, ἐδῶ κατὰ μεταφορὰν = ἡ ταραχή, τὸ ἀνακάτωμα (τῶν ἀνέμων).—τὸ μὲν ἄλλο μὲν κῦμα.—ἄμμες ἡμεῖς.—δύν (= ἀν) ἀνά.—νᾶι=νηὶ (δοτ. τοῦ ναῦς).—φόρημαι = φοροῦμαι φέρομαι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.—μοχθέω ταλαιπωροῦμαι, ὑποφέρω. —χείμων τρικυμία.—πέρ = ἔχει περιέχει, σκεπάζει ὀλόγυρα.—δύντλος, τὸ ὄδωρ (τὸ εἰσρέον εἰς τὸ κῦτος τοῦ πλοίου).—ἰστοπέδα = ιστοπέδη ὀπὴ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῶν πλοίων, εἰς τὴν ὁποίαν χώνεται ἡ βάσις τοῦ ιστοῦ (κοιν. τρύπα τοῦ καταρτιοῦ).—λαΐφος τὸ ιστίον.—πάν = πᾶν.—ζάδηλος (διάδηλος) διάτρητος, τελείως σχισμένος.—ἡ λάκις (γεν. -ιδος) ἡ σχισμή.—κατ' αὐτὸ εἰς αὐτό.—χόλαισι (χάλαισι - χαλῶσι) ἔχουν χαλαρωθῆ. —ἄγκυλα τὸ σχοινὶ (διὰ τοῦ ὁποίου εἴναι δεμέναι ἐπὶ τοῦ ιστοῦ αἱ κεραῖαι).

β) ‘Ο ποιητὴς γράφει τὸ ποίημά του, καθ' ἥν στιγμὴν ἡ πόλις συνταράσσεται ὑπὸ τὸν τύραννον Μύρσιλον.

—Πῶς περιγράφει δ ποιητὴς τὴν τρικυμίαν ἐν τῇ θαλάσσῃ; Ποῖαι αἱ λεπτομέρειαι τῆς περιγραφῆς; Τὶ ὑπονοεῖ δ ποιητής;

56. (3). Χαιρεκακία.

α) μεθύσθην = μεθυσθήναι (ύποκμ. πάντας, δηλ. τοὺς ἔχθρους τῆς τυραννίδος). — τινὰ τινές, δηλ. οἱ μὴ εἰθισμένοι εἰς τὸ πίνειν. — καὶ πρὸς βίαν καὶ χωρὶς νὰ θέλουν, χωρὶς διάθεσιν (« καὶ μὲ τὸ στανιό »). — πώνειν πίνειν. — κάτθανε (= κατέθανε) ἀπέθανε.

β) Ὁ θάνατος τοῦ τυράννου Μυρσίλου καθιστᾷ τὸν Ἀλκαῖον ἔξαλλον ἐκ χαρᾶς. Εἰς τὸ ποίημα τοῦτο ἀντικατοπτρίζεται ὁ χαρακτήρ τοῦ ποιητοῦ.

57. (4). Καταπολέμησις τοῦ χειμῶνος.

α) ὕει βρέχει. — δρανος οὐρανός. — πεπάγαισι (πεπήγασι) ἔχουν παγώσει, ἔχουν κρυσταλλώσει. — ὕδάτων ῥόαι τὰ ρεῖθρα τῶν ὑδάτων (τὰ τρεχούμενα νερά). — κάβθαλλε κατάβαλλε (προστ.), καταπολέμησον. — ἐπὶ τίθεις (ἐπιτιθεῖς) ἐπιθέτων, θέτων ἐπὶ τῆς ἐστίας. — ἐν κέρναις (μτχ. ἐνεστ.) = ἐγκιρνᾶς ἀναμειγνύων (εἰς τὸν κρατῆρα). — μέλιχρος γλυκύς. — αὐτὰρ δέ. — ἡ κόρσα οἱ κρόταφοι, ἡ κεφαλή. — ἀμφιβαλών, περιβαλών, τοποθετήσας περί... — γνόφαλλον προσκεφάλαιον.

β) Τὸν οἶνον θεωρεῖ ὁ ποιητὴς ὡς θερμαντικὸν κατὰ τὸν χειμῶνα. Εἰς ἄλλους στίχους του τὸν δέχεται ὡς δροσιστικὸν κατὰ τὸ θέρος καὶ ὡς παυσίλυπον φάρμακον καθ' ὅλης τὰς ἐποχάς.

—Ποιος ὁ χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως τοῦ Ἀλκαίου; Ποῖοι οἱ αἰολικοὶ τύποι καὶ πῶς ἀποδίδονται εἰς τὴν ἀττικὴν διάλεκτον;

58. (5). Συμποσιακὸν ἀσμα.

α) λύχνος, πληθ. λύχνοι καὶ λύχνα, ἐδῶ συνεκδοχικῶς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ «λύχνων ἀφάς» = τὸ ἀναμμα τῶν λύχνων, τὴν ὡραν καθ' ἣν ἀνάπτονται οἱ λύχνοι, τὴν ἐσπέραν. — δόμμένω ἀναμένω (ὸν - μένω, ἀν - μένω || δόμμένω, ἀμμένω). — δάκτυλος ἐλαχίστη μονάς μήκους (0,018 μ.). — δάκτυλος ἀμέρα, «ἔνα δάκτυλο ἔχει ἀκόμα ἡ ἡμέρα μάκρος». — κάδ, κάτ=κατά. — κάδ ἀερρε (τιμῆσις), τοῦ ρ. καταέρρω=καταβιβάζω. — κυλίχνα (ἡ), κυλίχνη (κύλιξ) ποτήριον (κυλίχναις, ἡ κατάληξις αις τῆς αἰτ. πληθ. ἀντὶ αἰς). — ἀίτα ἀγαπητέ μου. — ποικίλος στολισμένος (μὲς σκαλίσματα, «πλουμιστός»). — υἱος=υἱός. — λαθικάδης (λαθικηδής) ὁ φέρων τὴν λήθην τῶν φροντίδων, παυσίλυπος (ἐκ θέμ. τοῦ

ρ. λανθάνω λαθ- καὶ κῆδος = φροντίς). — ἔγχει : ἐνν. οἶνον ἐντὸς τῶν κρατήρων (τὸ ἀ σύν δε τον δίδει ζωηρότητα). — κέρναις (κεραννύς) ἀναμειγνύων. — ἔνα καὶ δύο = ἔνα πρὸς δύο. — πλέαις (αἰτ. πληθ. ἀντὶ πλέας), προληπτ. κατηγορμ. : ὥστε πλέας εἶναι = ὥστε πληθῆναι ὥστε νὰ εἶναι πλήρεις. — καὶ κεφάλας κατὰ κεφαλῆς, μέχρι κεφαλῆς, μέχρι στεφάνης. — ἀ δ' ἐτέρα ἡ δὲ ἐτέρα. — ὠθήτω ἀντὶ ὠθεῖτω (έρμ. : τὸ δὲ ἐν ποτήριον ἃς διαδέχεται τὸ ἄλλο ὅνευ διακοπῆς).

β) Στ. 3. Σεμέλη· θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Κάδμου, μήτηρ τοῦ Διονύσου.

Σ Α Π Φ Ω

‘Η Σαπφώ (627 - 567 π.Χ.) ἐγεννήθη ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας εἰς τὴν Ἐρεστὸν τῆς Λέσβου καὶ ἦτο σύγχρονος τοῦ Ἀλκαίου. Τὸ λεσβιακὸν ὄνομά της ἦτο Ψάπφα. ’Εζησεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν Σικελίαν, ἐπιστρέψασα δὲ εἰς τὴν Λέσβον ἐγκατέστησεν εἰς τὸν οἰκόν της μουσικὴν καὶ ποιητικὴν σχολήν. Εἰς αὐτὴν ἐσύχναζον πολλαὶ νεάνιδες, μετὰ τῶν ὄποιων ἡ Σαπφώ συνεδέθη δι’ ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀγνῆς φιλίας.

‘Αλλ’ οἱ ἐλεύθεροι καὶ πνευματώδεις τρόποι τῆς καὶ αἱ ποιητικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς γυναικείας ψυχῆς τῆς ἔξενισαν τοὺς Ἰωνας καὶ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ δόποιοι ἀργότερον ἐπλασαν διαφόρους περὶ αὐτῆς θρύλους. ’Αναληθῶς ἐπίσης ἐλέχθη, ὅτι κατόπιν ἀτυχοῦς ἔρωτος πρὸς τὸν περικαλλῆ νεανίαν Φάωνα ἐκρημίσθη ἀπὸ τοὺς βράχους τῆς Λευκάδος. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Σαπφώ ἦτο σεβαστὴ εἰς τὴν πατρίδα τῆς καὶ ἔθαυμάσθη διὰ τὸ ποιητικὸν ἔργον τῆς. Οἱ ἀρχαῖοι θαυμασταὶ τῆς ὧνδυμασαν αὐτὴν « δεκάτην μοῦσαν », « Πιερίαν μέλισσαν » καὶ « Λεσβίαν ἀηδόνα ». Τὰ ποιήματα τῆς Σαπφοῦς ἥσαν ὕμνοι, ψδαι ἔρωτικῆς ὑποθέσεως καὶ ἐπιθαλάμια, ὅλα εἰς αἰολικὴν διάλεκτον.

59 (1). Ὁδὴ εἰς τὴν Ἀφροδίτην.

α) Στ. 1 - 4. ποικιλόθρονος ὁ καθήμενος εἰς πεποικιλμένον, εἰς καταστόλιστον θρόνον. — δολόπλοκος (δολοπλόκος) πανοῦργος. — λίσσομαι ἴκετεύω. — ἄσσα (ἢ ἄσση) στενοχωρία, θλῖψις. — δνία (ἀνία), λύπη, βάσανον — δαμνάω 1) δαμάζω, 2) καταπονῶ, καταθίβω.

Στ. 5 - 24. τυῖδ' (τῇδε) ἐδῶ. — αἴ ποτα (=εἴποτε) ἐὰν κάποτε, (ἐδῶ = ὅπως κάποτε). — ἀκτέρωτα (καὶ ἐτέρωτα) καὶ ἄλλοτε. — τᾶς ἔμας αὔδως (γεν.): ἡ αὔδω (τῆς αὔδως) αὔδη, φωνή. — ἀίοισα

(ἀλιουσα) ἀκούουσα.— πήλυι (τῆλε) ἀπὸ μακράν.— κλύω ἀκούω.— λίποισα = λιποῦσα.— ὑπασδεύξαισα ὑποζεύξασα.— ὄκνος (ὄκνος) ταχύς.— στροῦθος στρουθίον, σπουργίτης.— δίννεντες (δινοῦντες) κινοῦντες.— περὶ ὑπέρ, ὑπεράνω.— ὥρανος οὐρανός.— αἴψα ταχέως.— ἔξικοντο ἔφθασαν εἰς τὸ τέρμα των.— τὺν σύ.— μάκαιρα (θηλ. τοῦ μάκαρ) μακαρία, πανευδαιμών.— ἥρε' (ἥρεο), τοῦ ἔρωτῶ.— δττι δ', τι, τί ;— δηῦτε (δὴ αὗτε), δττι δηῦτε τί λοιπὸν πάλιν.— κώττι (καὶ δττι) καὶ τί ;— μαινόλας μαινόμενος, παράφορος.— Πείθω ἡ Πειθώ (ἡ θεραπαινὶς τῆς Ἀφροδίτης).— μαῖσαι· τὸ α' πρόσ. μαιμαι (μαίομαι) ζωηρῶς ἐπιθυμῶ.— ἐς σὰν φιλότατα (= φιλότητα) εἰς τὴν ἀγάπην σου.— ἀδικήω = ἀδικέω (ὁ).— καὶ γάρ καὶ βεβαίως. αἱ = εἱ (βλ. καὶ στ. 5).— διώξει θά τρέχῃ δπισθέν σου, θά σὲ ἀκολουθῇ.— θρίλει (φιλεῖ) ἀγαπᾷ.— καύκ = καὶ + οὔκ.

Στ. 26 - 28. λύω ἀπολυτρώνω (ἐκ γχαλεπῶν μεριμνῶν).— δσσα δσα.— μοι, δοτ. χρ.— τέλεσαι = τελέσαι (ἀπαρ. ἐκ τοῦ ίμέρρει), ὑποκ. ἐνν. σέ.— ίμέρρω (ίμείρω) = ποθῶ.— αύτα αύτή.

β) Ἡ φδὴ αύτη διεσώθη ὀλόκληρος ὑπὸ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσέως (τεχνογράφου καὶ ίστοριογράφου τοῦ α' π.Χ. αἰῶνος), ὁ δποτος περιέλαβεν αύτὴν εἰς τὸ « Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων » ἔργον του, ὃς δεῦγμα τέχνης καὶ ὑφους.

Στ. 2. δολόπλοκος· ώς ἐμπνέουσα δολοπλοκίας καὶ πλεκτάνας.

Στ. 10. στροῦθοι· τὰ στρουθία καὶ αἱ περιστεραὶ ήσαν ιερὰ πτηνὰ τῆς Ἀφροδίτης.

Στ. 18. Ἐδῶ ἡ ποιήτρια παρουσιάζει αύτὴν τὴν Ἀφροδίτην ὅμιλουσσαν· (διατὶ ἡ στροφὴ αύτη τοῦ λόγου ;)

60 (2) Ἡ ξενιτέμενη φίλη.

α) **Στ. 1 - 5.** ἀπу ἀπό, μακράν.— τυῖδε (τῇ δε) ἐδῶ.— νῶν νοῦν· τυῖδε νῶν ἔχοισα (ἡ ξενιτεμένη φίλη μας Ἀριγνώτα) κατευθύνουσα τὰς σκέψεις της πρὸς τὰ ἐδῶ.— ως (χρον.) ὅτε— πεδαζώω συζῶ· ώς πεδεζώμεν ὅταν ἔζούσαμε μαζί.— βεβάως βεβαίως, ἀσφαλῶς.— ἔχεν εἶχεν, ἔθεώρει.— ίκελος (καὶ εἰκελος) ὅμοιος· τὸ ίκέλαν κτηρυμ.— θέᾳ = θεᾶ (ἐκ τοῦ ίκέλαν) = ὅμοίαν πρὸς θεάν.— μόλπα (= μολπή) ἄσμα.— σᾶ δὲ μάλιστα ἔχαιρε μόλπα = εὕρισκε μεγίστην εὐχαρίστησιν εἰς τὸν ἴδικόν σου ἄσμα.

Στ. 6-11. νῦν δέ, ἀντίθεσις εἰς τὸ ὡς πεδεζώομεν.—έμπρέπομαι (έμπρέπω) διαπρέπω, ξεχωρίζω.—Λύδαι = Λυδαί, αἱ ἐκ τῆς Λυδίας.—περρέχω (περιέχω) ὑπερέχω.—ἐπίσχω (ἐπέχω) διευθύνω.—θάλασσαν ἐπ' ἀλμύραν ἐπὶ τὴν ἀλμυρὰν θάλασσαν.—ἴσως καὶ δομίως, ὅπως καὶ.—(ἐπι) πολυανθέμοις ἀρούραις (αἰτ. πληθ.) πρὸς τὰς ἀνθισμένας ἐκτάσεις τῆς ξηρᾶς.

Στ. 12-14. ἔέρσα δρόσος.—κάλα καλή, χαρίεσσα (κτυγρμ.).—κέχυται εἶναι χυμένη, διασκορπισμένη.—τεθάλαισι (τεθήλασι) θαλλουν.—κάπαλ (= καὶ ἄπαλα) ἀπαλά.—ἄνθρυσκον, φυτὸν φέρον ἄνθος σκιαδωτὸν (ὅμοιον πρὸς τὸν ἄνηθον), ἀγριόχορτον.—μελίλωτος, εἶδος εὐώδους τριφυλλίου.—ἄνθεμώδης πολυυανθής, ἀνθισμένος.

Στ. 15-17. ζαφοίταισι (ι) διαφοιτᾶ, περιφέρεται ἐδῶ (νοερῶς).—ἐπιμνάσθεισα ἐπιμνησθεῖσα.—ἄγανος πρῶτος, γλυκύς.—ἄγράνας 'Ατθίδος ἐπειδὴ ἐνεθυμήθη τὴν γλυκεῖαν φίλην τῆς 'Ατθίδα.—ἵμερος (=ίμερος) πόθος ἵμέρω λέπταν φρένα· μὲ πόθον εἰς τὴν λεπτήν, τὴν εὐαίσθητον ψυχήν της.—βόρηται (= βαρεῖται) καταπιέζεται ὑπὸ τοῦ βάρους.—τὸ κῆρ (κέαρ), γεν. κῆρος, καρδία.—ἄσα(η) ἀνία, θλῖψις.

Στ. 18-20. κῆθι ἐκεῖ.—ἔλθην (= ἔλθεῖν) ν' ἀπέλθωμεν.—ἄμμε (ἡ ἄμμι) ἥμιν, (εἰς τὸ βοῦς).—δξὺ δυνατά.—τὰ δὲ ἀλλ' αὐτὰ (δηλ. τὰς φωνὰς τῆς 'Αριγνώτας).—γαρύω (= γηρύω) φωνάζω, (ἡ γῆρας = ἡ φωνή). οὐ γαρύει νῶν δὲν φωνάζει, δὲν διαβιβάζει εἰς ἥμᾶς.—νύξ πολύως ἡ πολύωτος νύξ, ἡ νύξ μὲ τὰ πολλὰ ὡτα, (ἡ ὁποία λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης σιγῆς ἀκούει τὰ πάντα).—δι' ἀλος (= δι' ἀλός), διὰ τῆς θαλάσσης, μέσω τῆς θαλάσσης.—

β) 'Η μαθήτρια τῆς Σαπφοῦς 'Αριγνώτα νυμφευθεῖσα ἐν Σάρδεσιν αἰσθάνεται λύπην διὰ τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τὰς φίλας της. Τὰ συναισθήματα αὐτὰ τῆς 'Αριγνώτας διερμηνεύει ἡ Σαπφώ ἀπευθυνομένη διὰ τοῦ ποιήματος τούτου πρὸς τὴν μαθήτριαν καὶ φίλην τῆς 'Ατθίδα.

Τὸ ποίημα δὲν διεσώθη δλόκληρον. 'Ελλείπει ἡ α' στροφή, μέρος τῆς β' καὶ τὸ τέλος. Παρὰ τοῦτο τὸ ἀπόσπασμα εἶναι ἀξιολογώτατον.

61 (3). Εἰς γυναῖκα ἄμουσον.

α) κατθάνοισα (καταθανοῦσα) ὅταν ἀποθάνῃς.—κείσεαι θὰ κεῖσαι, θὰ εἶσαι μέσα εἰς τὸν τάφον σου.—οὐδέ ποτα καὶ ποτὲ δέν.—μναμοσύνα σέθεν ἔσσετ = θὰ μνημονεύεται τὸ ὄνομά σου.—οὐδ'

ἔρος (**σέθεν** **ἔσσεται**) οὗτε θὰ σὲ ποθῇ κανεὶς (θὰ σὲ ἀναζητῇ).—**πεδέχω** μετέχω.—**ἀφάνης** ἀφανής, ἄσημος.—**κήν** = **καὶ ἐν**.—**πεδ'** (**ά**), αἰολ. καὶ δωρ.: = μετά.—**ἄμαυρος** (**άμαυρὸς**) σκοτεινὸς, ἄδοξος.—**ἐκ-** **πεποταμένα** ὅταν ἀποθάνης (τοῦ ἔκποτάομαι) πετῶ **ἔξω**. ἔδω ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία πετῷ **ἔξω** τοῦ σώματος.

β) Στ. 3. Τὰ ρόδα τῆς Πιερίας • ἐννοεῖ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ποίησιν (ἀντὸν ομασία). τὰ ρόδα ἐθεωροῦντο ἀγαπητὰ ἄνθη τῶν Μουσῶν, αἱ ὁποῖαι ἐλατρεύοντο ἐν Πιερίᾳ (βλ. 11 (3), στ. 2 «**Μούσαι Πιερίδες**»).

—Διατὶ ἐκδηλοὶ τοιαύτην ἀποστροφὴν ἡ Σαπφὼ πρὸς τὴν ἀπειρόκαλον καὶ ἀμούσον γυναικα; Πῶς ἐκφράζει τὴν ἀποστροφὴν τῆς αὐτῆν;

62 (4) Εἰς ὡραίαν κόρην ἀκόμη ἀνύπανδρον.

οἰον ὅπως. — γλυκύμαλον γλυκύμηλον. — **ἐρεύθομαι** κοκκινίζω, γίνομαι κόκκινος (**ἔρευθος** — **ἐρύθημα**, κοκκινάδα). — **Ὡσδος** (**ἀρσ.**) = κλάδος: **ἄκρω** ἐπ' **Ὡσδω** ὑψηλὰ εἰς τὴν ἄκραν τῶν κλάδων. — **μαλοδρόπτης** (**μῆλα δρέπω**) οἱ κόπτοντες τὰ μῆλα (οἱ μηλοτρυγγηταί). — **οὐ μάν** καὶ ὄμως δὲν (**σχῆμα ἐπαρθάσιον**). — **ἐπίκεσθαι** (**ἐφικέσθαι**) νὰ τὸ φθάσουν.

63 (5). «**Ὑπεροχή**».

α) ἀστερες ἀστέρες. — **κάλα** καλή, ὡραία. — **σελάννα** σελήνη. — **ἄψ** ἀντὶ αἴψα **ἀμέσως**. — **ἀπυκρύπτοισι** ἀποκρύπτουσι. — **φάεννον** **εἶδος** (**φαεινὸν εἶδος**) λαμπρὰ μορφή. — **ὅπποτα** λάμπη ὅπόταν λάμπῃ. — **πλήθοισα** (= **πλήθουσα**) πλήρης (**ὅλογιομη**). — **ἐπὶ** γᾶν **παῖσαν** εἰς δλην τὴν γῆν. — **ἀργυρέα** **ἀργυρόχρους** (**ἀργυρόχρωμη**).

β) Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο, ὡς καὶ τὸ κατωτέρω, δεικνύει πόσον μεγάλην ἀπήχησιν εἶχεν ἡ φύσις εἰς τὴν εὐαίσθητον ψυχὴν τῆς Σαπφοῦς. "Αλλο ὄμως νόημα λαμβάνει τὸ ποίημα, ἀν θεωρηθῆ ὡς ἀλληγορικὴ ἔκφρασις τῆς ὑπεροχῆς τῆς μαθητρίας της Ἀριγνώτας ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας γυναικας τῆς πατρίδος της.

64 (6). **‘Ρέμβη.**

ἀμφὶ τριγύρω. — **ἴψιθεν** (= **ὑψόθεν**) ἔνωθεν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. — **κελάδει** κελαδεῖ. — **Ὡσδος**, **ஓσδος** ἀντὶ **ஓζος** κλάδος, κλῶνος. — **μάλινος**, μήλινος τῆς μηλέας. — **αἰθυσσόμενος** (τοῦ ρ. **αἰθύσσομαι**) σειόμενος. — **κῶμα** (**τὸ**) = 1) λήθαργος, «**ἀποκάρωμα**», 2) **ρέμβη**,

δινειροπόλησις.—καταρρεῖ— καταρρέει, ρέει πρὸς τὰ κάτω.

65 (7). **Γαμβρὸς** (ἐπιθαλάμιον, ἀπόσπασμα).

α) **Ὕψοι καὶ ἔψοι**, αἰολ. ἀντὶ **Ὕψοι** ὑψηλά.— μέλαθρον ὑπέρθυρον ἢ ὄροφή.—**ἀέρρω** (**ἀείρω**, **αἴρω**) ὑψώνω, σηκώνω.— **τέκτων** ξυλουργός, οἰκοδόμος.— **ἴσσος** **ἴσος**.—**Ἄρευι** = "Αρει.— **ἄνδρος** ἀνδρός.—**μεγάλω** μεγάλου, μεγαλοσώμου.

β) Τὰ ἐπιθαλάμια ἡσαν γαμήλια φύσματα, τὰ ὅποῖα ἐψάλλοντο κυρίως ὅταν ἡ νύμφη ὠδηγεῖτο ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ εἰς τὸν νυμφικὸν θάλασμον. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ὠδηγεῖτο ἡ νύμφη ἐκ τῆς οἰκίας της εἰς τὴν τοῦ γαμβροῦ, ἐψάλλοντο καθ' ὅδὸν γαμήλια φύσματα (ὑμέναιοι), ὅπως καὶ σήμερον γίνεται εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος.

Ὑμήναος **Ὑμέναιος**, ὁ θεὸς τοῦ γάμου. **Ὑμήναον** ἐνν. μέλπετε: ἡ λέξις αὕτη ἐπανελαμβάνετο εἰς τὰ ἐπιθαλάμια μια αἴσθησις τοῦ γαμβροῦ, καὶ ἐψάλλετο ὑπὸ χοροῦ. Ο χορὸς ἦτο διηρημένος εἰς δύο τμήματα, ἀτινα ἔψαλλον ἐναλλάξ ἀνὰ ἓνα στίχον ἢ ἀνὰ μίαν στροφήν. Τὴν ἐπιφώνησιν **Ὑμήναον** ἔψαλλον καὶ τὰ δύο τμήματα (ἡμιχόρια) μαζί.

Ἡ Σαπφὼ παρουσιάζει μετά τινος φιλοπαίγμονος διαθέσεως τὸ ἀνάστημα γαμβροῦ, καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται οὗτος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν διηγῶν τὴν νύμφην.

66 (8). **Ο Θυρωρὸς** (ἐπιθαλάμιον ἀπόσπασμα).

α) **Θυρώρῳ** = θυρωρῷ.—**ἐπιτορόγυιος** (ἐπτὰ + ὄργυια) ὁ ἔχων μῆκος ἐπτὰ ὄργυιῶν.— **σάμβαλον** σάνδαλον, ὑπόδημα.— **πεντεβόητα** ἢ **πεμπεβόητα** ἐκ πέντε δερμάτων βοείων.—**πίσυγγος** ὑποδηματοποιός.—**ἔξεπόνασαν** (= **ἔξεπόνησαν**) κατεσκεύασαν.

β) Καὶ εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἡ Σαπφὼ μετά τινος εὐθύμου διαθέσεως μᾶς παρουσιάζει τὸν θυρωρὸν τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ.

— *Ποῖος ὁ χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως τῆς Σαπφοῦς;*

A N A K R E O N

Ο **Ἀνακρέων** ἐγεννήθη εἰς τὴν Τέων, πόλιν τῆς Λυδίας ἔναντι τῆς Σάμου, ἀγνωστον ἀκριβῶς πότε. Ἡτο δμως ἀνήρ ἥδη, ὅτε τὸ 540

π.Χ. ἔγκατέλειψε τὴν πατρίδα του κατόπιν τῆς ὑποταγῆς της εἰς τοὺς Πέρσας ἐπὶ Κύρου τοῦ μεγάλου. Κατέφυγε τότε εἰς τὰ "Αβδηρα τῆς Θράκης, ἀποικίαν τῶν Τηίων. Ἐκεῖθεν προσκληθεὶς ἀλληλοιδιαδόχως διέτριψεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὰς αὐλὰς τῶν τυράννων Πολυκράτους τῆς Σάμου, τῶν Πεισιστρατίδῶν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν Ἀλευαδῶν τῆς Θεσσαλίας. Ἀπέθανεν εἰς βαθὺ γῆρας ἄγρωστον ποιό.

Συνέθεσεν εἰς ποικίλα μέτρα ποιήματα ἔρωτικὰ καὶ συμπόσιακὰ ἀποτελοῦντα πέντε βιβλία, ἐκ τῶν δύοιων σώζονται μόνον ἀποσπάσματα. Τὰ ποιήματα τοῦ Ἀνακρέοντος εἶχον γίνει δημοτικώτατα καὶ ἀπέκτησαν βραδύτερον πολλοὺς μιμητάς, οἱ δύοιοι ἔγραψαν τὰ λεγόμενα «ἀνακρεόντεια» ἄσματα.

67¹⁾. Παραγγελίαι διὰ τὸ συμπόσιον.

α) **Στ. 1 - 6.** ἄγε δή, παρακελ.—κελέβῃ (ἡ), μέγα ποτήριον (εἴδος κανάτας).—ἡ ἀμυστις (πόσις) τὸ νὰ πίνη κανεὶς χωρὶς νὰ κλείη τὸ στόμα, ἀπνευστή, μονοροῦφι (ἐκ τοῦ α στερητ. καὶ μύω = κλείω).—προπίνω πίνω πρῶτος.—τὰ μέν...τά... δ' ἀφ' ἐνὸς μέν, ἀφ' ἔτερου δέ.—ἔγχεας (μετοχ. ἀρ. τοῦ ἔγχεω) ἐνν. εἰς τὴν κελέβην.—κύαθος ποτήριον (διὰ τοῦ δύοιου ἥγντοιν τὸν οἶνον ἐκ τοῦ κρατῆρος).—ἀνυβρίστως νηφαλίως, εὐπρεπῶς.—ἀνὰ... βασσαρήσω: ἀναβασσαρέω εὐθυμῶ («μπαίνω στὸ κέφι»).—δῆντε == δή αὗτε πάλιν δέ.

Στ. 7 - 11. οὕτω (μὲν οὔσ.) μὲ τόσον...—ἀλαλητὸς ἀλαληγμός.—μηκέτι... μελετῶμεν ἀς μὴ γυμναζώμεθα πλέον, ἀς μὴ κάρυνωμεν γυμνάσια (σκυθικῆς οἰνοποσίας).—παρ' οἴνῳ εἰς τὸ συμπόσιον.—ἀλλὰ ὑποπίπνοντες πίνοντες μετρίως («κουτσοπίπνοντας»).—ἐν καλοῖς ὕμνοις ἀνάμεσα σ' ὠραίους ὕμνους, (ψάλοντες ὠραίους ὕμνους).

β) **Στ. 3 - 4.** Διὰ τὰς ἀναλογίας τῆς ἀναμείξεως τοῦ οἴνου βλ. Ξενοφάνους «Συμπόσιον» στ. 4, σελ. 96.

Στ. 6. βασσαρέω (εὐθυμῶ), ἐκ τοῦ δύνοματος **Βασσαρεύς**, ὅπως ἐλέγετο ὁ Διόνυσος ὑπὸ τῶν Θρακῶν.

Στ. 9. **Σκυθικὴ πόσις.** οἱ Σκύθαι ἐφημίζοντο διὰ τὴν ἄμετρον οἰνοποσίαν: ἐπινον οἶνον ἄκρατον.

Στ. 10 - 11. **καλοῖς ἐν ὕμνοις.** πρβλ. τὸ «εὐφήμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις» τοῦ Ξενοφάνους εἰς «Συμπόσιον» σελ. 26, στ. 14.

68 (2). Στεναγμοὶ γήρατος.

α) πολιός ὑπόλευκος.—τὸ κάρη ἡ τὸ κάρα (γεν. τοῦ καρήστος καὶ κάρητος ἡ κεφαλή· ἐδῶ = ἡ κόμη, τὰ μαλλιά (μετωνυμία).—πάρα (έστι) = πάρεστι.—γλυκεροῦ κλπ. ἡ σειρά: ούκέτι λέλειπται πολλὸς χρόνος γλυκεροῦ βιότου.—ἀνασταλύζω ἀναστενάζω.—θαμὰ συχνά.—μυχὸς Ἀίδεω τὰ βάθη τοῦ "Ἀδου.—ἀργαλέος φρικτός, πικρός.—έτοιμόν (έστι) εἶναι ὥρισμένον, ὑπερβέβαιον.

β) Τάρταρος οὗτος ἥτο κατὰ τὴν ἀρχαίαν πίστιν σκοτεινὸς καὶ φοβερὸς τόπος ὑπὸ τὸν "Ἀδην, εἰς βάθος τόσον, ὅση ἡ ἀπόστασις τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς.

69 (3). Γεροντικὰ παράπονα.

α) σφαιρη πορφυρῆ, δοτ. ὀργ. εἰς τὸ βάλλων: «κτυπώντας με μὲ σφαῖρα πορφυρή».—δηῦτε (= δὴ αὗτε) ἵδοι πάλιν, πάλιν λοιπόν.—νεᾶνις, νεῆνις || νῆνις νῆνις δοτ. νῆνι = νεάνιδι (εἰς τὸ συμπαίζειν).—ποικιλοσάμβαλος ποικιλοσάνδαλος, ἡ φοροῦσα σανδάλια πεποικιλμένα («πλουμιστά»).—ἔστιν γάρ... εἶναι δὰ (παρενθετικῶς).—εὔκτιτος ἔχων (ἔχουσα) ὥραιας οἰκοδομάς.—καταμέμφομαι ψέγω, «περιγελῶ».—χάσκω (ώς καὶ ἡ σημερινὴ σημασία του): προσβλέπω μὲ ἀνοικτὸν στόμα.—πρὸς ἄλλην, ἐνν. κόμην (πρὸς ἄλλον τινά.)

β) Στ. 1. σφαιρη πορφυρῆ· ὅπλα τοῦ Ἐρωτος εἶναι κυρίως τὸ τόξον καὶ τὰ βέλη, δι' ᾧ ἔπληττεν ἔκεινον, εἰς τὸν ὅποῖον ἤθελε νὰ ἐμβάλῃ σφοδρὸν ἔρωτα. Πλὴν τούτων εἴχε καὶ σφαῖραν (τόπι), διὰ τῆς ὁποίας ἔπληττεν ἔκεινον, τὸν ὅποῖον ἤθελεν ἀπλῶς νὰ ἐμβάλῃ εἰς πειρασμόν.

Στ. 5. ἀπ' εὔκτιτου Λέσβου· διὰ τούτων χαριεντιζόμενος ὑπονοεῖ, ὅτι δὲν τὸν καταδέχεται ἡ νεᾶνις ως ἐπαρχιώτην, «πρωτευουσιάνα αὐτῇ».

Στ. 7. καταμέμφεται· ἡ νεᾶνις τὸν περιπαίζει διὰ τὴν λευκὴν κόμην του. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι αἱ γυναῖκες τῆς ἀρχ. Λέσβου ἦσαν κειραφετημέναι, ἔξ οὖ καὶ ἡ ἐλευθεριότης τῆς νεάνιδος.

—Ποῖος ὁ χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως τοῦ Ἀνακρέοντος; Κατὰ τὸ δμοιάζει ὁ "Ιων Ἀλκαῖος πρὸς τὸν Αἰολεῖς λυρικούς;

Δ'. ΧΟΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΣ

‘Ο Τέρπανδρος (680 - 620 π.Χ.) είναι ο ἀρχαιότατος τῶν Λεσβίων χορικῶν ποιητῶν. Ἐδοξάσθη κυρίως ὡς μουσικός, διότι ποικιλοτρόπως προήγαγε τὴν μουσικὴν τέχνην καὶ συνεκέντρωσε τὰς διεσπαρμένας μελωδίας, ὃσαι ἐποιήθησαν ὑπὸ τῆς φυσικῆς κλίσεως τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ἐρρύθμισε κατὰ τεχνικοὺς κανόνας. Ἀλλὰ καὶ ἡ ποίησις αὐτοῦ φαίνεται, ὅτι δὲν ἐστερεῖτο ἀξίας, ὡς μαρτυροῦν τὰ ὄλιγα διασωθέντα ἀποσπάσματα τῶν ποιημάτων του.

. 70. Ἀποσπάσματα Τερπάνδρου.

’Απ. 1. α) ἀρχὰ ἀρχή, ἔναρξις (διότι ἀπὸ τοῦ ὄνόματος τοῦ Διὸς ἔλοι οἱ ποιηταὶ ἥρχζον τὰ ποιήματά των, ἕξ οὖ καὶ τὸ «ἀπὸ Διὸς ἀρχεσθαι»).—**ἄγητωρ** ἡγήτωρ· είναι φανερὸν ὅτι τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἦτο προσίμιον μακροτέρου ἄσματος.

β) Στίχοι διλοσπόνδειοι. Τούτους μετεχειρίζοντο οἱ “Ελληνες λυρικοὶ κατὰ τὰς σπονδάς.

’Απ. 2. α) ἔνθα ὅπου.—**αἰχμὰ** ἡ αἰχμή, τὸ δόρυ (τὸ πολεμικὸν πνεῦμα.).—**μῶσα** μοῦσα.—**λιγὺς** (λίγεια, λιγὺ) καλλίφωνος.—**δίκα (-η)** δικαιοσύνη.—**εὐρυάγυια** ἡ ἔχουσα εὐρείας ἀγυιάς, ἡ ἀποφεύγουσα τὰς σκολιοδρομίας, εὐθύδικος.—**ἐπιτάρροθος** ἀρωγός, βοηθός.

β) Διὰ τοῦ ἀποσπ. τούτου ὑμνεῖ τὴν Σπάρτην, ὅπου ἤκμαζε τὸ πολεμικὸν πνεῦμα (**“αἰχμά”**).

’Απ. 3. α) **σοὶ** (κελαδήσομεν) πρὸς τιμήν σου.—**ἀποστέρξαντες** ἀφήσαντες, ἀπορρίψαντες.—**τετράγηρυν** ἀσιδάν τὴν διὰ τετραχόρδου λύρας μουσικὴν.—**ἐπτάτονος** ἐπτάχορδος, ἐπτάφωνος.

β) ‘Ο Τέρπανδρος ἐτελειοποίησε τὴν κιθάραν καὶ ηὕξησε τὰς χορδὰς αὐτῆς ἀπὸ 4 εἰς 7. Διὰ τοῦτο λέγει ὅτι θὰ ψάλῃ διὰ τῆς «ἐπτατόνου φόρμιγγος».

ΑΛΚΜΑΝ

‘Ο Αλκμάν ἤκμασε περὶ τὸ 620 π.Χ. Ἡτο Λυδὸς ἐκ Σάρδεων, ἀλλ’ αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Κιμμερίων (βλ. Καλλίνον) ἐπωλήθη ὡς δοῦλος

εἰς τὴν Σπάρτην, ὅπου διακριθεὶς διὰ τὴν μουσικήν του ἵκανότητα ἀπηλευθερώθη καὶ ἐπωνομάσθη Λάκων. Προήγαγε τὴν μουσικήν καὶ πρῶτος διεμόρφωσεν εἰς τὴν χορικήν ποίησιν τὰς στροφὰς ἀντὶ τῶν ἀπλῶν στίχων. "Ἐγραψε πολλὰ ποιήματα, μεταξὺ τῶν δύοιων ἐφημίζοντο τὰ λεγόμενα παρθένεις, ἤτοι ἄσματα ἀδόμενα εἰς ἑορτάς, ιδίᾳ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅποιος παρθένων διηρημένου εἰς δύο ἡμιχόρια.

'Ἐκ τῶν ἔργων του μόγον ἐλάχιστα ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Δύο ἐκ τούτων εἶναι τὰ κατωτέρω.

71 (1). Νυκτερινὴ ἡρεμία.

α) εῦδω (καθεύδω) κοιμῶμαι, ἡσυχάζω.—ἡ φάραγξ τὸ φαράγγι. δ πρῶν (πληθ. οἱ πρόωνες ἢ πρῶνες) προεξοχὴ ὅρους, βρύχος.—φῦλα αἱ φυλαὶ (φῦλά θ' ἔρπετὰ καὶ τὰ ποικίλα εἰδὴ τῶν ἔρπετῶν).—τόσσα δσα.—δρεσκῶσις δρεσκίβιος.—κνώδαλον ἀγρίμι (ἐδῶ=θαλάσσιον ζῶον, κῆτος).—βένθος βάθος.—πορφύρεος ταραχώδης, σκοτεινός.—τανυπτέρυξ (τανυσίπτερος) ὁ ἔχων μακρὰς πτέρυγας, μακρόπτερος.

β) Ὁ ποιητὴς δίδει ἐδῶ ὥραίαν εἰ κ ν α τῆς κοιμωμένης φύσεως.
Αναλύσατε τὴν εἰκόνα εἰς τὰ στοιχεῖα της. (Πρβλ. Σολωμοῦ «Γαλήνη»).

72 (2). Τὸ γῆρας.

α) οὐ μ' ἔτι..., ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: οὐκέτι γυῖα δύναται φέρειν με=δὲν μὲ βαστοῦν τὰ γόνατά μου πιά· γυῖα τὰ μέλη τοῦ σώματος, κυρ. οἱ πόδες.—μελίγαρυς, μελίγηρυς (μέλι-γῆρυς= φωνή, λαλιά) μελίφωνος, γλυκύφωνος.—ἱμερόφωνος (συνών. τοῦ προηγουμένου) ὁ ἔχων θελτικὴν φωνήν, «γλυκόλαλος».—βάλε (εὔχετικὸν μάριον) εἴθε, μακάρι.—κηρύλος είδος θαλασσίου πτηγοῦ, τοῦ γένους τῶν ἀλκυονιδῶν, κυρίως δὲ ἡ ἄρρην ἀλκυών, (κοινῶς: ψαροφάγος, βασιλοπούλι).—δστε=δσ δ ὄποιος.—ἄνθος κύματος ἀφρός τοῦ κύματος.—νηδεής (στερ. μόρ. νή καὶ δέος) ἄφοβος.—ἡτορ καρδία.—ἀλιπόρεφυρος ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τῆς θαλασσίας πορφύρας ἢ ὁ ἔχων χρῶμα κυανοῦν καὶ πορφυροῦν (γαλαζοκόκκινο).—εἴαρος ἔαρος.—

β) Τὸ ἄσμα εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων παρθενείων. (Βλ. ἀνωτέρω εἰς βιογραφ. Ἀλκμάνος). Ἐδῶ δ' Ἀλκμάν, ὃς ἀρχηγὸς τοῦ χοροῦ (χορηγὸς), μονῳδῶν ἀπευθύνεται πρὸς τὸν χορὸν τῶν παρθένων καὶ διμιλεῖ δι' ἔαυτὸν παραπονούμενος διὰ τὰ γηρατεῖά του.

Στ. 4. νηδεὲς ἡτορ ἔχων. 'Ο κηρύλος δὲν φοβεῖται τὰ γηρατεῖα, διότι, σταν γηράσῃ καὶ δὲν δύναται νὰ πετᾷ, φέρεται κατὰ τὰς ἀποδημίας (ώς λέγει ἡ παράδοσις) ἐπὶ τῶν πτερύγων τῶν θηλειῶν.— **εἴαρος** δρνις οἱ κηρύλοι, ὅπως καὶ αἱ χελιδόνες, εἰναι προάγγελοι τῆς ἀνοίξεως.

ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΣ

'Ο Στησίχορος (640 - 555 π.Χ.) ὠνομάζετο Τεισίας καὶ κατήγετο ἐκ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Κατῆλθεν εἰς Ἰμέραν τῆς Σικελίας, ὅπου ἐπωνομάσθη Στησίχορος ὁ Ἰμεραῖος. Συνέθεσε ποιήματα ποικίλα, τὰ δόποια παρέδιδεν εἰς τοὺς χορούς, τοὺς δόποιούς πρώτος αὐτὸς ἔστησεν (ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐπωνυμία του). Τὰ ποιήματά του, ἔχοντα ὑποθέσεις ἐξ ἀρχαίων μύθων, ἔξετείνοντο εἰς 26 βιβλία.

Σπουδαία καινοτομία τοῦ Στησιχόρου ὡς πρὸς τὴν μορφὴν τῶν ὄμνων εἶναι ἡ ὑπὸ αὐτοῦ ἐπινοηθεῖσα «τριάς», ἥτοι δύμας ἐκ τριῶν στροφῶν δηλ. μετὰ τὰς δύο ἐπακριβῶς δμοίας στροφάς, στροφὴν καὶ ἀντιστροφὴν, ὁ Στησίχορος προσέθεσε καὶ τρίτην, τὴν ἐπωδόν, μὲ διάφορα μέτρα καὶ μὲ διάφορον μουσικὸν σκοπόν. Δυστυχῶς δύμως ἐλάχιστα ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ ἔργου του περιεσώθησαν.

73. 'Η νυκτερινὴ ἐπιστροφὴ τοῦ 'Ηλίου.

α) **‘Υπεριονίδας (-δης)** ὁ υἱὸς τοῦ ‘Υπερίωνος, ἐνὸς τῶν Τιτάνων.— **δέπας** ποτήριον.— **ἐσκατέβαινε** κατέβαινε μέσα εἰς.— **βένθος** βάθος.— **έρεμνὸς** (έρεβνὸς) σκοτεινός.— **ὁ δὲ πάις Διός**, δηλ. ὁ ‘Ηρακλῆς.— **κουριδίη ἄλοχος** νόμιμος σύζυγος, ἢ ἀπλῶς: σύζυγος· (βλ. Καλλίνου, στ. 7.).— **ποσσὶ** μὲ τὰ πόδια, πεζῇ.

β) Οἱ στίχοι οὗτοι εἶναι ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ βιβλίου, τὸ δόποιον ἐπεγράφετο «Γηρονηῆς» καὶ εἶχεν ὡς ὑπόθεσιν τὸν γνωστὸν ἄθλον τοῦ ‘Ηρακλέους. Οὗτος διετάχθη ὑπὸ τοῦ Εύρυσθέως νὰ κομίσῃ τὰς βοῦς τοῦ Γηρυόνου, τρικεφάλου τέρατος οἰκοῦντος εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῆς Γῆς. Πορευόμενος ὁ ‘Ηρακλῆς διὰ τῆς Εύρωπης ἔστησε τὰς ‘Ηρακλείους στήλας, ἔλαβε δὲ ἐκεῖ παρὰ τοῦ ‘Ηλίου χρυσοῦν δέπας, διὰ τοῦ δόποιου διεπέρασε τὸν ὡκεανόν. Αφοῦ δὲ ἔλαβε τὰς βοῦς καὶ ἐφόνευσε τὸν Γηρυόνην, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς ‘Ηρακλείους στήλας, ὅπου ἀπέδωσε τὸ δέπας εἰς τὸν ‘Ηλιον. Καὶ τώρα ὁ ‘Ηλιος μέλλει ν' ἀκολουθήσῃ διὰ τοῦ ὡκεανοῦ

τὴν νυκτερινὴν πορείαν του ἐπιστρέφων εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅπόθεν θὰ ἐπανέλθῃ τὴν πρωταν τῆς ἐπομένης, διὰ νὰ φωτίσῃ τὸν κόσμον.

Δέπτας ἡτο πλατύ ποτήριον μὲ λαβάρι, διὰ τοῦ ὅποίου ἤντλουν τὸν οἶνον ἐκ τοῦ κρατῆρος. Κατὰ τὴν φαντασίαν τῶν ἀρχαίων ἐντὸς τοιούτου ποτηρίου, ὡς ἐπὶ κλίνης, ἐφέρετο ὁ "Ηλιος ἀπὸ τὴν δύσιν εἰς τὴν ἀνατολὴν κατὰ τὴν νύκτα, ἐνῷ ἔξ. Α πρὸς Δ ἐφώτιζε τὸν κόσμον ἐλαύνων ἐπὶ τεθρίππου, συρομένου ὑπὸ πυριπνών ἵππων.

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)

Τρεῖς ποιηταὶ ἔφερον τὴν χορικὴν ποίησιν εἰς τὴν τελειότητα. Οὗτοι ἦσαν ὁ Σιμωνίδης, ὁ Βακχυλίδης καὶ ὁ Πίνδαρος.

Ο Σιμωνίδης οὗτος (556-468 π.Χ.), διάφορος τοῦ Σημωνίδου τοῦ Ἀμοργίου, ἐγεννήθη εἰς τὴν μικρὰν πόλιν Ἰουλίδα τῆς νήσου Κέω (ἢ ὅποια σήμερον ὀνομάζεται Κέα, κοινῶς Τζιά). Κατ' ἀρχὰς ἔγινε γνωστὸς ὡς χοροδιδάσκαλος, ἀφοισιωθεὶς δόμως εἰς τὴν ποίησιν ηὗτοντος νὰ ἀποκτήσῃ μεγάλην φήμην. "Ενεκα τούτου αὐλαὶ φιλομούσων τυράννων ἐφιλοτιμοῦντο νὰ καλέσουν πλησίον αὐτῶν τὸν ποιητήν. Τοιουτοτρόπως ἔζησεν ἐπὶ πολὺ πλησίον τῶν Πεισιστρατιδῶν ἐν Ἀθήναις. "Ἐπειτα μετέβη εἰς Θεσσαλίαν πρὸς τοὺς Ἀλευάδας καὶ Σκοπάδας, τοὺς ὅποίους ἐνεκωμίαζεν ἐπὶ μισθῷ. Κατὰ τὰ μηδικὰ ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἔγινε φίλος τοῦ Θεμιστοκλέους. Τότε διὰ τῶν ὑπερόχων ἐπιγραμμάτων του ὅμνησε τοὺς μεγάλους ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς ἥρωϊκῶς πεσόντας. Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὴν Σικελίαν παρὰ τῇ αὐλῇ τοῦ τυράννου Ἰέρωνος. Ἐκεῖ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 90 σχεδὸν ἐτῶν.

Ο Σιμωνίδης ἔγραψε πολλὰ καὶ ποικίλα ποιήματα, τὰ ὅποῖα ἔγιναν γνωστὰ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, εἰς τρόπον ὡστε ἡ ποίησίς του κατέστη καθολικὴ καὶ πανελλήνιος ὑπερπηδήσασα τοὺς φυλετικοὺς φραγμούς, τοὺς χωρίζοντας τοὺς "Ἑλληνας ἀπ' ἀλλήλων.

Ἄτυχῶς, ἀπὸ τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν τοῦ Σιμωνίδου, πλὴν τῶν ἐπιγραμμάτων του, μόνον ἀποσπάσματα σώζονται. Καὶ ταῦτα δόμως μαρτυροῦν τὴν τελειότητα τῆς τέχνης καὶ τῆς ποιητικῆς του ἀξίας.

74(1). Ἐγκώμιον εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Θερμοπύλαις, (480 π.Χ.).

α) εὔκλετης ἀ τύχα, διότι ἔπεσον ὑπὲρ τῆς πατρίδος. — πότμος θάνατος. — πρὸ γόων ἀντὶ θρήνων. — ἡ μνᾶστις ἡ μνήμη. — οἰκτος

λύπη.— ἐντάφιον (ἐνν. εἶμα) σάβανον (δῆλ. τὴν δόξαν, ἡ ὅποία ἔχει περιβάλλει αὐτοὺς).— εὔρως εὐρωτίσις, μούχλα.— ἀμαυρόω ἐπισκιάζω, ἔξαφανίζω.— σακός (σηκός) ιερὸς χῶρος (ἔδω = τάφος).— οἰκέτης ἔνοικος (οἰκέταν, κτηγρμ. = ὡς ἔνοικον).— εύδοξία δόξα.— ἀνδρῶν ἀγαθῶν κτλ., ἡ σειρά: ὅδε σακός, (σακός ὧν) ἀνδρῶν ἀγαθῶν, εἴλετο (= ἔκτησατο) οἰκέταν εύδοξίαν Ἐλλάδος.— μαρτυρεῖ, δηλ. τοῦτο, ὅτι ὁ τάφος οὗτος ἐγκλείει τὴν δόξαν τῆς Ἐλλάδος.— λελοιπώς, μτχ. ἀναφορ. — κόσμος τιμή, ἐγκώμιον.— ἀρετὰ ἀνδρεία.— ἀέναος αἰώνιος.

β) Οἱ στίχοι οὗτοι διεσώθησαν ὑπὸ τοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, ἱστοριογράφου τοῦ α' π.Χ. αἰῶνος, περὶ ληφθέντες εἰς τὸ σύγγραμμά του «Βιβλιοθήκη ἱστορικὴ» καὶ χαρακτηριζόμενοι ὑπ' αὐτοῦ ὡς «Ἄξιον τῆς ἀρετῆς ἐκεῖνων ἐγκώμιον».

Στ. 3. βωμός· ἀποκαλεῖ βωμὸν τὸ τάφον τῶν πεσόντων, διότι ἐπ' αὐτοῦ ἀπεδίδοντο τιμαὶ καὶ ἐτελοῦντο θυσίαι εἰς τοὺς νεκρούς, ὡς εἰς ἥρωας.

—Ποίαι αἱ ἀρεταὶ τοῦ ποιήματος; Ποῖα τὰ τεχνικὰ μέσα; Εἰς ποίους στίχους ἐνυπάρχει ἡ κεντρικὴ ἰδέα;

75 (2). Ἀσταθῆ τὰ ἀνθρώπινα.

α) ἐών = ὧν, αἰτιολ. μτχ.— μὴ φάσης = μὴ φήσης.— μηδέ: μηδὲ φάσης... ὅσον κτλ.— ἔσσεται, ἐνν. ὅλβιος (= εὐτυχής).— ὡκεῖα, θηλ. τοῦ ὡκὺς ταχὺς ἡ σειρά: οὐδὲ γάρ ἡ τῆς ταχυπτερύγου μυίας μετάστασις οὕτως ὡκεῖα ἐστιν.— μετάστασις ἀλλαγὴ θέσεως, ἐναλλαγὴ (καταστάσεως), ἡ ἐκ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον μετάβασις.

β) Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο, ὡς καὶ τὸ ἐπόμενον, ἀνήκει εἰς τοὺς «θρήνους», τοὺς ὅποίους ἔγραψεν ὁ Σιμωνίδης διὰ τοὺς Σκοπάδας, τυράννους ἐν Κραννῶνι τῆς Θεσσαλίας, οἱ ὅποιοι κατεπλακώθησαν ὑπὸ τῆς πεσούσης στέγης τῆς οἰκίας των, διασωθέντος ὡς ἐκ θαύματος τοῦ ποιητοῦ.

76 (3). Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

κάρτος (κράτος) δύναμις.— ἀπρακτος ἀνωφελής.— μεληδῶν μεριμνα.— παῦρος δλίγος, μικρὸς (parvus - paulus).— αἰών βίος.— πόνος ἀμφὶ πόνῳ βάσανα διαδέχονται τὰ βάσανα.— ἄφυκτος ἀνα-

πόφευκτος.—**διμῶς** δίμοίως (ἀδιακρίτως δι' ὅλους).—**κείνου**, δηλ. τοῦ θανάτου.—**λάχον** = ἔλαχον ἐλαβον παρὰ τῆς μοίρας.

77 (4). 'Η Ἀρετή.

α) λόγος μῆθος, θρῦλος.—**ναίω** κατοικῶ.—**δυσάμβατος** δυσανάβατος.—**πέτρα** βράχος.—**ἀμφέπω** διαμένω, κατοικῶ.—**οὐδέ... ἔσοπτός** (ἐστιν) οὔτε εἰναι δρατή.—**βλέφαρα**, ἐδῶ = δρυαλμοὶ.—**ῷ** (περιληπτικόν), ἀναφέρεται εἰς τὸ πάντων ἀντί : **ἔσοπτος** οὐδενὶ **ῷ**.—**ῷ** μή... μόλη εἰς ὄντινα δὲν ἔλθῃ.—**δακέθυμος** βασανιστικός : (ὅστις δὲν βασανισθῇ καὶ δὲν ἴδρωσῃ).—**ἴκη τ'** = καὶ μὴ **ἴκη**, ἐνν. **οὗτος** (ἐκ τοῦ **ῷ**) : καὶ δὲν ἀναπτύξῃ οὗτος εἰς ὑπέρτατον βαθὺδύν τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικάς του δυνάμεις.

β) 'Ο ποιητής προσωποποιεῖ τὴν ἀρετὴν καὶ φαντάζεται ὅτι αὕτη ἀποσυρθεῖσα τοῦ κόσμου διὰ τὴν αὐξανομένην κακίαν του κατέψυγεν εἰς τὰς ἀπροσίτους κορυφὰς τῶν βράχων. Διὰ νὰ τὴν φθάσῃ κανεὶς χρεάζεται νὰ ἴδρωσῃ κτλ. πρβλ. «Ἡσιόδου «Ἐργα καὶ ἡμέραι», στ. 289 - 292 (κατὰ μετάφρασιν Σ. Μενάρδου) : «"Ομως ἐμπρόδες στὴν Ἀρετὴν ἔχοντις ἴδρωτα βάλει —οἱ ἀθάνατοι, καὶ μακρινός ἀνήφορος σ' ἐκείνη — πηγαίνει στὴν ἀρχὴν τραχύς· μόν' ἄμα κανεὶς φθάσῃ—στὴν κορυφήν, τότεν εὔκολος δὲν εἰναι».

78 (5). Ἐπίκρισις ἐπιτυμβίου ἐπιγράμματος.

α) **τίς** κεν αἰνήσεις ποῖος θὰ ἥτο δυνατὸν νὰ ἐπαινέσῃ.—**νόω** πίσυνος δρθιοφρονῶν, ἔχων πεποιθῆσιν εἰς τὴν δρθήν του κρίσιν.—**ναέτας**, **ναιέτης** (**ναίω**= κατοικῶ) κάτοικος.—**ἀέναος** (ἀεὶ νάω = ρέω) διαρκῶς ρέων.—**δίνη** στρόβιλος.—**ἀντία** θέντα παραλληλίσαντα.—**μένος** δύναμις, ἀντοχὴ, διάρκεια.—**στάλα** στήλη, βάθρον.—**ἥσσω** κατώτερα, ἀσθενέστερα.—**θραύσοντι** = θραύσουσι, δύνανται νὰ θραύσουν.—**φώς**, **φωτὸς** ἀνήρ.—**ἄδει** βουλὰ = **ἥδε** βουλὴ ἡ ἐμπνευσις αὕτη.

β) 'Επὶ τοῦ τάφου τοῦ Μίδα, τοῦ βασιλέως τῶν Φρυγῶν, εἶχε στηθῆ χαλκίνη Σφίγξ, ἐπὶ δὲ τοῦ βάθρου αὐτῆς εἶχε γραφῆ ἐπίγραμμα τοῦ Κλεοβούλου, ἐκ Λίνδου τῆς Ρόδου, δ ὁποῖος θεωρεῖται εἰς τῶν ἐπτά σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Τὸ ἐπίγραμμα αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐδῶ ἐπικρίνει ὁ Σιμωνίδης, ἔχει ὡς ἔξῆς :

Χαλκῆ παρθένος εἰμί, Μίδου δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι.
 "Εστ' ἀν ὅδωρ τε νάγη καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ,
 ἥξιος τ' ἀνιὸν λάμπη, λαμπρὴ τε σελήνη,
 καὶ ποταμοὶ πλήθωσιν, ἀνακλύζῃ τε θάλασσα,
 αὐτοῦ τῇδε μένουσα πολυκλαύστω ἐπὶ τύμβῳ
 ἀγγελέω παριοῦσι Μίδας ὅτι τῇδε τέθαπται.

Στ. 5. λίθον ὁ ποιητὴς φαντάζεται τὸ βάθρον τῆς Σφιγγὸς λίθινον.
—θεῶν ἥσσω τὰ φυσικὰ φαινόμενα μόνον ἀπὸ τοὺς θεοὺς εἶναι ἀσθενέστερα. Ἐπομένως δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ παραβάλῃ κανεὶς τὴν ἀντοχὴν ἢ τὴν διάφορειαν τῶν φθαρτῶν (λίθος - στάλα), πρός τὴν δύναμιν ἢ πρὸς τὴν ἀνακύκλησιν τῶν φυσικῶν φαινομένων.

Β Α Κ Χ Υ Λ Ι Δ Η Σ

'Ο Βακχυλίδης (περὶ τὰ 510 - 440 π.Χ.) ἔγεννήθη καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ιουλίδα τῆς νήσου Κέω, ἦτο δὲ ὀνεψιὸς τοῦ Σιμωνίδου καὶ συνοδός του εἰς τὰ ταξίδια. 'Ιδιαιτέρως ἐτιμήθη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἱέρωνος τῶν Συρακουσῶν. "Εγραψε ποικίλα χορικὰ ποιήματα, ἐκ τῶν ὄποιων εἶχον σωθῆ ἐλάχιστα ἀποσπάσματα. 'Αλλὰ τὸ 1896 εὑρέθη εἰς τὴν Αἴγυπτον πάπυρος μὲ 13 ἐπινίκους καὶ 6 διμυράμβους του.

'Ο Βακχυλίδης προήγαγεν ἔτι περαιτέρω τὴν χορικὴν ποίησιν, εἰς τὴν ὄποιαν ἔδωσε τεχνικώτεραν μορφήν, μουσικότητα καὶ ρυθμικότητα.

79 (1). Παιὰν εἰς τὴν εἰρήνην.

α) **Στ. 1-5. τίκτει γεννᾶ, φέρει, χαρίζει.—μεγάλα** (θηλ.) ἡ μεγαλειώδης.—καὶ ἄνθεα μελιγλώσσων ἀσιδᾶν (= ὠδῶν) ἄνθη μελισταλάκτων ὡδῶν (: ὥραῖα καὶ εὐχάριστα ἄσματα).—δαιδάλεος τεχνικός, πολυποικιλτος (: ἐπὶ δαιδαλέων βωμῶν).—θεοῖσιν, δοτ. χαριστική.—**αἴθομαι** καίομαι (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ τίκτει: κάμνει νὰ καίωνται).—**μῆρα** (βοῶν καὶ μήλων) μηρία βοῶν καὶ προβάτων.—**τανύθριξ** μακρόμαλλος.—γυμνασίων τε νέοις... μέλειν (τὸ ἀπαρ. πάλιν ἐκ τοῦ τίκτει): κάμνει νὰ καταγίνωνται οἱ νέοι εἰς τὰ γυμνάσια (τὰς ἀθλητ. ἀσκήσεις).—**αὐλῶν** (ἀρσ.) τε καὶ κώμων (ἀρσ.) εἰς τὴν μουσικὴν καὶ εἰς τὰ τραγούδια.

Στ. 6-8. δ πόρπαξ ἡ λαβὴ τῆς ἀσπίδος.—αιθὸς καμένος, μαῦρος : ιστοι αἰθᾶν ἀραχνᾶν, γενικὴ πληθ.—πέλονται γίνονται, ὑφαίνονται.—τὸ ἔγχος τὸ δόρυ.—ἀμφάκης (ἀμφήκης) ἀμφίστομος.—δάμνημι καταβάλλω, καταστρέφω.—εύρως μούχλα, σκωρία.

Στ. 9-13. χαλκεᾶν (γεν. πληθ.) χαλκῶν (σαλπίγγων).—συλᾶται ἀφαιρεῖται, διακόπτεται (ὑπὸ τοῦ ἥχου τῶν σαλπίγγων).—μελίφρων γλυκὺς (ἐκ τοῦ μέλι καὶ φρήν).—ἀῶος (ἀώς=ἥώς) πρωτόνος.—θάλπω ζωογονῶ.—τὸ κέαρ (κῆρ), γεν. κῆρος, καρδία.—ἔρατδς ποθητὸς.—βρίθουντ(ι) δωρ. = βρίθουσι.—παιδικοὶ նմνοι νεανικὰ τραγούδια.—φλέγονται ἀνάπτουν, ἀντηχοῦν ἐνθουσιωδῶς.

β) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι ὁ μόνος διασωθεὶς παιὰν τοῦ Βακχυλίδου. 'Ο παιὰν ἦτο: 1) ἄσμα εἰς τὸν "Αρην πρὸ τῆς μάχης (ἐ μ β α τ ἡ ρ ι ο ν)' 2) ἄσμα εὐχαριστήριον πρὸς τοὺς θεοὺς μετὰ τὴν νίκην (ἐ π ι ν ἵ κ ι ο ν)' 3) ἄσμα εἰς Ἀπόλλωνα καὶ "Αρτεμιν ε ὑ χ α ρ ι σ τ ἡ ρ ι ο ν διὰ τὴν ἐκ κακοῦ τινος λύτρωσιν' 4) ἐ π ι τ ρ α π ἐ ζ ι ο c π ρ ο σ ε υ χ ἡ κατὰ τὸ συμπόσιον.

Κατὰ τὸν παιὰνα τοῦτον ὁ γλύπτης Κηφισόδοτος (ἀκμάσας τὸ α' ἥμισυ τοῦ δ' π.Χ. αἰῶνος) κατεσκεύασε τὴν θεὰν Εἰρήνην φέρουσαν εἰς τὰς χεῖρας τὸν Πλούτον. Ωραῖον ἀντίγραφον εὑρίσκεται εἰς Μόναχον.

80 (2). Μία ἡ ὁδὸς τῆς εὔτυχίας (ἀπόσπασμα).

α) εἰς ὅρος (εὔτυχίας ἐστίν) ὑπὸ ἔνα μόνον ὅρον ἔξασφαλίζεται ἡ εὔτυχία.—ἀπενθῆς ἀπαθής, ἥρεμος.—διατελῶ βίον διάγω τὸν βίον, ζῶ.—ἀμφιπολῶ σκέπτομαι.—τὸ δὲ παρ' κτλ., ἡ σειρά: Ιάπτεται δὲ ἐδὼν κέαρ παρ' ἄμαρ τε καὶ νύκτα χάριν μελλόντων (συμβῆναι).—Ιάπτομαι βλάπτω, πληγώνω.—τὸ κέαρ (κῆρ) καρδία.—παρ' ἄμαρ τε καὶ νύκτα ἡμέραν καὶ νύκτα.—ἄκαρπον ἔχει πόνον ματαίως μοχθεῖ.

β) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι προσόδιον, ἥτοι ἄσμα ἀδόμενον συνοδείᾳ αὐλῶν ὑπὸ χοροῦ προσερχομένου εἰς ναὸν ἡ βωμὸν κατὰ τὰς ἔορτάς.

Στ. 2. θυμὸν ἀπενθῆ· ἡ ἀπάθεια ὡς προϋπόθεσις τῆς εὔτυχίας ἀπετέλεσε βραδύτερον τὴν βάσιν τῆς θεωρίας τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων, οἱ ὄποιοι ἔλεγον «μένε καὶ κράτει» πρβλ. Ἀρχιλόχου «Θάρρος εἰς τὰς δοκιμασίας» (σελ. 42).

α) Στ. 1-15. (στροφὴ α')· τᾶν Ἱερᾶν Ἀθανᾶν τῶν Ἱερῶν Ἀθηνῶν.—ἀβρόβιος ἀβροδίαιτος, ἐπιχαρίτως ζῶν.—"Ιωνες" οὕτω καλοῦνται οἱ Ἀθηναῖοι ὡς οἱ κυριώτεροι ἀντιπρόσωποι τῆς Ἰωνικῆς φυλῆς.—τί διατί. — νέον νεωστί, πρὸ δὲ λίγου. — ἔκλαγε, ἀδρ. β' τοῦ κλάζω = ἥχω ἵσχυρῶς, ὁξέως, (κλαγγὴ τῶν ὅπλων).—χαλκοκάδων χαλκόστομος, χαλκῆ. — ἀοιδά, ἐδῶ = σάλπισμα. — δυσμενής ἐναντίος, ἐχθρός. — ἀμφιβάλλω περικυκλῶ· ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: ἀμφιβάλλει δρια ἀμετέρας χθονός.—κακομάχαν·ς δόλιος, κακοῦργος.—ἀέκατι (ἐπιρ.) ποιμένων παρὰ τὴν θέλησιν τῶν ποιμένων. — σεύοντ(ι) (=σεύουσιν) ἀπάγουσι.—μῆλα αἰγοπρόβατα (ἀγέλας... μῆλων).—ἀμύσσω (ἀμυχή) σπαράσσω, σχίζω.—φθέγγευ (=φθέγγου) ὄμιλει, λέγε.—εἴ τινι βροτῶν περισσότερον παντὸς ἀλλου θυητοῦ. — ἔμμεναι καὶ τὸν =είναι καὶ σοὶ ὅτι ἔχεις καὶ σύ.

Στ. 16-30. (στροφὴ β')· νέον, βλ. στ. 3.—ἀμείβω ποσὶν ἀλλάσσω τόπον, διαβαίνω.—δολιχὸς μακρός.—κέλευθος (ἥ) ὁδός.—δολιχὸν Ἰσθμίαν κέλευθον τὴν μακρὰν (διὰ) τοῦ Ἰσθμοῦ ὁδόν.—κάρυξ κήρυξ.—ἄφατος ἀνέκφραστος, καταπληκτικὸς (μέση λέξις· ἐδῶ ἐπὶ καλοῦ).—ἄφατα ἔργα καταπληκτικὰ κατορθώματα.—κτεινοῦ φωτός ἐννοεῖ τὸν Θησέα.—ὑπέρβιος βίαιος, σκληρός.—ἔπειφνεν, ἀδρ. β' τοῦ ἀχρήστου ρ. φένω = φονεύω.—φέρτατος καὶ φέριστος (συγχριτ. φέρτερος) = ὑπεροχώτατος· (φέρτατος ἴσχυΐ = ἴσχυρότατος).—Κρονίδα τέκος τέκνον τοῦ Κρονίδου (τέκνον τοῦ υἱοῦ τοῦ Κρόνου· ἐδῶ Κρονίδης νοεῖται ὁ Ποσειδῶν).—σεισίχθων: ἐπίθ. τοῦ Ποσειδῶνος ὡς σείοντος τὴν γῆν.—συς, συδες ἀγριόχοιρος.—νάπη κοιλάς σύνδενδρος (λόγγος).—ἀτάσθαλος ἀκατάστατος II μοχθόρος, κακοῦργος.—ἔσχεν κατέλαβε.—πολυπήμων ὁ προκαλῶν πολλοὺς πόνους, ὀλέθριος.—ἔξεβαλε ἀπέρριψε, ἐπέταξε.—ἀρείων γενναιότερος.—ὅπα τελεῖται ποῦ θὰ καταλήξουν.

Στ. 31-45 (στροφὴ γ')· πολεμήιος πολεμικός.—πολλὰν πολλήν.—ὅπαν ὅπαδός, ἀκόλουθος. — ἔμπορος ὁδοιπόρος, ταξιδιώτης.—οῖ(α) ὡς, ὡσάν.—ἀλάτας ἀλήτης, πλάνης.—ἀλλοδαμία ξένη χώρα.—ῶδε οὕτω (ὡς περιεγράφη ὑπὸ τοῦ κήρυκος).—θρασὺς τολμηρός.—ἔσχεν ἐδάμασε, κατενίκησε.—ἥ ἀληθῶς.—ὅρμῃ παρορμῇ, παρακινεῖ.—

μήσεται, μέλλων τοῦμήδομαι = σκέπτομαι, σχεδιάζω νὰ ἐκτελέσω.—
δρφα ἵνα (έδῶ μὲ δριστικήν).—αἱὲν ἔρδοντα (ἐνν. ὑποκείμ. τινά,
ἀντικείμ. κακόν).—μὴ ὑντυχεῖν (= ἐντυχεῖν) κακῷ νὰ μὴ συναν-
τήσῃ κακόν.

Στ. 46 - 60. (στροφὴ δ'). φῶτε, αἴτ. δυϊκ. συναπτομένη μὲ αἴτ.
πληθ. (μόνους).—δμαρτέω τινὶ (καὶ ἀμαρτέω) συνοδεύω τινά.—οἱ
=αὐτῷ (ἀντικ. τοῦ δμαρτεῖν).—φαίδιμος λαμπρός, έδῶ = ἴσχυρός.
—ἔλεφαντόκωπος ὁ ἔχων ἔλεφαντίνην λαβήν.—ξεστὸς ἄκων λεῖον,
στιλπνὸν ἀκόντιον.—χείρ, ποιητ. δοτ. πληθ. χέρεσσ(ι) = χερσί.—
κηύτυκτον=καὶ εύτυκτον (ἐκ θ. τοῦ ρ. τεύχω = κατασκευάζω) κα-
λῶς κατειργασμένην.—κυνέα περικεφαλαία.—κρατὸς πέρι (ἀναστρ.)
περὶ τὴν κεφαλὴν (ὄνομα ἀχρηστον «κράς»), εὔχρηστος ὁ τύπος τὸ κά-
ρη ἡ κεφαλὴ (βλ. καὶ σελ. 126 στ. τελ.).—πυρσοχαίτης πυρρόθριξ,
ξανθός.—ἀμφί, εἰς τὸ στέρνοις.—χλαμύς (ἡ) βραχὺς μανδύας, ἔνδυ-
μα τῶν ἐφήβων ἱππέων.—οὐλιος μάλινος.—Θεσσαλὰν Θεσσαλι-
κήν.—δμμάτων ἀπο (ἀναστρ.) ἀπὸ τῶν ὀφθλαμῶν, ἀπὸ τοῦ βλέμ-
ματος.—στίλβειν ὅτι σπινθηροβιολεῖ.—Λαμνία (Λημνία) φλὸξ
φλὸξ τῆς Λήμνου, ὅπου ἐπιστεύετο, ὅτι εἰχε τὸ ἐργαστήριόν του ὁ
“Ηφαιστος.—φοίνισσα ἐρυθρωπή.—πρώθηβος ὁ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐφηβι-
κῆς ἥλικίσ, νεαρός.—ἀρήιος πολεμικὸς —ἄθυρμα = παιγνίδιον, τέρ-
ψις.—μέμναμαι ἔχω εἰς τὸν νοῦν μου, ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω.—χαλ-
κεόκτυπος χαλκόβροντος.—δίζημαι ζητῶ νὰ εὕρω.—φιλάγλαος ὁ
ἀγαπῶν τὴν λαμπρότητα, φιλόκαλος.

β) Ὁ διθύραμβος εἶναι ἐν ἐκ τῶν εἰδῶν τῆς λυρικῆς ποιήσεως, συν-
δεόμενον μετὰ τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου. Κατὰ τὰς Διονυσιακὰς δηλ.
έορτὰς πολλοὶ ἔορτασται, μετημφιεσμένοι εἰς σατύρους, τραγόποδας
ὅπαδούς τοῦ Διονύσου, ὡρχοῦντο περὶ τὸν βωμὸν αὐτοῦ ἐξυμνοῦντες
καὶ μιμούμενοι ἐν ἐκστάσει καὶ τολμηρῷ ποιήσει τὰ παθήματα ἡ τὰς
φαιδρὰς περιπετείας τοῦ θεοῦ.

Τὰ ᾄσματα ταῦτα, συνοδευόμενα καὶ ὑπὸ αὐλοῦ, κατ' ἀρχὰς ἤσαν
ἄτακτα κατὰ τὸ μέλος, τὴν ποίησιν καὶ τὸν ρυθμόν, διεμορφώθησαν δὲ
τεχνικῶς τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἀρίονος τοῦ Μηθυμναίου (περὶ τὸ 625 π.Χ.).
“Ἐκτοτε ὁ ἀριθμὸς τῶν χορευτῶν ὠρίσθη εἰς 50, ἐκ τῶν ὅποιών εἰς
ἀποσπώμενος ἀνέβαινεν ἐπὶ τραπέζης ἡ ἄλλου βάθρου διὰ νὰ εἶναι ὁρατὸς

(κορυφαῖος τοῦ χοροῦ, ἔξαρχων τὸν διθύραμβον) καὶ ὑποδυόμενος τὸν Διόνυσον διελέγετο πρὸς τὸν χορὸν περὶ τῶν περιπετειῶν του.

Βραδύτερον ὁ διθύραμβος ἀπέβαλε τὸν ἀποκλειστικὸν χαρακτῆρα τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου, αἱ δὲ ὑποθέσεις ἐλαμβάνοντο καὶ ἔξ ἄλλων μύθων ἀναφερομένων εἰς ἥρωας.

Εἰς τὸν διθύραμβον τοῦτον περιγράφεται ἡ πορεία τοῦ Θησέως πρὸς τὰς Ἀθήνας. Κορυφαῖος εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν καὶ πατὴρ τοῦ Θησέως Αἴγεως, χορὸς δὲ πολῦται Ἀθηναῖος.

Στ. 15. Πανδίων· οὐδὲς τοῦ Κέκροπος καὶ πατὴρ τοῦ Αἴγεως, βασιλεύσας ἐν Ἀθήναις περὶ τὸ 1300 π.Χ. — **Κρέουσα**· θυγάτηρ τοῦ Ἐρεχθέως, βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν.

Στ. 20. Σίνις (Σίνιδος)· ὁ ληστῆς Πιτυοκάμπτης: οὗτος συνέκλινε τὰς κορυφὰς δύο πεύκων καὶ προσέδενεν εἰς ἑκατέραν τὰ σκέλη τῶν διαβατῶν, ἔπειτα δὲ ἀφήνων αὐτὰς ἐλευθέρας τοὺς διεμέλιζε.

Στ. 21. Λυταῖος· ἐπώνυμον τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς λύσαντος (διαρρήξαντος) τὰ Τέμπη, ἵνα χύνωνται εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ὔδατα, τὰ ὅποια κατέκλυζον τὴν Θεσσαλίαν.

Στ. 24. Κρεμμύδων (καὶ **Κρομμύδων**)· ὀχυρὰ θέσις ἐντεῦθεν τοῦ Ισθμοῦ ἐν Μεγαρίδι (περὶ τοὺς σημ. Ἀγ. Θεοδώρους).

Στ. 25. Σκείρων (καὶ **Σκίρων**)· περιβόητος κακοῦργος, ὁ ὅποῖος εἰς τὴν παρὰ τὰ Μέγαρα ἀπόκρημνον τοποθείαν «Σκιρωνίδες πέτραι», τὴν σημερινὴν «Κακήν Σκάλαν», ἡνάγκαζε τοὺς διαβάτας νὰ κύψουν διὰ νὰ πλύνουν τοὺς πόδας του καὶ διὰ λακτίσματος τοὺς κατεκρήμνιζεν ἐκ τῆς βραχώδους ἐκείνης ἀκτῆς εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Θησέως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Στ. 26. Κερκυόνος παλαιστρα· μετὰ τὸ ἀνωτέρω κατόρθωμα ὁ Θησεὺς ἐφόνευσε τὸν φοβερὸν ληστὴν Κερκύονα, ὁ ὅποῖος παρὰ τὴν Ἐλευσῖνα ἡνάγκαζε τοὺς διαβάτας νὰ παλαίσουν πρὸς αὐτὸν καὶ τούτους ἡττωμένους ἐφόνευεν.

Στ. 29. Προκόπτας· ἄλλος διαβόητος κακοῦργος. Οὗτος διαιτώμενος παρὰ τὸν Ἀττικὸν Κηφισὸν καὶ κρατῶν σφῦραν ἡνάγκαζε τοὺς διαβάτας νὰ ἔξαπλώνωνται ἐπὶ σιδηρᾶς κλίνης καί, ἀν μὲν οἱ πόδες ἔξειχον, ἀπέκοπτε τὸ ἔξεχον μέρος αὐτῶν, ἐὰν δὲ ἤσαν βραχύτεροι, ἔτάνυε καὶ ἔξήρθρων αὐτούς. Ἡτο γνωστὸς ὑπὸ τὸ δνομα Προκρούστης.

α) **Στ. 1 - 5.** **ἄιξον**, προστ. τοῦ ἀίσσω (ἀρττώ, διάκττω) ὄρμῶ, πετῶ (πρβλ. διάττων ἀστήρ). — **σεμνοδότειρα** ἡ φέρουσα σπουδαίας εἰδήσεις. — **Κέος = Κέως**. — **χαριτώνυμος** εὐχάριστος, εὐφρόσυνος. — **μάχας (-ης)** **θαρασύχειρος** εἰς ἀγώνισμα, τὸ δόπιον ἀπαιτεῖ στιβαρὰς χεῖρας (πυγμάς), πυγμαχίαν. — **ἄρατο** τοῦ **αἴρομαι** κερδίζω, κατάγω.

Στ. 6 - 10. **ἀνέμνασεν** (**ἀνέμνησεν**) ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν μας. — **καλῶν** (οὐδ. γεν. πλ.) ὥραιάς ἀναμνήσεις (ἐνδόξων νικῶν). — **ὅσα**, νὰ συναφθῇ μὲ τὸ **ἔπεδείξαμεν**. — **αὐχὴν** λαιμὸς (στενὸν γῆς). — **ζάθεος** **ιερώτατος**. — **Εὔξαντίς** ἡ Κέως. — **ἔβδομήκοντα** σὺν στεφάνοις δὲ' ἔβδομήκοντα νικῶν.

Στ. 11 - 14. **Μοῦσα αὐθιγενής**, **Μοῦσα ἐγχώριος**, (δηλ. ἐγώ ὁ συμπολίτης τοῦ νικητοῦ καλῶ τὴν γλ. καν. αὐλῶν). διότι ὁ Βακχυλίδης ἦτο Κεῖος. — **γλυκεῖαν καναχάν αὐλῶν**, τὸν γλυκὺν ἥχον τῶν αὐλῶν. — **γεραίρω** τιμῶ, ἔξυμνῶ. — **ἐπινικίοις**, ἐνν. **ἄσμασι**. — **Πανθεῖδας (-δης)** πατήρ τοῦ νικητοῦ.

β) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων **ἐπινίκων**. Οἱ ἐπίνικοι (ὕμνοι) ἥσαν λυρικὰ **ἄσματα** ὑμνοῦντα τοῦς νικητάς τῶν Πανελλήνιων ἀγώνων, ἥδοντο δὲ τῇ συνοδείᾳ λύρας (ἢ αὐλοῦ) ὑπὸ χοροῦ ἐκ νέων ἕορταζόντων τὴν νίκην.

Στ. 1. Φήμα· προσωποίησις τῆς φήμης, ἡ ὅποια παρουσιάζεται ὡς «**σεμνοδότειρα**» θεά· (ἐν 'Αθήναις ὑπῆρχε καὶ βωμὸς αὐτῆς).

Στ. 2. Κέον ιεράν, διότι ἐτέλει ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν θεῶν.

Στ. 8. Εὔξαντίδα· ἡ Κέως λέγεται **Εὔξαντίς**, διότι ἐπώνυμος τῆς νήσου ἦτο ὁ Εὔξαντιος, υἱὸς τοῦ Κρητὸς Μίνω καὶ τῆς Κείας νύμφης Δεξιθέας.

— Πόθεν ἐλήφθησαν αἱ ὄνομασίαι τῶν τριῶν τμημάτων (στροφῶν); Πῶς ἔχορεντο; **Ποῖος** δὲ **χαρακτήρ** τῆς ποιήσεως τοῦ **Βακχυλίδου**;

Π Ι Ν Δ ΑΡ Ο Σ

'Ο Πίνδαρος (522 - 442 π.Χ.) ἔφερε τὴν χορικὴν ποίησιν εἰς ἀφθαστον ὄψος. 'Ἐγεννήθη εἰς Κυνὸς Κεφαλὰς τῆς Βοιωτίας, διλίγον ἔξω τῶν Θηβῶν, καὶ ἐπωνομάσθη Θηβαῖος. Κατήγετο ἐκ τοῦ ἐπιφανεστάτου γένους τῶν Αἰγιδῶν. 'Εσπούδασεν εἰς τὰς Αθήνας καὶ, νεώτατος ἀκόμη,

έγινε γνωστὸς ὡς χορικὸς ποιητής. Ἐπανελθών εἰς τὰς Θῆβας παρέμεινεν ἐπί τι διάστημα ἀδρανής, διότι αἱ Θῆβαι εἶχον ταχθῇ ὑπὲρ τῶν Μῆδων, ἡ δὲ πανελλήνιος δόξα ἐστεφάνων τότε τὸν Σιμωνίδην, τὸν ὑμητὴν τῶν ἐλληνικῶν ἀγώνων. Ἀλλ' ἡ ἐλληνικὴ του ψυχὴ γρήγορα τὸν ὄθησε νὰ λάβῃ τὴν πρέπουσαν θέσιν καὶ συγκεκινημένος ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν νίκην κατὰ τῶν Περσῶν ἔξυμνησε τὴν δόξαν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὰς θυσίας τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Αἱ Ἀθῆναι τότε ἐπίμησαν ἔξαιρετικῶς τὸν ποιητήν, ἡ δὲ φήμη του διεδόθη πανταχοῦ. Φιλοξενεῖται ἡδη ὑπὸ πολλῶν ἡγεμονικῶν αὐλῶν καὶ πλείστων ἐπιφανῶν οἴκων τῆς Ἑλλάδος.

Ιδιαιτέρως ἐδοξάσθη ὁ Πίνδαρος ὡς ἄριστος μουσικὸς καὶ ὑμητὴς τῶν ἀθλητικῶν ἀγώνων, οἱ δὲ σωζόμενοι 45 ἐπίνικοι πρὸς τιμὴν νικητῶν ἔξι ὅλων τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος μαρτυροῦν τὴν πανελλήνιον φήμην του. Ἐτιμήθη ἐπίσης καὶ ὡς θρησκευτικὸς ποιητής, αἱ δὲ διάφοροι πόλεις τῆς Ἑλλάδος εἰς αὐτὸν ἀνέθετον τὴν σύνθεσιν ὕμνων καὶ παιάνων πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν. Ἀλλὰ καὶ ποιεῖται ὅλα εἰδη ποιημάτων συνέθεσε. "Ολα τὰ ποιητικά του δημιουργήματα συνεκεντρώθησαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων θαυμαστῶν του εἰς 17 βιβλία. Ἐκ τούτων ἐσώθησαν μόνον τέσσαρα, τὰ περιέχοντα τοὺς ἐπινίκους. Ἀπὸ τὰ ὅλα μόνον ἀποσπάσματα ἔχομεν τῶν διαφόρων ποιητικῶν εἰδῶν, ἵκανὰ ὅμως νὰ ἐπισφραγίσουν τὴν δόξαν του.

83 (1). Προσόδιον (εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος).

α) Στ. 1 - 6. Θεόδματος (θεός-δέμω = κτίζω) θεόκτιστος (ἢ νῆσος Δῆλος).—λιπαροπλόκαμος ἡ ἔχουσα λαμπροὺς πλοκάμους (ώραιοπλέξουδη).—ίμεροέστατον ποθητότατον (ἐκ τούτου ἡ δοτ. παίδεσσι).—ἔρνος βλαστάρι.—ἀκίνητος ἀσειστος, στερεός.—τέρας θαῦμα.—ἄν = ἥν.—κικλήσκοισιν (αἰολ. θαυμιστ. τύπος) = καλοῦσιν.—τηλέφαντος (τῆλε-φαίνομαι) ὁ μακρόθεν φαινόμενος.—κυανέα χθών θάλασσα.

Στ. 7 - 14. τὸ πάροιθε πρότερον.—ἥν φορητὰ ἐφέρετο, ἔπλεεν (ἀνὰ τὴν θάλασσαν).—ριπαῖσιν, ποιητ. αἴτιον (ριπή = δρυμή).—ἀΚοιγενῆς ἡ κόρη τοῦ Κοίου (ἢ Λητώ).—αἱ ὡδῖνες οἱ πόνοι (τοῦ τοκετοῦ).—ἀγχίτοκος ἐτοιμόγεννος. —θυίω (θύω) μαίνομαι, ὑποφέρω (= δταν ὑποφέρουσα ἀπὸ τοὺς πόνους τοῦ ἐπικειμένου τοκετοῦ...).—

epi lepsi d

ἐπέβα νιν ἐπάτησεν ἐπ' αὐτῆς (τῆς Δήλου). — δὴ τότε τότε πλέον. — δρθαί... κίονες κατακόρυφοι κίονες. — ἀπώρουσαν ἔξεπετάχθησαν (τοῦ ἀπορούω ἀναπηδῶ). — πρέμυνον ρίζα, πυθμὴν τῆς θαλάσσης (: πρέμυνων χθονίων ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς θαλάσσης). — ἂν δὲ σχέθον (= ἀνέσχεθον δὲ) καὶ ἐκράτησαν ἐπάνω τους. — πέτραν τὴν βραχώδη νῆσον. — ἀδαμαντοπέδιλοι (κίονες) ἔχοντες ἀδαμαντίνην (στερεὰν) βάσιν. — τεκοῖσ = τεκοῦσα. — ἐπόψατο (ποιητ. ἀρ. τοῦ ἐφορῶ) ηὐτύχησε νὰ ἔδῃ. — ή γέννα τὰ τέκνα.

β) Τὸ παρὸν προσόδιον συνέθεσεν ὁ Πίνδαρος κατὰ παραγγελίαν τῶν Κείων, ἀδεται δὲ ὑπὸ χοροῦ Κείων προσερχομένων εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. (Περὶ προσοδίου βλ. εἰς σχόλια ποιήματος 80 (2), σελ. 135).

Στ. 2. ἔρνος (βλαστός) λέγεται ἡ Δῆλος ὡς «βλαστήσασα» ἐκ τῆς θαλάσσης. — **παίδεσσι Λατοῦς**, βλ. Θεόγνιδος «Εἰς Ἀπόλλωνα» (σελ. 98).

Στ. 7. ήν τὸ πάροιθε φορητά· ἐπιστεύετο, ὅτι ἡ Δῆλος ἦτο πλωτή, ἀλλὰ κατέστη ἀκίνητος, ἀφ' ὅτου ἡ Λητὼ ἐγένενησεν ἐκεῖ τὰ δίδυμα τέκνα τῆς διὰ τοῦτο καὶ ἐν στ. 3 ὄνομάζει αὐτὴν ἀκίνητον τέρας (ἀκλόνητον θαῦμα).

Στ. 9. Κοιογενής· ἡ Λητὼ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Τιτᾶνος Κοίου καὶ τῆς Τιτανίδος Φοίβης.

—Προσέξατε τὰς μεταφοράς, τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα, τὰ ποιητικὰ σύνθετα (διὰ τὰ τελευταῖα βλ. «Σαλαμῖνα», εἰς σημειώσεις, σελ. 89 στ. 6).

ρΑΟ

84 (2). Διθύραμβος πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου.

α) **Στ. 1-5. ἔδετε**, ἐπιβλέψατε (λέγει πρὸς τοὺς θεοὺς ὁ Πίνδαρος παρερχόμενος ἐπὶ τὴν ὀρχήστραν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ χοροῦ). — ἐν = εἰς πρός. — ἐπὶ τε πέμπετε καὶ πέμπετε ἐπ' αὐτόν. — κλυτάν χάριν τὴν θείαν χάριν σας. — πολύθατος παλυπάτητος, πολυσύχναστος. — οἱ τε = οἱ. — διμφαλὸς κέντρον τῆς πόλεως. — θυσίεις εὐώδης, μοσχοβολισμένος (ἀπὸ τὰ θυμιάματα). — οἰχηνέω συγχάζω, ἐπισκέπτομαι συγχά (τοῦ αὐτοῦ θέμ. μὲ τὸ οἰχομαι). — πανδαιδαλος κατάτεχνος, κατεσκευασμένος μὲ τέχνην ἐκ θεμ. τοῦ ρ. δαιδαλλω (= διακοσμῶ, ἐπεξερ-

γάζομαι τεχνικῶς), ἐξ οὗ καὶ τὸ δνομα τοῦ τεχνίτου Δαιδάλου, συμβολίζοντος τὴν ἐπιτηδειότητα εἰς τὴν κατασκευὴν τεχνικῶν ἔργων.

Στ. 6 - 12. Ιόδετος πλεγμένος ἀπὸ ἵα (« μενεξεδοπλεγμένος » κατὰ Βουτιερίδην).— λάχετε δεχθῆτε. — ἕαριδρεπτος ὁ κατὰ τὸ ἔαρ δρεπόμενος (« ἀνοιξιάτικος » Βουτ.).— λοιβά σπονδή, προσφορά (πρὸς τοὺς θεούς).— Διόθεν κατ' ἐντολὴν τοῦ Διός, κατ' εὐδοκίαν τοῦ Διός.— ἀγλαῖα λαμπρότης: σὺν ἀγλαῖᾳ... ἀοιδᾶν = μὲ τὴν λαμπρότητα τῶν φῶν (μὲ τὰ χαρούμενα τραγούδια μου).— πορευθέντ(α) ὑποκ. μέ. — δεύτερον διὰ δευτέραν φοράν.— κισσοδέτας (ὁ Διόνυσος) κισσοστεφανωμένος· (ἡ σειρά : ἰδετέ με πορευθέντα δεύτερον σὺν ἀγλαῖᾳ ἀοιδᾶν ἐπὶ κισσοδέταν θεόν).— Βρόμιος, Ἐριβόας· μὲ τὰ ἐπίθετα ταῦτα προσηγγόρευον τὸν Διόνυσον ὡς θεὸν τῆς εὐθυμίας, ἡ ὄποια συνήθως ἐκδηλοῦται θορυβωδῶς : βρόμιος = θορυβώδης ἐκ τοῦ βρόμος = κρότος, πάταγος. Ἐριβόας = ὁ ἴσχυρῶς βοῶν, ἐκ τοῦ ἐριβοάω.— μελπέμεν (κυρίως τελικ. ἀπαρ. ἐκ τοῦ πορευθέντα) = διὰ νὰ ψάλω.— γόνος υἱός.— ὑπάτων πατέρων, τοῦ Διός.— γυναικῶν Καδμειῶν (= Θηβαΐδων), τῆς Σεμέλης· (πληθυντικοὶ μεγαλοπρεπείας).

Στ. 13 - 18. ἐναργῆς δλοφάνερος. — σάματα σημεῖα, προμηνύματα.— τέλεα αἱ τελεταί, αἱ (ἔαριναι Διονυσιακαὶ) ἑορταί.— οὐ λανθάνει, ἐν. ἡμᾶς, τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἑορτάζοντας· ἡ σειρά : ἐναργέα σάματα τελέων οὐ λανθάνει ἡμᾶς = τὰ δλοφάνερα προμηνύματα τῶν ἔαρινῶν ἑορτῶν τοῦ Διονύσου δὲν μᾶς ξεφεύγουν (διότι βλέπομεν τὴν ἔαρινὴν ὅψιν τῆς φύσεως).— φοινικοέανος κοκκινόπεπλος (ἐκ τοῦ φοῖνιξ = κόκκινος καὶ ἑανός = πέπλος), ἐπιθ. τῶν Ὡρῶν.— οἰχθέντος = ἀνοιχθέντος.— ἐπάγγησιν ἐπιφέρωσιν (αὗται, αἱ Ὡραι).— ἡ σειρά : ὅπότε οἰχθέντος θαλάμου φοινικοεάνων Ὡρῶν ἐπάγγησιν εὔοδμον ἔαρ.— νεκτάερος θεῖος, εὐώδης (ἐκ τοῦ νέκταρ = τὸ ποτὸν τῶν θεῶν).— βάλλεται ρίπτονται, ἐκσφενδονίζονται.— ἄμβροτος ἀθάνατος· ἐπ' ἄμβρόταν χθόνα ἐπὶ τῆς ἀθανάτου (τῆς ἀγηράστου) γῆς.— ἔρατὸς ποθητός, εὐχάριστος.— φόβη φύλωμα, ἀνθοδέσμαι.— κόμμαισι μείγνυται περιπλέκονται μὲ τὴν κόμην, στεφανώνουν τὴν κεφαλήν.— ἀχεῖτε (= ἥχεῖτε) ὑμνεῖτε.— δμφραὶ μελέων μελωδικαὶ φωναί, ἄσματα τοῦ χοροῦ· (κυρίως δμφρὴ = φωνὴ τοῦ μαντέου).— σὺν αὐλοῖς μὲ συνοδείαν αὐλῶν.— Σεμέλαν, τὴν μητέρα τοῦ

Διονύσου.—έλικάμπυξ ή φέρουσα στρογγύλον διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

β) 'Ο παρὸν διθύραμβος συνετέθη ὑπὸ τοῦ Πίνδαρου ἶσως ἐπὶ τῇ ἔορτῇ τῶν «Μεγάλων Διονυσίων», διεσώθη δὲ ὑπὸ τοῦ Διονυσίου 'Αλικαρνασσέως, ὁ ὄποιος περιέλαβε τοῦτον εἰς τὸ ἔργον του «Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων». — (Περὶ τοῦ Διθυράμβου βλέπε εἰς σελ. 137).

Στ. 1. Ἰδετ' ἐν χορόν, 'Ολύμπιοι· ὁ Πίνδαρος ἀρχίζει τὸ ἀσμά του ἐπικαλούμενος τὴν χάριν τῶν 'Ολυμπίων, ἐνῷ μετὰ τοῦ χοροῦ παρέρχεται ἐπὶ τὴν ὀρχήστραν.

Στ. 3. δημφαλὸς τοῦ ἀστεως ἥτο ή ἀγορὰ (τὸ κέντρον τῆς πόλεως), ὅπου καὶ ὁ βωμὸς τῶν 12 θεῶν, ὁ ἰδρυθεὶς ὑπὸ τοῦ Πεισιστράτου. 'Ονομάζει αὐτὸν **πολύθιτον**, διότι ἐκεῖ συνήρχοντο τὰ πλήθη τῶν 'Αθηναίων.

Στ. 5. πανδαιδαλος (κατάτεχνος), διότι ή ἀγορὰ ἥτο κεκοσμημένη μὲ διάφορα ἔργα τέχνης, ἀγάλματα κτλ. Διὰ τοῦτο καὶ **εὔκλεής** (συγκεντρώνουσα καὶ ἐπιδεικνύουσα τὴν δόξαν τοῦ ἀστεως). — **κισσοδέταν θεόν**. ὁ Διόνυσος παρίστατο κατὰ τὴν φαντασίαν τῶν ἀρχαίων κισσοστεφάνωτος· ὁ κισσὸς καὶ ή ἄμπελος ἥσαν ἵερᾳ φυτὰ τοῦ Διονύσου.

Στ. 11. γόνον κτλ. 'Ο Διόνυσος ἥτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης. 'Ο Ζεὺς δονομάζεται ὑπατος πατήρ· (κατὰ τὸν "Ομηρον εἶναι «ὅ ύπατος κρειώντων» καὶ «πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε».). 'Η Σεμέλη ἥτο κόρη τοῦ Κάδμου καὶ τῆς 'Αρμονίας.

Στ. 14. Αἱ "Ωραι (προσωποιοῦσαι τὰς ἐναλλαγὰς τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους) κατὰ τὴν μυθολ. παράδοσιν ἥσαν κεκλεισμέναι ἐντὸς τοῦ οὐρανίου θαλάμου των· αἱ θύραι τούτου ἡνοιγον κατὰ τὴν ἔναρξιν ἐκάστης ἐποχῆς, αἱ δὲ "Ωραι ἐξήρχοντο συνοδεύουσαι τὴν νέαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους καὶ ἐγκαθιστῶσαι αὐτὴν ἐπὶ τῆς φύσεως. Κατὰ τὴν ἀνοιξιν αἱ "Ωραι εἶναι κοκκινόπεπλοι συμβολίζουσαι τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα τῆς γῆς, καλυπτομένης ἀπὸ κοκκινόχρωμα ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνθη.

Τὸ ποίημα εἶναι κατάμεστον ἀπὸ μεταφοράς, περιφράσεις, ἀντονομασίας, κοσμητικὰ ἐπίθετα, ποιητικὰ σύνθετα καὶ εἰκόνας.

—Νὰ εὑρεθοῦν, ν' ἀναλυθοῦν καὶ ν' ἀξιολογηθοῦν. Προσέξατε τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ὕφους καὶ τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὄποιον ἐκφράζεται ἡ ἐνθουσιαστικὴ διάθεσις τοῦ ποιητοῦ.

85 (3). Διθύραμβος πρὸς τιμὴν τῶν Ἀθηνῶν.
('Απόσπασμα)

α) ταὶ αἱ (ἀρθρ.).—λιπαρὸς περίλαμπρος.—ἰστέφανος στεφανωμένος μὲ ία.—ἀοίδιμος πολυύμνητος (ἐκ τοῦ ἀοιδή).—δαιμόνιος θεῖος, θεσπέσιος (δαίμων = θεός, θεῖον πνεῦμα).—δθι ὅπου.—έβάλοντο ἔθεμελιωσαν, ἐστερέωσαν.—φαεινός φωτεινός, ἀκτινοβόλος.—κρηπῖς^{βάσις}, θεμέλιον.

β) Μολονότι ἡ πατρὶς τοῦ ποιητοῦ « ἐμήδισεν », ὁ Πίνδαρος δὲν ἔμεινεν ἀσυγκίνητος ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν. ‘Τμεῖ λοιπὸν ἐν διθύραμβῳ τὴν συμβολὴν τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν νίκην τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκφράζει τὴν ἀγάπην του πρὸς τὰς Ἀθήνας.

Στ. 2. Ἑλλάδος ἔρεισμα, διατί ;

Στ. 3. Μετὰ τὸν στίχον τοῦτον λείπει μέγα τμῆμα, εἰς τὸ δόποῖον ὁ Πίνδ. ἔξηγει ἵσως διατὶ δονομάζει τὰς Ἀθήνας « Ἑλλάδος ἔρεισμα ».

84 (4). Παιὰν ἐπὶ τῇ ἐκλείψει τοῦ ἥλιου.

α) Στ. 1 - 6. πολύσκοπος ὁ πολλὰ ἔξετάζων, ὁ ἐπιβλέπων τὰ πάντα.—μήσεαι, μελ. τοῦ μήδομαι σχεδιάζω, μηχανεύομαι.—μᾶτερ δύμμάτων τροφὲ τῆς δράσεως, πηγὴ τοῦ φωτὸς (« σὺ τῶν ματιῶν ἡ μάνα » κατὰ Σ. Μενάρδον).—ἐν ἀμέρᾳ κατὰ τὴν ἡμέραν, ἐνῷ εἰναι ἡμέρᾳ.—κλέπτομαι ἔξαφανίζομαι, σβήνω.—ἔθηκας ἔκαμες.—ἀμάχανος ἀνίσχυρος.—ἰσχὺς ἡ σωματικὴ δύναμις.—σοφίας δδὸς (περὶ φρασίς) σοφία, νοῦς.—ἐπίσκοπος σκοτεινός.—ἐπίσκοπον ἀστραπὸν σκοτεινὸν μονοπάτι (πρὸς τὸ δόποῖον δηλ. ἐτράπη ὁ ἥλιος ἐκφυγῶν ἀπὸ τὸν κανονικὸν φωτεινὸν δρόμον του).—ἔσσυμένα μτχ. πρκμ. τοῦ σεύομαι κινοῦμαι ταχέως, ἐκτρέπομαι.—ἔλαύνω (μτβτ.) φέρω.—νεώτερον εἰς παρομοίας ἐκφράσεις σημαίνει : κακόν.—πάρος προηγουμένως ἡ πάρος, β' ὄρ. συγκρ. πρὸς τὸ νεώτερον (: προμηνύεις κανένα κακόν, τὸ δόποῖον δὲν ὑπῆρχε προηγουμένως ;).

Στ. 7 - 10. Πρὸς Διὸς δὶς ὄνομα τοῦ θεοῦ.—ἴπποσόα (θηλ. τοῦ) ίπποσάς ἡ δίδουσα δρόμον εἰς τοὺς ἵππους (ἐκ τοῦ ἵππος καὶ σεύω = κινῶ).—θοὸς δ ταχύποδας. θοάς, θηλ. αἰτ. πληθ. εἰς τὸ ἵππους ἐκ τοῦ ιπποσόα (: ἡ κινοῦσα ταχύποδας ἵππους).—ἀπήμων ἀλυπός (ἀ-πῆμα).—ὅλβος εὐτυχία (εἰς ὅλβον, δηλοῦ ἀποτέλεσμα : ὥστε νὰ ἐπέλθῃ εὐτυχία, πρὸς εὐτυχίαν).—τράποιο (δηλοῦ εὐχὴν) εἴθε νὰ τραπῆς, νὰ ἀκολουθήσῃς πλέον τὴν κανονικὴν τροχιάν σου (ὥστε νὰ φέρης εἰς τὰς Θή-

βας κάποιαν καλήν εύτυχίαν).— πάγκοινον κοινὸν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, παγκόσμιον.— τέρας θαῦμα.

Στ. 11 - 21. ἥρ(α) ἄράγε.— ἀτασθαλία ἀμαρτία.— κοτεσσαμένα, τοῦ κοτέω ὁργίζομαι, μνησικακῶ.— πάμπαν καθ' ὀλοκληρίαν.— ἔξαιρέω ἔξαφανίζω.— αἰών ἡ ζωή, ὁ κόσμος.— ἀγνὸν ἀμόλυντον.— σᾶμα προμήνυμα.— καρποῦ φθίσις σιτοδεία, λιμός.— νιφετὸς χιονοθύελλα, ὁ χιονιάς.— σθένος νιφετοῦ σφοδρότης χιονοθύελλης.— ὑπέρφρατος ἀνώτερος περιγραφῆς, πρωτοφανῆς.— οὐλόμενος κατηραμένος.— κενέωσις κένωσις, ἄδειασμα· πόντου κενέωσις κατακλυσμὸς τῆς θαλάσσης.— ἄρ(α) ἵσως.— ἀμ πέδον ἀνὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς.— παγετὸς χθονὸς ψῦξις τῆς γῆς.— νότιος ὑγρός, βροχερός.— ζάκοτος λίαν ὠργισμένος, λυσσώδης (ἐκ τοῦ ἐπιτατ. ζα καὶ κοτέω).— (θέρος) ρέον ἔχον βροχάς.— κατακλύσαισα (δωρ.) ἀφοῦ πνίξης μὲ κατακλυσμόν.— θήσεις θὰ κάμης, θὰ δημιουργήσῃς—οὐδὲν δ, τι οὐδόλως δι' δ, τι (: οὐδόλως θρηνῶ δι' δ, τι θὰ πάθω μαζὶ μὲ ὅλους).

β) 'Ο παρὸν παιὰν (βλ. σελ. 135 περὶ παιᾶνος) ἐψάλη πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ἐπὶ τῇ σχεδὸν ὀλικῇ ἐκλείψει τοῦ ἡλίου, ἡ δροία συνέβη τὴν 30 Ἀπριλίου 463 π.Χ., ὥραν 2 μ.μ. 'Η ἐκλειψίς τοῦ ἡλίου ἐθεωρεῖτο κακὸς οἰωνὸς προκαλῶν πανικόν. 'Ο Πίνδαρος ἐκφράζει τοὺς φόρους του μὲ τοὺς στίχους του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν μουσικὴν καὶ μὲ τὰ κινήματα τοῦ χοροῦ, ὁ δροῖος στρέφεται πρὸς τὸν ἡλιον καὶ φάλλει.

Στ. 1. Ἀκτὶς ἀελίου (κατὰ συνεκδοχὴν) ἀντί: ἀκτινοβόλες ἥλιε. ('Ο Σοφοκλῆς εἰς τὴν « Ἀντιγόνην » στ. 100 ἔχει τὴν ἴδιαν φράσιν. Καὶ ὁ Χορτάτζης εἰς τὴν « Ἐρωφίλην » λέγει « Ἀκτίνα τ' οὐρανοῦ χαριτωμένη »).

Στ. 7. ἴπποσός θοάς, ἐφαντάζοντο, δτι ὁ ἥλιος ἐπέβαινε τεθρίππου ἀρματος. (Βλ. καὶ εἰς σελ. 131, στ. 3, εἰς λέξιν δέπας).

Στ. 19 - 20. ἡ γαῖαν κατακλύσαισα κτλ. δπως ἔγινεν ἐπὶ Δευκαλίωνος, δτε διὰ τοῦ κατακλυσμοῦ ἔξηφανίσθη τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ ἐδημιουργήθη νέον διὰ λίθων, τοὺς δροίους ἔρριπτον δπισθέν των οἱ διασωθέντες Δευκαλίων καὶ Πύρρα.

—Τὶ ἐκφράζουν αἱ συνεχεῖς ἐρωτήσεις τὰν στίχων 1-5 καὶ 11-20; Ποῖον νόημα ἐγκλείει ὁ τελευταῖος στίχος; Ποία τὰ αἰσθητικὰ στοιχεῖα τοῦ ποιήματος;

87 (5). Ἐπίνικος εἰς Ὀλυμπιονίκην.

Ἄσωπίχω Ὁρχομενίω παιδί, σταδιεῖ· (476 π.Χ.).

Ἐπίνικος (βλ. σελ. 139) διὰ τοῦ ὁποίου ὑμεῖται ὁ νέος (ὁ παῖς) Ἄσωπιχος, υἱὸς τοῦ Κλεοδάμου ἐξ Ὁρχομενοῦ τῆς Βοιωτίας, νικήσας ἀγῶνα σταδίου (σταδιεύς, σταδιοδρόμος). Στάδιον ἦτο ἀπλοῦς δρόμος ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας μέχρι τοῦ τέρματος τοῦ στίβου, 192 μ.

α) **Στ. 1 - 10.** Καφισίων, τοῦ Κηφισοῦ τῆς Βοιωτίας.—λαχοῖσαι (λαχοῦσαι), μὲ γεν.: διὰ κλήρου λαβοῦσαι.—ταὶ τε καὶ αἱ ὁποῖαι.—ναίω κατοικῶ.—καλλίπωλος ἡ τρέφουσα ὥραίους ἱππους, εὔπιπος.—ἔδρα χώρα.—λίπαρδς περίλαμπτος (ἔδῶ: πλούσιος). ἡ γεν. εἰς τὸ Ἔρχομενοῦ (= Ὁρχομενοῦ).—ἀοιδιμος πολυύμνητος.—παλαιγονος παλαιός, ἀρχαῖος.—Μινυᾶν γεν. πλ. (Μινύαι οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τοῦ Ὁρχομενοῦ).—ἐπίσκοποι προστάτιδες.—κλῦτ' (ε) εἰσακούσατε.—ἄνεται, γ' ἐν. παθ. τοῦ ἄνω (καὶ ἄνυμι καὶ ἀνύτω) φέρω εἰς πέρας, κατορθώνω (πάντα ἄνεται ὅλα κατορθώνονται).—βροτοῖς, ποιητ. αἴτιον.—εἱ σοφὸς κτλ., ἐπεξήγησις εἰς τὸ τερπνά καὶ γλυκέα (δηλ. ἔὰν κανεὶς θὰ γίνῃ σοφὸς κτλ.).—ἀγλαός, ἔδῶ: ἔνδοξος (τὸ νόημα: μὲ τὴν βοήθειάν σας λαμβάνουν οἱ ἄνθρωποι ὅλα τὰ τερπνά καὶ γλυκέα χαρίσματα, δύως εἶναι ἡ σοφία, τὸ κάλλος, ἡ δόξα).

Στ. 11 - 17. σεμνᾶν, γεν. πληθ.—ἄτερ (μὲ γεν.) ἄνευ.—κοιρανόντι, γ' πληθ. τοῦ κοιρανέω κυβερνῶ, διακοσμῶ (ἐκ τοῦ κοιρανος = ἀρχῶν).—δαις (γεν. δαιτὸς) γεῦμα συμπόσιον.—ταμίας οἰκονόμος, ὁ διευθύνων καὶ ἐπιμελούμενος τινός· (ταμίαι, κτγρμ.: αἱ Χάριτες φροντίζουν δι' ὅλα).—θέμεναι (μτχ. ἐπιθ.) αἱ ὁποῖαι ἔθεσαν, ἔστησαν.—θρόνους (ἀντικ. τοῦ θέμεναι) τοὺς θρόνους των.—αἰέναος αἰώνιος.—σέβοντι (= σέβουσι) σέβονται.—τιμὰ ἔξουσία.

Στ. 19 - 35. πότνια σεβαστή.—φιλησίμολπος ἡ ἀγαπῶσα τὴν χορῳδίαν.—ἐπακοέω ἐπακούω, εἰσακούω (ἐπακοοῖτε, εύκτ. εὐχετική).—ἐρασίμολπος, συνώνυμον τοῦ φιλησίμολπος.—Φιδεῖτα (Ιδοῦσσαι), χάριν τοῦ μέτρου ἀναφέρεται πρὸς τὴν τελευταίαν, ἀντὶ Ιδοῦσσαι: ἐπὶ τῇ θέᾳ ... — κῶμος ἐπινίκιος πομπή.—ἐπ' εύμενεῖ τύχᾳ διὰ τὸ εύτυχες γεγονός.—κοῦφα βιβῶντα βαίνοντα μὲ ἐλαφρὰ βήματα (βιβάω καὶ βίβημι = βαίνω).—(ἐν) Λυδῷ τρέπω μὲ λυδικὴν ἀρμονίαν.—ἐν μελέταις τῷ καὶ μὲ ἐπιμελελημένους στίχους.—ἀείδων

νύμνῶν, ἵνα ὑμνήσω.—**Ἐμολον** ἥλθον (α' πρόσ. διότι ὅμιλεῖ διὰ τοῦ χοροῦ)· τὸ **Ἐμολον** ἀρ. β' τοῦ βλώσκω ἔρχομαι, πηγαίνω.—**Οὐνεκα** ἐπειδή.—**Ολυμπιόνικος**, κτργμ. (εἰναι Ὁλυμπιονίκης).—ά **Μινύεια** (πόλις), δηλ. δ' Ὁρχομενός.—**σεῦ ἔκατι** ἐξ αἰτίας σου (μὲ τὴν βοήθειαν ὑμῶν τῶν Χαρίτων).—μελαντειχής ὁ ἔχων μαύρους τοίχους, ὁ σκοτεινός.—**Φαχοῖ** ('Αχοῖ, 'Ηχοῖ), κλητ. : σὺ ὁ Ἡχώ.—**πατρί**, εἰς τὸν πατέρα τοῦ νικητοῦ Ασωπίχου (δηλ. εἰς τὸν Κλεόδαμον).—**κλυτὸς** ἔνδοξος, περιφημος.—**φέροισα** (φέρουσα) ἵνα φέρῃς.—**ὅφρα...** εἴπης, ἐπεξήγησις εἰς τὸ ἀγγελίαν.—**υἱόν**, προληπτ. ἀντί: ὅτι **Foi υἱός...**—**νέαν χαίταν** τὴν νεανικήν του κόμην.—**παρ'** εὐδόξοις κόλποις **Πίσης**, εἰς τὴν ἔνδοξον κοιλάδα τῆς Πίσης (ὑπὸ τὸ Κρόνιον ὄρος, ὃπου ἐτελέσθησαν οἱ ἀγῶνες).—**πτεροῖσι κυδίμων ἀέθλων** (οὐδ.) μὲ τὰ πτερὰ τῶν ἐνδόξων ἐπάθλων, δηλ. μὲ τὰς ταινίας τὰς κρεμαμένας ἐκατέρωθεν τῶν ἐνδόξων ἐξ ἐλάιας στεφάνων: **κύδιμος** ἔνδοξος.

β) 'Ο ύμνος ἀπευθύνεται πρὸς τὰς τρεῖς Χάριτας, Ἀγλαΐαν, Εὐφροσύνην καὶ Θαλίαν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρυνόμης. Αἱ Χάριτες ἦσαν ἡλιακαὶ θεότητες, ἔξωρατζουσαι τὴν φύσιν, φαιδρύνουσαι τὰ ἔμψυχα δύντα καὶ ἐπιδαψιδεύουσαι πλούσια δῶρα εἰς τὸν ἄνθρωπον (σοφίαν, κάλλος, δόξαν κ.τ.λ.).

Στ. 1. Καρισίων ὑδάτων λαχοῖσαι εἰς τὸν παλαιὸν Ὁρχομενόν, πλησίον τοῦ Βοιωτικοῦ Κηφισοῦ, ὑπῆρχεν ἀρχαιότατον ἱερὸν τῶν Χαρίτων, αἱ ὁποῖαι ἐκεῖ ἐτιμῶντο ἰδιαζόντως.

Στ. 2. καλλίπωλος διότι ἡ Βοιωτία ἐφημίζετο διὰ τοὺς ἵππους, τοὺς ὅποιους ἔτρεφε.

Στ. 5. Εἰς Ὁρχομενὸν κατώκουν παλαιότερον **οἱ Μινύαι**. οὗτοι κατῆλθον ἐκ Θεσσαλίας ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Μινύαν καὶ ἴδρυσαν τὸ κράτος τῶν Μινυῶν μὲ πρωτεύουσαν τὸν Ὁρχομενόν, προώδειαν δὲ καὶ ἐπλούτησαν διὰ τοῦ ἐμπορίου.

Στ. 25. Λυδῶ τρόπω· ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ μουσικὴ εἶχεν ἐξ ἀρμονίας: δωρικήν, φρυγικήν, λυδικήν, αἰολικήν, ἴωνικήν καὶ μιζολυδικήν· ἐκ τούτων ἡ λυδικὴ ἦτο ἀπαλωτέρα καὶ γλυκυτέρα τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτο δὲ ἡρμοζε περισσότερον εἰς ὑμνον τῶν Χαρίτων.

Στ. 30. Ἡχώ· οἱ ἀρχαῖοι "Ελληνες προσωποιήσαγτες

καὶ τὴν ἡχῶ ἔπλασαν περὶ αὐτῆς πολλούς μύθους. Κατὰ τὸν ἐπικρατέστερον ἡ Ἡχὼ ὡραιοτάτη Νύμφη γαλουχθεῖσα καὶ ἀνατραφεῖσα ὑπὸ τῶν ἄλλων νυμφῶν, ἐκπαιδευθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν Μουσῶν εἰς τὴν τέχνην τοῦ ἄσματος, τοῦ αὐλοῦ καὶ τῆς σύριγγος. Ἐπειδὴ δύμας περιεφρονήθη ὑπὸ τοῦ Ναρκίσσου, καταφεύγει εἰς τὰ βάθη τῶν μονήρων δύντρων, διὰ ν' ἀποκρύψῃ τὴν ἐντροπήν της, ἐκεῖ δὲ ἡ λύπη καὶ ἡ ὅργη τὴν κατάβαλλουν: τὸ σῶμά της τήκεται, τὸ αἷμά της ἔξατμίζεται· μόνον ἡ φωνὴ καὶ τὰ δστᾶ της ἀπομένουν. Καὶ ἡ μὲν φωνὴ διετηρήθη· τὰ δστᾶ της δύμας ἔλαβον μορφὴν βράχου. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης δὲν τὴν βλέπουν πλέον ἐπὶ τῶν δρέων, ἀλλ' ἀπὸ τὰ βαθέα σπήλαια, ἔνθα κρύπτεται, ἀπαντᾷ ἀκόμη πρὸς τοὺς καλοῦντας αὐτὴν (Ovid. Metam. III, 342).

'Η Ἡχὼ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ διαβιβάζῃ — δύμας καὶ ἡ Φήμη — μακρυνάς ἀγγελίας· δὲ ἀντίλαλος τῆς ἐπινικίου ἑορτῆς δύναται, κατὰ τὸν ποιητήν, νὰ φθάσῃ καὶ μέχρι τοῦ "Ἄδου, διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὸν πατέρα τοῦ νικητοῦ τὸ ἀγρελμα τῆς νίκης τοῦ νίοῦ του.

—Ποῖος δὲ χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως τοῦ Πινδάρου; Ὁμοιότητες καὶ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν διδαχθέντων εἰδῶν τῆς χορικῆς ποιήσεως: (προσδόιον, διθύραμβος, παιάν, ἐπίνικος).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ό γραπτός λόγος εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα	5
2. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς λυρικῆς ποιήσεως	6
3. Εἴδη τῆς λυρικῆς ποιήσεως.....	7
4. Α'. Ἐλεγειακή ποίησις	7
5. Β'. Ἰαμβική ποίησις	8
6. Γ'. Μελική ποίησις	9
7. Δ'. Χορική ποίησις	9
8. Διαιλεκτικαὶ διαφοραὶ	10

Α'. ΕΛΕΓΕΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

1. Η ΕΛΕΓΕΙΑ

	Σελ.		Σελ.
	Κειμ.		Κειμ. Σημ.
ΚΑΛΛΙΝΟΣ	Κειμ. Σημ.		
1. Πολεμικὸν σάπτισμα	15	77	
ΤΥΡΤΑΙΟΣ			
2 (1). Ὑποθήκη	16	80	
3 (2). Ὑποθήκη	17	82	
4 (3). Ἐμβατήριον.....	19	84	
ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ			
5 (1). Ἡ ἀπολεσθεῖσα ἀσπὶς	19	85	
6 (2). Δὲν ὡφελοῦν οἱ θρῆνοι	20	85	
ΜΙΜΝΕΡΜΟΣ			
7 (1). Ἡ νεότης	20	86	
8 (2). Τὸ γῆρας	21	87	
ΣΟΛΩΝ			
9 (1). Σαλαμίς	22	88	
10 (2). Ὑποθῆκαι εἰς Ἀθηναίους	22	90	
ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ			
11 (3). Ὑποθῆκαι εἰς ἔαυτὸν	24	92	
ΘΕΟΓΝΙΣ			
12. Συμπόσιον	25	94	
13 (1). Εἰς Ἀπόλλωνα	27	98	
Ὑποθῆκαι εἰς Κύρον :			
14 (2). Οὐδὲν φίλτερον πάτρης	27	98	
15 (3). Ἡν δὲ κακοῖσι συμμί-			
σγης	28	99	
16 (4). Ο διπρόσωπος φίλος	28	99	
17 (5). Εἰλικρίνεια	28	100	
18 (6). Σπάνιος δ πιστὸς φίλος	29	100	
19 (7). Ἡ πενία	29	101	
20 (8). Ἡ ἐλπὶς	29	101	
ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)			
21. Ὑποθῆκαι εἰς νέον	30	102	

2. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ	Κειμ. Σημ.	Σελ.	Κειμ. Σημ.	Σελ.
22 (1). Εἰς τοὺς Μαραθωνομάχους Ἀθηναίους	32 103		34 (4). Εἰς ἀπολέσαντα χρυσὸν καὶ εὐρόντα βρόχον..	35 106
23 (2). Εἰς Θερμοπύλας	32 103		ΘΟΥΚΙΔΙΔΗΣ	
24 (3). Ἐπιτύμβιον εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Θερμοπύλαις	32 104		35. Εἰς Εύριπιδην	35 107
25 (4). Εἰς τοὺς πεσόντας μετὰ Λεωνίδου	33 104		ΑΝΑΚΡΕΩΝ	
26 (5). Εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Σαλαμῖνι Κορινθίους..	33 104		36. Ἡ μυκωμένη βοῦς	36 107
27 (6). Εἰς πεσόντας ἥρωας..	33 105		ΦΙΛΙΠΠΟΣ	
28 (7). Εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν Μηδικῶν πεσόντας ἥρωας	33 105		37. Εἰς Φειδίαν ποιήσαντα τὸν Ολύμπιον Δία	36 107
29 (8). Σκωπτικὸν εἰς Τιμοκρέοντα Ρόδιον	34 105		ΠΑΛΛΑΔΑΣ	
30 (9). Εὔτραπελον ἀφιέρωμα	34 105		38. Συμβουλὴ πρὸς ὑπομονὴν	36 108
ΠΛΑΤΩΝ				
31 (1). Εἰς τοὺς μακρὰν τῆς πατρίδος ἀπαχθέντας Ἐρετριεῖς	34 106		ΑΔΕΣΠΟΤΑ	
32 (2). Εἰς φύλον του οὐρανοφέρην μετὰ θάνατον..	35 106		39. Εἰς νεαρὰν παρθένον	37 108
33 (3). Εἰς Σαπφώ	35 106		40. Εἰς τὴν μακρόβιον καὶ πολύτεκνον Καλλικράτειαν..	37 108
Β'. ΙΑΜΒΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ				
ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ	Κειμ. Σημ.	Σελ.	ΣΟΛΩΝ	Σελ.
α'. τρίμετρα				
44 (1). Περιγραφὴ τῆς Θάσου	41 110		47 (4). Ἐκ Θεῶν τὰ πάντα...	42 111
45 (2). Ἀδιαφορία διὰ τὰ ἔγκόσμια	41 110		48 (5). Θάρρος εἰς τὰς δοκιμασίας	42 112
β'. τετράμετρα				
46 (3). Ἡ Μεγαλαυχία.....	44 111		49 (6). Τὰ πάντα πιθανὰ	42 112
α'. τρίμετρα				
50 (1). Ὁ σκοπὸς τῆς νομοθε-			ΣΟΛΩΝ	

Σελ.	Κειμ. Σημ.	Σελ.	Κειμ. Σημ.
σίας του	43 113	ΣΗΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΑΜΟΡΓΙΝΟΣ)	Κειμ. Σημ.
β'. τετράμετρα		52 (1). Ματαιότης τῶν ἀνθρώ-	
51 (2). Ἀφιλοκέρδεια	44 114	πίνων	45 115
		53 (2). Χαρακτῆρες γυναικῶν	46 116

Γ'. ΜΕΛΙΚΗ ΠΟΗΣΙΣ

ΑΛΚΑΙΟΣ	Κειμ. Σημ.	Σελ.	Κειμ. Σημ.
54 (1). Ἡ αἴθουσα τῶν ὅπλων	51 118	62 (4). Εἰς ὥραιαν κόρην ἀκό-	
55 (2). Ἡ πόλις ἐν τρικυμίᾳ..	51 119	μη ἀνύπανδρον	55 124
56 (3). Χαιρεκακία	52 120	63 (5). «Τύπεροχὴ».....	55 124
57 (4). Καταπολέμησις τοῦ χει- μῶνος	52 120	64 (6). Ρέμβη	55 124
58 (5). Συμποσιακὸν ἄσμα ..	52 120	65 (7). Γαμβρὸς	56 125
		66 (8). Ὁ θυρωρὸς	56 125
ΣΑΠΦΩ			
59 (1). Ωδὴ εἰς τὴν Ἀφροδί- την	52 121		
60 (2). Ἡ ξενιτεμένη φίλη ...	54 122		
61 (3). Εἰς γυναῖκα ἄμουσον.	54 123		
		ΑΝΑΚΡΕΩΝ	
67 (1). Παραγγελίαι διὰ τὸ συμπόσιον		56 126	
68 (2). Στεναγμὸν γήρατος...		57 126	
69 (3). Γεροντικὰ παράπονα..		57 127	

Δ'. ΧΟΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΣ	Κειμ. Σημ.	Σελ.	Κειμ. Σημ.
70. Ἀποσπάσματα	61 128	78 (5). Ἐπίκρισις ἐπιτυμβίου ἐπιγράμματος	64 133
ΑΛΚΜΑΝ			
71 (1). Νυκτερινὴ ἡρεμία	61 129		
72 (2). Τὸ γῆρας	61 129		
ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΣ			
73. Νυκτερινὴ ἐπιστροφὴ τοῦ ἡλίου	62 130		
ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)			
74 (1). Ἐγκάμιον εἰς τοὺς πέ- σόντας ἐν Θερμοπύ- λαις	63 131		
75 (2). Ἀσταθῆ τὰ ἀνθρώπινα	63 132		
76 (3). Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου	64 132		
77 (4). Ἡ Ἀρετὴ	64 133		
ΠΙΝΔΑΡΟΣ			
83 (1). Προσόδιον (εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος)		69 140	

Σελ.		Σελ.
Κειμ. Σημ.		Κειμ. Σημ.
84 (2). Διθύραμβος (τρόδος τι- μήν τοῦ Διονύσου)	70 141	φει τοῦ ἡλίου) 71 144
85 (3). Διθύραμβος (πόδος τι- μήν τῶν Ἀθηνῶν)	71 144	87 (5). Ἐπίνυκος εἰς Ὁλυμπι- ονίκην — Ἄσωπίχω, Ὀρχομενίω παιδί, στα- διεῖ 72 146
86 (4). Παιάν (ἐπὶ τῇ ἔκλει-		

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν « Ἐκλογῶν » τοῦ κ. ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΤΣΕΛΙΟΥ ἐλήφθησαν:
 1) Τὰ ὑπ' ἀριθ. 4, 5, 6, 27, 35, 36, 44, 45, 46, 50, 51, 56, 58, 63, 64, 65,
 66, 69, 72, 78, 81 ποιήματα.
 2) Αἱ ἀντίστοιχοι ἔρμηνευτικαὶ σημειώσεις τῶν ἀνωτέρω ποιημάτων.
 Ἡ λοιπὴ ὅλη τοῦ παρόντος βιβλίου ἐλήφθη ἐκ τῶν « Ἐκλογῶν » τοῦ κ.
ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΚΡΗΤΙΚΟΥ.

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιόσημον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψύτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸν διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἑφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ', 1965 (VII)- ΑΝΤΙΤΥΠΑ 10.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1287/14-5-65

Ἐκτύπωσις - Βιβλιοδεσία : ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤ. ΧΡΗΣΤΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κατζαμπάσης

